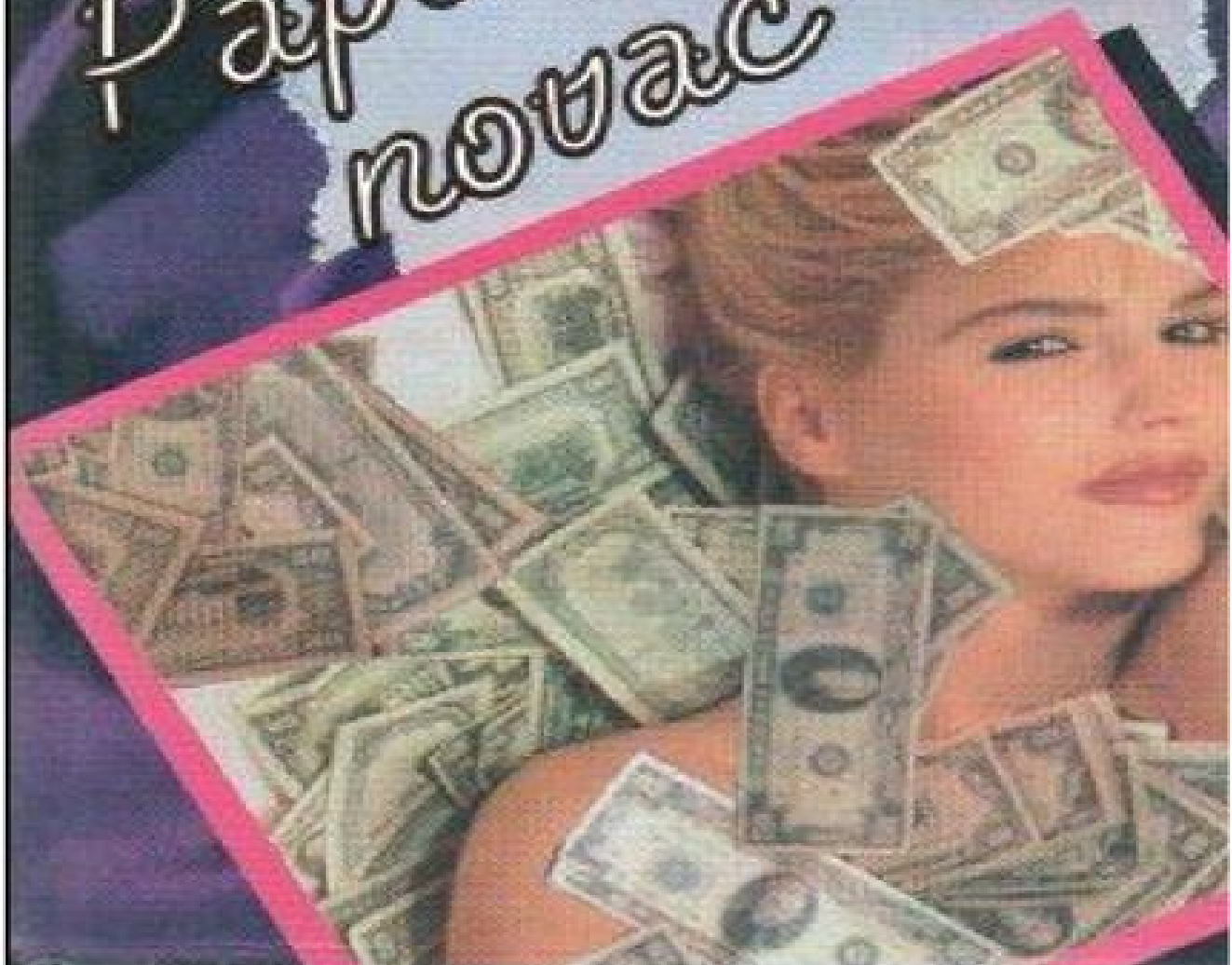

Ken Follett

Papirnati
novac

Ken Follet
Papirnati novac

UVOD

Ova knjiga je napisana 1976. godine, neposredno prije romana *Ušica igle*, i držim da je to moja najbolja neuspjela knjiga. Kao i *Skandal s Modiglianijem*, objavljena je pod pseudonimom Zachary Stone, jer su knjige bile slične. U njima nema središnjeg lika, već je prikazano nekoliko skupina likova. Priče o njima se povezuju i sudjeluju u zajedničkom klimaksu. U *Papirnatom novcu* veze su manje slučajne, jer se tom knjigom htjelo prikazati kako korupcija povezuje kriminal, vrhunsko novčarstvo i novinarstvo. U usporedbi sa *Skandalom s Modiglianijem*, svršetak je prilično tmuran, zapravo - gotovo tragičan. Međutim, najpoučnije su razlike i sličnosti između *Papirnato novca* i *Ušice igle*. (Čitaoci koji žele kolač a ne recept, mogu ovo preskočiti i odmah prijeći na Prvo poglavlje). Zaplet *Papirnato novca* je najbistriji zaplet što sam ga ikad smislio, a slab prolaz knjige me uvjerila da bistri zapleti pobuđuju više zadovoljstva u autora negoli u čitatelja. Zaplet *Ušice igle* je dakako vrlo jednostavan, zapravo može biti napisan u tri odlomka, kao što sam ga doista i zapisao kad sam prvi put razmišljao o njemu. *Ušica igle* ima samo tri-četiri glavna lika, dok *Papirnat novac* ima oko dvanaest likova. Pa ipak, unatoč složenom zapletu i velikom broju likova, *Papirnat novac* je upola kraći od *Ušice igle*. Kao pisac, uvijek sam se morao boriti protiv sklonosti da pišem prekratko. U *Papirnatom novcu* se vidi da je ta moja borba bila uzaludna. Kao posljedica toga je da su mnogi likovi naslikani žustrim, smionim potezima, pa knjizi manjka onaj osjećaj potanjenog, osobnog uživljanja u privatne živote likova, a to čitaoci zahtijevaju od bestselera.

Jedna od jačih strana knjige je njena forma. Radnja se odvija tijekom jednoga dana u životu londonskoga večernjeg lista (radio sam u takvom listu 1973. i 1974. godine), a svako poglavlje obuhvaća jedan sat u tom danu, s tri ili četiri prizora u kojima se opisuje što se događa u uredništvu, a što u stvarnijim zbivanjima o kojima list izvještava (ili koje prešućuje). Premda to, koliko ja znam, nitko nije primijetio, *Ušica igle* ima još čvršću strukturu: sastoji se od šest dijelova, a svaki od njih od šest poglavlja (osim posljednjeg dijela koji ima sedam poglavlja). U prvom poglavlju svakog dijela govori se o špijunu, u drugom poglavlju o lovcima na špijuna, i tako

dalje, sve do šestog poglavlja u kojem se uvijek govori o međunarodnim vojnim posljedicama onoga što se dotad zbilo. Čitaoci takve finese ne zamjećuju. A zašto i bi? Pa ipak, slutim da redovitost, pa čak i simetrija, pridonose onome što oni uočavaju kao dobro ispriповijedanu priču.

Druga značajka što je *Papirnat* novac dijeli s *Ušicom igle* je bogatstvo dobrih sporednih likova - drolja, lopova, slaboumne djece, radničkih žena i osamljenih staraca. U idućim knjigama to nisam činio, jer to samo otklanja pozornost od glavnih likova i od onoga što im se zbiva. Pa ipak, često se pitam nisam li pri tome bio prepametan.

Danas ja više nisam siguran da postoje takve veze između kriminala, vrhunskog novčarstva i novinarstva kao što sam bio siguran 1976. Međutim, držim da je ova knjiga vjerna životu na drugi način. Ona predstavlja detaljnu sliku Londona što sam ga upoznao u sedamdesetim godinama, s njegovim policajcima i varalicama, bankarima i kolgerlama, novinskim izvjestiteljima i političarima, s njegovim radnjama i zloglasnim četvrtima, s putovima i njegovom rijekom. Volio sam ga i nadam se da ćete ga i vi zavoljeti.

ŠEST PRIJE PODNE

1.

Bila je to najsretnija noć u životu Tima Fitzpetersona. Pomislio je to u trenutku kad je otvorio oči i u krevetu kraj sebe ugledao još uvijek usnulu djevojku. Bojeći se da je ne probudi, nije se pomaknuo, ali ju je gotovo kradomice promatrao osvjetljenu hladnim svjetlom londonske zore. Spavala je poleduške, potpuno opuštena poput malog djeteta. Tima je podsjetila na njegovu vlastitu Adrienne dok je bila mala. Otjerao je iz pameti tu nepriličnu misao.

Djevojka pokraj njega imala je crvenu kosu koja joj je poput kape pokrivala glavu i otkrivala malene uši. Sve je na njoj bilo malo: nos, brada, jagodice.

Jednom, u noći, prekrpio joj je lice svojim širokim, nezgrapnim rukama, nježno utiskujući prste u udubine njenih očiju i obraza, palcima joj otvarajući podatne usne, kao da mu koža može osjetiti njenu ljepotu poput topline vatre.

Lijeva joj je ruka mlohavo počivala izvan ukrasnog pokrivača koji je spuznuo i otkrio uska, nježna ramena i jednu uleknutu dojku s bradavicom opuštenom u snu.

Ležali su odvojeno, ne dodirujući se, pa ipak je osjećao toplinu njenih bliskih bedara. Odvojio je pogled od nje i uperio ga prema stropu. Na trenutak dopusti da ga poput fizičkog zanosa zapljusne nepomućeni užitek sjećanja na blud, a onda ustane. Zastao je kraj kreveta i nanovo je promotrio. Nije se uznemirila. Unatoč raskuštranoj kosi i neurednim ostacima onoga što je nekoć bila dotjerana šminka, ni nesmiljeno jutarnje svjetlo nije umanjilo njenu ljupkost. Svitanje je bilo manje obzirno prema Timu Fitzpetersonu, i on je to znao. Upravo zato se i trudio da je ne probudi: htio je da se pogleda u zrcalu prije nego što ga ona vidi.

Onako gol, tiho je pošao u kupaonicu mutnozelenim sagom sobe za dnevni boravak. U razdoblju od nekoliko trenutaka ugledao je tu prostoriju kao da je prvi put vidi i otkrio da je beznadno dosadna. Sag je pristajao uz još mutnije zelenu sofu s jastucima izbljedjelih cvjetnih uzoraka. Bio je tu jednostavan drveni stol kakav se mogao naći u milijun ureda, jedan postariji crno-bijeli televizor, ormarić za kartoteku i polica za knjige s udžbenicima prava i ekonomije, te s

nekoliko svezaka Hansarefa. Nekad je držao da je posebno elegantno imati londonski pied-terre. Duž cijelog zida kupaonice protezalo se ogledalo koje nije nabavio Tim nego njegova žena, još onda dok se nije potpuno povukla iz gradskog života. Čekajući da se kada napuni, pogledao se u ogledalu i zapitao čega ima u tom sredovječnom tijelu što bi moglo navesti lijepu djevojku kojoj je oko dvadeset pet godina da se prepusti ludoj požudi. Bio je zdrav, ali ne i pristao, barem ne u onom smislu u kojem se ta riječ upotrebljava da opiše muškarce koji se bave tjelovježbom i posjećuju gimnastičke dvorane. Bio je onizak, a njegovu prirodno široku građu povećala je ponešto prekomjerna pretilost, osobito na prsima, struku i stražnjici. Njegova je tjelesna građa bila posve dobra za četrdeset jednogodišnjaka, no nije tu bilo ničega što bi moglo uzbuditi čak i najputeniju ženu.

Zrcalo se zamaglilo od pare, pa Tim uđe u kadu. Naslonio je glavu i sklopio oči. Palo mu je na pamet da nije spavao ni dva sata, a ipak se osjećao svježim. Prema svojem odgoju, morao bi vjerovati da su patnja i neugoda, kad se i ne radi baš o bolesti, posljedice besanih noći, plesa, bluda i žestokog pića. Svi ti grijesi zajedno moraju navući srdžbu Božju. Ne: plaća za grijeha bila je nepomućena radost. Sve je to započelo na jednoj od onih groznih večera: koktel s grejpfrutom, prepečen odrezak i bombe surprise koja nikog od tri stotine članova te nekorisne organizacije nije iznenadila. Timov govor je bio samo još jedan prikaz tekuće vladine politike, ali tako ugođen da pridobije simpatije tog slušateljstva. Poslije toga pristao je da pođe još negdje na piće s jednim svojim kolegom, briljantnim mladim ekonomistom, i s dva ponešto zanimljivija čovjeka iz tog društva. Ispostavilo se da je to sastajalište noćni lokal koji bi u normalnim okolnostima bio iznad Timovih mogućnosti, no netko drugi je platio ulaznicu. Kad su već ušli, počeo se zabavljati. Toliko mu se svidjelo da je kreditnom karticom kupio bocu šampanjca. Njihovoj se skupini pridružilo još nekoliko ljudi: direktor neke filmske kompanije za koga je Tim samo čuo, dramski pisac za koga nije ni čuo, ekonomist ljevičar koji se rukovao uz kiseli osmijeh i izbjegao stručni razgovor, te djevojke.

Šampanjac i barski program su ga ponešto zagrijali. Nekada bi na toj točki poveo Juliju kući i grubo je obljubio. To se njoj, barem

povremeno, sviđalo.

Ali ona više ne izlazi u grad, a on, normalno, više ne posjećuje noćne lokale.

Djevojke nitko nije predstavio. Tim se obratio najbližoj, spljoštenih grudi, crvene kose, u dugoj haljini nekakve blijede boje. Bila je nalik na manekenku, a rekla je da je glumica. Očekivao je da će mu biti dosadna, a ona da će otkriti kako je on dosadan. Upravo tada je naslutio da će to biti osobita noć: činilo se da ga ona smatra privlačnim.

Njihov prisni razgovor postupno ih je odvojio od ostalog društva. Tada netko predloži da podu u neki drugi klub. Tim smjesta reče da će poći kući.

Crvenokosa ga uhvati pod ruku i zamoli da ne odlazi, a Tim, koji je prvi put u posljednjih dvadeset godina bio galantan prema lijepoj ženi, odmah pristane. Dok je izlazio iz kade pitao se o čemu su tako dugo razgovarali.

Posao pomoćnika ministra za energetiku teško da je mogao biti predmet razgovora na koktel-partiji: kad nije stručne prirode, onda je strogo povjerljiv. Možda su razgovarali o politici. Nije joj valjda pripovijedao ukisle anegdote o višim političarima onim potpuno bezizražajnim tonom koji izaziva komični efekt, a to je bio jedini oblik njegove duhovitosti. Nije se mogao sjetiti. Jedino čega se prisjećao bio je način na koji je sjedila, svakim dijelom tijela privrženo upravljena na njega: glava, ramena, koljena, stopala... Bio je to istodobno intiman i izazovan položaj.

Obriše kondenziranu paru s ogledala za brijanje i zamišljeno prijeđe rukom preko brade prosuđujući kakva ga zadaća čeka. Kosa mu je bila veoma tamna, a brada, kad bi je pustio da raste, bila bi gusta. Ostalo mu je lice bilo, u najmanju ruku, obično. Uvučena brada, izrazito zašiljeni nos s dva blijeda traga s obje strane nosnog hrpta gdje mu naočale počivaju već trideset pet godina, ne toliko mala koliko zategnuta usta, prevelike uši, čelo intelektualno visoko. Tu se nije mogao pročitati nikakav značaj. Bilo je to lice uvježbano da skriva misli, a ne da izražava osjećaje.

Uključio je aparat za brijanje i nakrivio lice lako da mu se vidi cijeli lijevi obraz. Nije bio čak ni ružan. Čuo je da neke djevojke privlače ružni muškarci.

Nije bio ni u kakvom položaju da bi mogao provjeriti takav opći sud o ženama, jer Tim Fitzpeterson nije pripadao čak ni u tu sumnjivo sretnu kategoriju. Možda je vrijeme da opet promisli u koje bi kategorije mogao spadati. Drugi klub koji su posjetili bilo je takvo mjesto u koje on pri zdravoj pameti nikad ni bi ušao. Nije volio glazbu, a da ju je i volio, po njegovu ukusu nikad ne bi bilo ovo uporno gromoglasno treštanje u koje se utapao bilo kakav razgovor u Crnoj rupi. Unatoč svemu, plesao je po ritmu te glazbe, grčevito, egzibicionistički, što je ovdje, čini se, bilo derigueur. Uživao je u plesu i pritom mislio da se prilično dobro ponio. Nije bilo podsmješljivih pogleda drugih gostiju, čega se bojao. Možda zato što je većina bila njegovih godina.

Disko-džokej, bradati mladić u majici na kojoj su nedovoljno uvjerljivo bile otisnute riječi "Harvardska komercijalna škola", hirovito je puštao samo polagane balade; koje je pjevao neki Amerikanac s teškom prehladom. U to vrijeme bili su na malom plesnom podiju. Djevojka se priljubila uz njega i obujmila ga rukama. Tada je shvatio da se ona ne; šali. Morao je odlučiti je li i njemu jednako stalo. S njenim toplim, gipkim tijelom koje je poput mokrog ručnika prijanjalo uz njega nije mu trebalo dugo da donese odluku. Prignuo je glavu, jer je bila malo niža od njega, i prišapnuo joj u uho: "Dođi da popijemo nešto u mom stanu!"

U taksiju je poljubi, a to je bilo nešto što godinama nije učinio. Poljubac je bio sladak poput poljupca u snu, tako da joj je onda dodirnuo grudi, čudesno malt; i čvrste pod prostranom haljinom. Poslije toga bilo im je teško da se suzdrže dok ne stignu kući. Ono piće bilo je zaboravljeno. Mora da smo se našli u krevetu za manje od minute, pomisli Tim samodopadno. Završio je s brijanjem, pa se ogleda za kolonjskom vodom. U ugrađenom ormariću našla se jedna stara bočica.

Vratio se u spavaonicu. Ona je još uvijek spavala. Nađe svoj kućni ogrtač i cigarete, pa sjedne kraj prozora na stolicu s ravnim naslonom. Bio sam malne strašan u krevetu, pomisli, svjestan da se obmanjuje: ona je zapravo bila aktivna i kreativna. Na njen poticaj radili su ono što se Tim ne bi usudio predložiti Juliji ni poslije petnaest godina provedenih u istom krevetu.

Da, Julia. Kroz prozor prvog kuta odsutno se zagledao preko uske ulice u viktorijansku školu od crvenih opeka i u njeno skromno dvorište s izbljedjelim žutim crtama koje označavaju igralište za odbojku. Još uvijek je gajio iste osjećaje prema Juliji: ako ju je prije volio, onda je voli i sada. Ova je djevojka bila drukčija. Međutim, zar to nije bilo ono što glupani uvijek govore sebi prije no što se upuste u neku ljubavnu pustolovinu. Ne valja se prenagliti, reče sebi. Za nju bi to mogao biti jednonoćni doživljaj. Nije smio uzeti zdravo za gotovo kako će ona poželjeti da ga još jednom vidi. Ipak, prije nego je zapita za što se odlučila, htio je odrediti kakvi su njegovi ciljevi. U svom je poslu naučio da se valja preispitati prije sastanaka. Imao je formulu za pristup zamršenim problemima. Prvo, što bih mogao izgubiti?

I opet Juliu: bucmastu, inteligentnu, zadovoljnu, kojoj vidokruge neumoljivo sužavaju porodi što slijede godinu za godinom. U jednom razdoblju živio je za nju: kupovao joj je odjeću po njenom ukusu, čitao romane, jer su nju zanimali romani, sve su mu se više sviđali vlastiti politički uspjesi, jer su se njoj sviđali. Međutim, težište njegova života se pomaknulo. Sad Julia ima upliva samo na nevažnu svakodnevicu. Htjela je živjeti u Hampshireu, a njemu to nije bilo važno, pa tako i žive tamo.

Htjela je da on nosi karirane sakoe, ali je vestminsterski smisao za ukus nalagao ozbiljniju odjeću, tako da je nosio tamna, neznatno prošarana siva ili tamnoplava odijela. Raščlanjujući svoje osjećaje, otkrio je da ga s Juliom ne vezuje bogzna što. Malo nježnosti, možda, nostalgična slika o njoj kako u uskoj suknji izvodi plesne improvizacije dok joj vijori kosa svezana u konjski rep. Je li to bila ljubav ili nešto nalik na nju? Sumnjao je u to.

Djevojčice? To je nešto posve drugo. Katie, Penny i Adrienne: samo je Katie bila dovoljnu odrasla da razumije što je to ljubav i brak. Nisu imale mnogo od njega, ali on je usvojio stajalište da i malo očinske ljubavi daleko seže i da je mnogo vrednije nego biti bez oca. Tu nije bilo mjesta raspravi: njegov je sud bio čvrst. A onda je tu i njegova karijera. Rastava ne bi morala škoditi ministrovu pomoćniku, ali bi upropastila čovjeka na višem položaju. Na mjestu predsjednika vlade nikad nije bilo rastavljena čovjeka. A Tim Fitzpeterson je želio laj položaj. Prema lome, mogao je mnogo toga izgubiti, zapravo - sve što je smatrao vrijednim. Svrnuo je pogled s prozora na krevet.

Djevojka se prevrnula na bok, licem na drugu stranu. Imala je pravo što se dala kratko podšišati: to je naglašavalo njen tanak vrat i njena lijepa ramena.

Leđa su joj se naglo sužavala u tanki struk, a ostali se stražnji dio gubio pod zgužvanom plahtom. Koža joj je bila ponešto pocrnjela od sunca. Bilo je tu i mnogo toga što bi mogao dobiti. "Radost". Tim tu riječ gotovo da nije rabio, ali se sad nametnula njegovim mislima. Ako je ikad znao za radost, sada se više nije mogao sjetiti kada je to bilo. Zadovoljstvo, to da: u pisanju temeljitih, opsežnih i razumljivih izvještaja, u pobjedi u nekoj od onih nebrojenih malih bitaka u odborima i u Donjem domu, u dobro napisanoj knjizi, u pravom vinu. Međutim, taj divlji kemijski užitak s ovom djevojkom bilo je nešto posve novo. Eto, to su bili argumenti za i protiv. Prema formuli, trebalo je da se usporede, pa da se vidi koji će pretegnuti. Ali ovaj put formula je zakazala. Neki su Timovi znanci tvrdili da uvijek zakaže. Možda su imali pravo. Bit će da je pogrešno misliti kako se argumenti mogu brojati kao novčanice. Sjetio se začudo fraze koju je čuo na fakultetu, na jednom predavanju iz filozofije: "začaranost naše inteligencije pomoću jezika". Što je duže - zrakoplov ili jednočinka? Što mu je draže - zadovoljstvo ili radost?

Zapetljao se u razmišljanju. Ogorčeno frkne, a onda hitro pogleda prema krevetu da vidi nije li je uznemirio. I dalje je spavala. Vrlo dobru.

Vani, na ulici, stotinjak metara dalje, uz kameni rub pločnika zaustavio se sivi rolls-royce. Nitko nije izišao. Tim pozornije pogleda i vidje da je vozač rastvorio novine. Vjerojatno šofer koji je dovezao nekoga u šest i trideset?

Nekog poslovnog čovjeka koji je putovao cijelu noć i prerano stigao? Tim nije mogao vidjeti registarske tablice. No mogao je vidjeti da je vozač krupan čovjek, dovoljno krupan da unutrašnjost kola izgleda tako skućena kao u minia.

U mislima se vratio na svoju dilemu. Što radimo u politici, mislio je, kad se suočimo s dva snažna ali proturječna zahtjeva? Odgovor se smjesta nametnuo: opredjeljujemo se za takav postupak koji, stvarno ili prividno, zadovoljava obje potrebe. Usporedba je bila očita. Može ostati u braku s Juliom i imati ljubavni odnos s ovom djevojkom. Činilo se da je to pravo političko rješenje i svidjelo mu se.

Zapalio je još jednu cigaretu i prepustio se mislima o budućnosti. Bila je to ugodna razbibriga. Bit će još ovakvih noći u tom stanu, pokoji vikend u malom ladanjskom hotelu, pa možda čak i dvotjedni boravak na suncu na nekoj diskretnoj plažici u sjevernoj Africi ili na Antilima. Bit će fantastična u bikiniju.

Pred tom nadom sve su druge nade blijedjele. Nametala mu se misao da mu je raniji život bio bezvrijedan,, no znao je da je to pretjerano. Dakle, ne bezvrijedan, nego je bilo tako kao da je svu svoju mladost utrošio na dijeljenje višeznamenkastih brojeva, nikad ne otkrivši diferencijalni račun.

Odlučio je da joj razloži problem i predloži rješenje. Ona će reći da se to ne može ostvariti, a on će joj odgovoriti da je pravljenje kompromisa njegov posebni talent.

Kako da započne? “Draga, htio bih da ovo ponovimo, često.”

Činilo se da bi tako bilo dobro. Što će ona reći? “I ja bih” ili “Pozovi me na ovaj broj” ili “Oprosti, Timmy, ali ja sam djevojka za jednu noć.”

Ne, to ne. Nije moguće. Prošla je noć i njoj bila dobra. Za nju je on bio nešto posebno. Tako je rekla.

Ustao je i ugasio cigaretu. Poći će do kreveta, pomisli, pa će pažljivo odmaknuti plahte da je bar nekoliko trenutaka promatram голу. Leći će kraj nje, ljubiti joj trbuh, bedra, grudi, sve dok se ne probudi, a onda će s njom opet voditi ljubav.

Unaprijed uživajući, on skine pogled s nje i pogleda kroz prozor. Kao kakav sivi puž balavac u žlijebu, rolls je još uvijek bio tu. Uznemirivao ga je zbog nečega. Istisnuo ga je iz misli i pošao da probudi djevojku.

2.

Unatoč tome što je bio vrlo bogat, Felix Laski nije imao mnogo novaca.

Njegovo bogatstvu se sastojalo od dionica, zemljišta, zgrada, a katkad od još maglovitije imovine kao što je pravo na polovicu filmskog scenarija ili na trećinu recepta za ekspresno pripremanje čipsa. Novinari su rado pisali da bi njegovo bogatstvo pretvoreno u gotov novac iznosilo toliko i toliko milijuna funti, a Laski je jednako

rado naglašavao da bi pretvaranje njegova bogatstva u gotovinu bilo gotovo nemoguće.

Od željezničke postaje Waterloo do Citya išao je pješke, jer je vjerovao da kod čovjeka njegovih godina lijenost izaziva srčani udar. U njega je ta zaokupljenost vlastitim zdravljem bila smiješna, jer je bio tako pristali pedesetogodišnjak da ga svijetom tražiš po središtu Londona. Visok oko metar i osamdeset, s prsnim košem poput krme bojnog broda, bio je toliko podložan srčanom udaru kao mladi bik.

Prelazeći preko Blackfriars mosta, na lomnom sunčanom svjetlu ranog jutra doimao se izvanredno. Od modre svilene košulje do cipela izrađenih po mjeri, sva mu je odjeća bila skupa. Prema mjerilima što vrijede u Cityu, bio je dendi. A bio je to, jer je u selu gdje se Laski rodio svaki muškarac nosio pamučno radno odijelo i suknenu kapu sa štitnikom. Sada ga je elegantna odjeća podsjećala na ono što je ostavio za sobom. Odjeća je bila i dio njegova imidža, a to je bio imidž gusara. Njegovi su poslovi obično uključivali rizik ili prevrtljivost ili oboje. Čak se trudio da izvana izgledaju rizičniji nego što su bili. Ugled čovjeka koji ima čaroban dodir više mu je vrijedio nego trgovačka banka.

Upravo je taj imidž zaveo Petersa. Dok je prolazio kraj katedrale svetog Pavla, Laski je idući na sastanak mislio na Petersa. Stručnost toga malog, uskogrudnog čovjeka odnosila se na promet gotovinom, ne doznakama, već konkretnim novčanim sredstvima, papirnatim novcem. Radio je u Engleskoj banci, u prvotnom izvorištu zakonitog platnog sredstva. Njegov je posao bio da organizira stvaranje i uništavanje papirnatih novčanica i kovanica. On se nije bavio politikom. Njome su se bavili na višoj razini, vjerojatno u vladi.

Međutim, on je prije ministara znao koliko novčanica od pet funti treba Barclays banci. Laski ga je upoznao na prijemu prigodom otvorenja niza poslovnih zgrada što ih je podigla jedna eskontna banka. Laski je odlazio na takve prijeme samo zato da se upozna s ljudima poput Petersa, koji se jednom mogu pokazati korisnima. Pet godina potom Peters se pokazao korisnim. Laski mu je telefonirao u banku i zamolio ga da mu preporuči nekog numizmatičara s kojim bi se mogao posavjetovati u vezi s možebitnom kupnjom staroga kovanog novca. Peters mu je dao na znanje da je i on sam skromni kolekcionar, pa ako se Laski slaže može on baciti pogled. Savršeno,

reče Laski, i odjuri da nabavi kovanice. Peters mu je savjetovao da ih kupi. Iznenada su se sprijateljili. (Ta kupnja je bila temelj zbirke koja sad vrijedi dvostruko više nego što ju je platio Laski. S obzirom na njegovu pravu nakanu, to se dogodilo uzgredno, pa ipak se on preko svake mjere ponosio tom zbirkom.)

Pokazalo se da je Peters ranoranilac, dijelom zato što mu se to sviđalo, ali i zbog toga što se novac prevezio ujutro, pa je bilo nužno da glavninu svog posla obavi prije devet sati. Laski je doznao da Peters svakog dana oko šest i trideset pije kavu u jednoj te istoj kavani, pa mu se počeo pridruživati, ispočetka povremeno, a onda redovito. Laski se pretvarao da je i sam ranoranilac, le je zajedno s Petersom hvalio mirne ulice i svjež jutarnji zrak.

Zapravo, volio se kasno dizati, no bio je spreman na mnoge žrtve ako je postojala i najmanja šansa da se ostvari ono što je zamislio.

Uđe u kavanu teško dišući. U njegovim godinama čak i čovjek u punoj snazi ima pravo da se zapuše poslije duga hoda. Prostorija je mirisala po kavi i svježem kruhu. Na zidovima su visjele plastične rajčice i akvareli vlasnikova rodnog grada u Italiji. S one strane pulta su žena u kuti i dugokosi mladac pripremali brda sendviča za stotine ljudi koji će u vrijeme ručka doći da na brzinu nešto založe za njihovim stolovima. Odnekud se čuo radio, ali ne preglasno. Peters je već bio tu, za stolom kraj prozora.

Laski naruči kavu i Icbewurst sendvič, te sjedne preko puta Petersa koji je jeo uštipke. Činilo se da je on jedan od onih ljudi koji nikad ne dobivaju na težini.

- Bit će lijep dan - reče Laski. Glas mu je bio dubok i sonorant, kao u glumca, s neznatnim tragom istočnoeuropskog naglaska.

- Divan. A ja ću biti u svom vrtu već oko pola pet - odvrati Peters.

Laski otpije gutljaj kave i pogleda ga. Peters je imao vrlo kratko podšišanu kosu i brčić, a lice mu je bilo upalo. Još nije ni počeo raditi, a već s veseljem misli na povratak kući. Laski je to smatrao tragičnim. Osjeti trenutnu navalu samilosti prema Petersu i svim drugim malim ljudima za koje je rad sredstvo, a ne cilj: - Volim ja svoj posao - dometne Peters, kao da je pročitao Laskievu misao.

Laski prikrije iznenađenje. - Ali više voliš svoj vrt.

- Kad je ovakvo vrijeme, da. Imaš li ti vrt... Felixe?

- Moja gazdarica uzgaja cvijeće u sandučićima na prozoru. Nisam ja takav čovjek da se prepuštam razbibrigama.

Laski se zapita zašto ga je Peters oklijevajući oslovio imenom. Pomalo već osjeća strahopoštovanje, prosudi. Vrlo dobro.

- Pretpostavljam da nemaš vremena. Mora da naporno radiš.

- Tako mi kažu. Zapravo, ja radije provodim vrijeme od šest popodne do ponoći zarađujući pedeset tisuća dolara nego gledajući kako se glumci na televiziji pretvaraju da ubijaju jedni druge.

Peters se nasmija.

- Ispada da najmaštovitiji um u Cityu nema mašte. - Kako to misliš?

- Ne čitaš romane, ne posjećuješ kino? - Ne.

- Eto, vidiš. Imaš slijepu točku. Ne možeš se uživjeti u djela mašte. To vrijedi za mnoge najpoduzetnije poslovne ljude. Čini se da ta mana ide uz povišenu pronicavost, kao veoma osjetljiv sluh uz pomanjkanje vida.

Laski se namršti. To da ga netko analizira stavljalo ga je u podređeni položaj.

- Možda - reče.

Činilo se da Peters osjeća kako mu je neugodno. - Divim se usponu velikih poduzetnika.

- I ja - reče Laski. - Uvijek sam za to da štrpnem nečiju sjajnu ideju.

- Koji je bio tvoj prvi uspješni pothvat, Felixe?

Laski se opusti. To je bilo mnogo poznatije i prisnije područje.

-Čini mi se da je to bio Woolwich Chemicals - započne Laski. - Mala tvornica farmaceutskih proizvoda. Poslije rata uspostavili su lanac ljekarni s drogerijama usred glavnih ulica kako bi osigurali tržište za svoje proizvode.

Nevolja je bila u tome što su oni znali sve o kemiji, a nisu imali ni pojma o prodaji na malo, tako da su prodavaonice pojele veći dio dohotka što ga je ostvarivala tvornica. U to doba radio sam za jednog burzovnog mešetara, pa sam špekulirajući na burzi stekao nešto novaca. Pošao sam do svog poslodavca i predložio mu da financira pothvat, pa da napola dijelimo dobit.

Kupili smo poduzeće i smjesta prodali tvornicu za gotovo istu svotu koju smo uložili u dionice. Onda smo zatvorili ljekarne s drogerijama i prodali ih jednu po jednu. Bile su na izvanredno povoljnim mjestima.

- Nikad to neću razumjeti - primijeti Peters. - Ako su tvornica i ljekarne s drogerijama bile tako vrijedne, zašto su dionice bile jeftine...

- Zato što je poduzeće bilo na gubitku. Već godinama nisu isplaćivali dividende. Uprava, tako reći, nije imala petlje da uloži svoj novac. A mi smo imali. U poslu je hrabrost sve i sva. Zagrizao je sendvič.

- To je fantastično - oglasi se Peters. Pogleda na svoj sat. Moram ići.

- Veliki dan? - nemarno upita Laski.

- Danas je jedan od tih dana, a to uvijek znači glavobolju. - Jesi li riješio onaj problem?

- Koji problem?

- Smjer vožnje. - Laski ponešto snizi glas. - Tvoji momci iz osiguranja su zahtijevali od tebe da konvoj svaki put ide drugim smjerom.

- Ne. - Peters se zbunio. Bio je nesmotren što je Laskiu povjerio tu dilemu. - Postoji zapravo jedan jedini razuman put da se tamo stigne.

Premda... - Ustao je.

Laski se osmijehne i primijeti kao uzgred:

- Znači da današnja velika pošiljka kreće starim izravnim putom. Peters stavi prst na usta i prošapće: - Konspiracija.

- Dakako.

Peters dohvati svoju kišnu kabanicu. - Zbogom.

- Do viđenja do sutra - odvratila Laski uz širok osmijeh.

3.

Dok se Arthur Cole uspinjao stubama što vode od postaje, dah mu je nezdravo hroptao u grudima. Zapuh topla zraka iz cijevi podzemne željeznice obavije ga sigurnošću, a onda nestane. Kad je izišao na ulicu, prođe ga drhtavica.

Iznenadi ga sunčana svjetlost. Kad je ušao u vlak jedva je svitalo. Zrak je bio studen i čist. Kasnije će se dovoljno zatrovati da sruši policajca na dužnosti.

Cole se sjećao kad se to prvi put dogodilo. Evening Post je to objavio kao izvanrednu vijest. Hodao je polako sve dok mu disanje

nije postalo ujednačeno. Dvadeset pet godina provedenih u novinarstvu upropastilo mi je zdravlje, pomisli. Zapravo, bilo koje drugo zanimanje imalo bi isti učinak, jer je on bio sklon zabrinutosti i piću, a pluća su mu bila slaba. No, tješio se time da za to optužuje svoje zvanje. Ipak, prestao je pušiti. Nepušač je već - pogleda na svoj sat - sto dvadeset osam minula, ako ne uračuna noć, jer bi to onda bilo već osam sati. Već je izbjegao nekoliko rizičnih trenutaka: neposredno nakon što je budilica zazvonila u četiri i trideset (obično bi popušio jednu cigaretu u WC-u); pošlo se kolima izvezao iz garaže, u trenutku kad je ubacio u najveću brzinu i uključio radio da čuje vijesti u pet sati; kad je dodavao gas na prvom brzom dijelu auto-cesta 12, a njegov veliki ford hvatao tempo koji mu odgovara; dok je na hladnoj postaji podzemne željeznice u istočnom Londonu čekao na najraniji dnevni vlak. Vijesti BBC-a u pet sati nisu ga baš obodrine. Mogao im je posvetiti potpunu pozornost za vrijeme vožnje. Put mu je bio tako poznat da je zavoje i zaobilaznice svladavao automatski, prema sjećanju. Glavna vijest stigla je iz Westminstera: Parlament je prihvatio novi Zakon o odnosima u privredi, ali s veoma malom većinom. Cole je uhvatio tu vijest prošle noći na televiziji. To znači da će je jutarnje novine svakako imali, a istodobno da Post neće moći ništa učiniti s njom ako kasnije, tijekom dana, ne dođe do kakvog daljeg razvoja. Bila je tu i vijest o maloprodajnim cijenama. Izvor će biti službena izjava Državnog zavoda za statistiku, ali će biti pod embargom do ponoći. I opet će je imati jutarnje novine. Nije bilo nikakvo čudo da štrajk vozača i dalje traje. Teško da će biti prekinut preko noći.

U Australiji se održava međunarodni susret u kriketu i to rješava problem urednika sportske rubrike, ali rezultat nije dovoljno senzacionalan da bi došao na prvu stranu. Cole se počeo zabrinjavati.

Ušao je u zgradu Evening Posta i povezao se dizalom. Redakcija je zauzimala cijeli prvi kat. Bio je to golem, potpuno otvoren ured u obliku slova I. Cole uđe u podnožje I. Slijeva su mu bili pisaci strojevi i telefoni prijemne službe gdje stenografi zapisuju vijesti koje im diktiraju preko telefona, a zdesna ormarići za kartoteku i police za knjige novinara specijaliziranih za politiku, gospodarstvo, kriminalologiju, obranu i ostalo. Cole krene uz peteljku slova I duž

cijelog niza stolova što pripadaju reporterima do dugog deska vijesti koji prostoriju dijeli nadvoje. Iza njega se nalazio stol u obliku slova U, koji pripada zamjeniku glavnog urednika, odnosno šefu uredništva, a još dalje, u presjeku slova I, bio je sportski odjel, polunezavisno kraljevstvo, sa svojim vlastitim urednikom, reporterima i pomoćnicima. Cole bi s vremena na vrijeme vodio znatiželjne rođake i pokazivao im uredništvo. Uvijek bi im rekao: "Pretpostavlja se da bi pogon trebao funkcionirati kao proizvodna vrpca. Redovno je to nalik na tuču u krčmi." To jest bilo pretjerivanje, ali je uvijek izazivalo smijeh. Prostorija je bila jasno osvjetljena i prazna. Kao zamjenik urednika, Cole je imao za sebe dio stola za vijesti. Izvuče ladicu i uzme kovanicu, a onda pode do automata u sportskom odjelu i pritisne dugmeta za ekspres čaj s mlijekom i šećerom. Teleprinter oživi i razbivši tišinu počne štektati. Dok se Cole s papirnatom čašom vraćao svom stolu, udaljena vrata se bučno otvore. Uđe nizak, sjedokosi čovjek u debeloj vjetrovki s kapuljačom i s biciklističkim kvačicama za hlače. Cole mu mahne i dovikne: - Dobro jutro, George!

- Zdravo, Arthure. Prilično hladno za tebe, zar ne? George počne svlačili vjetrovku. Pokazalo se da mu je tijelo malo i sitno. Bez obzira na njegove godine, titula mu je bila "glavno momče". Bio je voditelj dostavne službe. Živio je u Potters Baru i na posao stizao biciklom.

Arthur je to smatrao pothvatom. Arthur odloži čaj, zbacila ramena kišni ogrtač, uključi radio i sjedne. Radio počne mrmljati. Srkutao je čaj i zurio pravo pred sebe. Redakcija je bila nekako zapuštena: stolice nasumce razbacane, novine i listovi pisaćeg papira u neredu nagomilani po stolovima... Zbog ekonomskih prilika ličenje se odgađa već nekoliko godina. No, za njega je to bio tako domaći prizor da ga nije ni zamjećivao. Coleove misli su se vrtjele oko prvog izdanja koje će za tri sata biti na ulicama.

Današnje izdanje imat će šesnaest strana. Četrnaest strana prvog izdanja već je postojalo, dolje u rotaciji, izliveno u polucilindrične metalne ploče.

Sadržavale su oglase, zanimljivosti, članke, komentare, televizijske programe i vijesti pisane na takav način da će, barem su se nadali, čitaoci previdjeti njihovu starost. Preostale su zadnja strana za sportskog urednika i prva strana za Arthura Colea.

Parlament, štrajk i inflacija, sve su to bile jučerašnje vijesti. S njima nije mogao bogzna što učiniti. Svaku se moglo iskititi današnjim uvodom.

Recimo: *“Ministarsko vijeće je danas provelo službenu istragu o uzrocima koji gotovo da su doveli do pada vlade...”* Takav je uvod postojao za svaku prigodu. Jučerašnja bi tragedija postajala današnja vijest pod naslovom:

“Danas je zora otkrila svu strahotu...” Za jučerašnje ubojstvo korisno je služila fraza: *“Danas su detektivi pretražili London u potrazi za čovjekom koji je...”* Iz Arthurova problema poniklo je mnoštvo klišeja. U civiliziranom društvu, pomisli, kad nema novina ne bi trebalo biti ni novina. Bila je to stara misao, i on je nestrpljivo otjera.

Svi su prihvaćali kao samo po sebi razumljivo da u tri od šest dana u tjednu prva izdanja budu smeće. Ali to nije bila nikakva utjeha, jer upravo to je bio razlog što Arthur Cole ima zadaću da ga načini. Pet godina je zamjenik urednika. Mjesto urednika vijesti je tijekom tog razdoblja dva puta ostalo upražnjeno i oba puta je na to mjesto postavljen čovjek mlađi od Colea.

Netko je prosudio da je drugo mjesto granica njegovih mogućnosti. On se s tim nije slagao.

Jedini način na koji je mogao pokazati svoj talent bio je da stvara izvrsno prvo izdanje. Nažalost, kakvo će biti izdanje uvelike je zavisilo o sreći.

Coleova strategija se sastojala u tome da proizvodi novine koje će stalno biti zetu bolje od rivalova prvog izdanja. Držao je da mu to uspijeva. Je li to netko gore primijetio, nije imao pojma, ali nije dopuštao sebi da i o tome vodi brigu.

S leđa mu priđe George i izruči pred njega na stol cijelu hrpu novina.

- Mladi Stephen je javio da se nanovo razbolio - zagundā. Arthur se osmjehne.

- Što je sad... mamurluk ili mu curi iz nosa?

- Sjećaš li se kako su nama govorili? “Ako možeš hodati, možeš i raditi.”

To ne vrijedi za ove frajere.

Arthur kimne glavom.

- Imam li pravo? - tjerao je svoje George. - Imaš pravo.

Njih su dvojica zajedno bili u Postu kao "momci". Arthur je poslije rata bio unaprijeđen. George, koji nije bio pozvan u vojsku, ostao je dostavljač.

George nastavi: - Mi smo bili revni. Htjeli smo raditi.

Arthur podigne s hrpe najgornje novine. Nije ovo bilo prvi put da se George žali na svoje osoblje niti prvi da mu Arthur iskazuje suosjećanje. No Arthur je znao kakva je nevolja s današnjim "momcima". Prije trideset godina bistar je "momak" mogao postati reporter. Danas je taj put zatvoren. Novi sustav ima dvostruki učinak: bistri mladići, umjesto da postanu dostavljači, ostaju na fakultetima, a oni koji postanu dostavljači znaju da nemaju perspektive, pa rade što je moguće manje. Ali to nije mogao reći Georgeu, jer bi to svratilo pozornost na činjenicu da je Arthur prošao mnogo bolje od svoga starog kolege. Zato se i složio da je današnja mladež pokvarena. Činilo se da je George sklon tome da ustraje u svojim pritužbama. Arthur ga prekine: - Ima li ičega u sinočnjim teleksima?

- Donijet ću ih. Samo što moram sam pripremiti sve papire i...

- Bit će najbolje da najprije vidim telekse. - Okrenuo se. Mrzio je da ističe razliku u položaju. Nikad nije naučio da to čini prirodno, vjerojatno zato što u tome nije nalazio zadovoljstva. Pogledao je Morning Star. Na uvodnom mjestu su imali Zakon o odnosima u privredi.

Nije mogao očekivati da će se u teleksima naći ikakva vijest nacionalnog značenja. Bilo je prerano. Međutim, lijekom noći stižu povremeno i strane vijesti, a one vrlo često sadrže neku priču koja, u nevolji, može pobuditi kakvu-takvu pozornost. U većini noći negdje u svijetu izbije neki veliki požar, dogodi se višestruko ubojstvo, dođe do pobune ili državnog udara. No, Post je londonski večernjak, pa nisu voljeli da na uvodnom mjestu donose strane vijesti, ako to nije nešto doista senzacionalno. Ali, onda to mora biti nešto bolje od "Ministarsko vijeće je danas poduzelo istragu..."

George spusti na njegov stol oko metar dugu traku papira. Neizrezivanje trake na pojedine vijesti bio je način da pokaže svoje nezadovoljstvo.

Vjerojatno je priželjkivao da Arthur prigovori, kako bi on onda mogao istaknuti koliko posla mora sam obaviti bez tog "bolesnog"

momka u jutarnjoj smjeni. No, Arthur nasumce posegne za škarama na stolu i počne čitati. Pogledao je politički izvještaj iz Washingtona, reportažu o međunarodnom susretu u kriketu i vijesti o hapšenjima na Srednjem istoku.

Bio je upravo na polovici pripovijesti o manje važnom holivudskom razvodu kad zazvoni telefon. Podigne slušalicu i javi se: - Uredništvo vijesti.

- Imam nešto za vašu trač-rubriku. - Bio je to muški glas s izrazitim londonskim naglaskom.

Cole smjesta postane sumnjičav. To nije bio glas čovjeka koji bi mogao imati povjerljive informacije o ljubavnom životu aristokracije. Ipak reče:

- Vrlo dobro. Hoćete li se predstaviti?

- To nije važno. Nego, znate li vi tko je Tim Fitzpeterson? - Svakako.

- E pa da znate: pravi budalu od sebe s jednom crvenokosom curom.

Mora da je dvadeset godina mlada od njega. Hoćete li broj njegova telefona?

- Molim vas! - Cole zapiše broj. Sad se već zainteresirao. Ako se brak pomoćnika ministra za energetiku raspada, to bi mogla biti dobra reportaža, a ne samo vijest u trač-rubrici. Tko je ta djevojka? - upita.

- Sama sebe naziva glumicom. Pravo zapravo, to vam je jedna kurvica. Vi ga samo smjesta zovnite i upitajte za Dizi Disney. Veza se prekine.

Cole se namršti. Sve je to malo čudno: većina dojavljivača želi novac, osobito za vijesti ovakve vrste. Slegne ramenima. Vrijedilo je provjeriti. Može kasnije time zadužiti nekog reportera.

A onda se predomisli. Bezbroj novinskih priča bilo je zauvijek izgubljeno samo zato što ih se odložilo za nekoliko minuta. Fitzpeterson može krenuti u Donji dom ili u svoj ured u Whitehallu. A dojavljivač je rekao: "... smjesta zovnite!" Cole pročita broj u bilježnici i počne okretati brojčanik.

SEDAM PRIJE PODNE

4.

“Jesi li ikad promatrao sebe u ogledalu dok to radiš?” upitala je. Pošto je Tim priznao da nije, uporno je zahtijevala da pokušaju. Upravo su stajali u kupaonici pred ogledalom koje se pružalo cijelom dužinom i širinom kad telefon zazvoni. Na taj zvuk Tim poskoči, a ona jekne:

- Uh! Pazi!

Htio je da se ne obazire na zvonjavu, ali je s provalom vanjskog svijeta njegova želja nestala. Ostavio je djevojku i otišao u spavaonicu. Telefonski aparat je bio na stoliću ispod hrpe njene odjeće. Našao ga je i dignuo slušalicu.

- Da?

- Gospodin Fitzpeterson?

Bio je to glas sredovječnog čovjeka s londonskim naglaskom. Zvučao je pomalo astmatično.

- Da. Tko je to?

- Evening Post, gospodine. Ispričavam se što vas zovem tako rano, ali moram vas pitati je li istina da se razvodite od žene... Tim sjedne svom težinom. Na trenutak nije mogao doći do glasa.

- Jeste li tamo, gospodine ?

- Tko vam je dovruga to rekao?

- Dojavljivač je spomenuo ženu po imenu Dizi Disney. Poznate li je?

- Nikad nisam čuo za nju. - Timu se vraćala prisebnost. Ne budite me rano ujutro tričavim glasinama! - I spusti slušalicu.

Djevojka uđe u spavaonicu.

- Strašno si blijed - reče. - Tko je to bio? - Kako se zoveš?! - prasne on

- Dizi Disney.

- Isuse Kriste! - Ruke su mu drhtale. Stisne šake i ustane. - Novine su se dočepale glasine da se rastajem od žene.

- Mora da im stalno pristižu takva govorkanja o slavnim ljudima.

- Spomenuli su tvoje ime! - On šakom jedne udari o dlan druge ruke. - Kako su mogli tako brzo otkriti? Što da radim? Ona mu okrene leđa i navuče gaćice.

Zurio je kroz prozor. Sivi rolls je još uvijek bio tu, ali sad je bio prazan. Pitao se kamo li je otišao vozač. Smetale su ga nepovezane misli. Pokuša trijezno procijeniti situaciju. Netko ga je vidio kako u društvu s djevojkom napušta klub, pa je to telefonom dojavio nekom novinaru. Doušnik je to malo iskitio da postigne dramatičan dojam. No, Tim je bio siguran da nitko nije vidio kako zajedno ulaze u stan.

- Slušaj - reče. - Sinoć si mi rekla da se ne osjećaš dobro. Izveo sam te iz kluba i pozvao taksi. Taksi je mene potom iskrcao, a tebe odvezao kući. Je li to jasno?

- Kako god ti kažeš - odvrati ona nezainteresirano. Njeno držanje dovodilo ga je do bijesa.

- Zaboga, pa i ti si u to umiješana.

- Mislim da je moja uloga u tome završena. - Što to znači? Začuje se kucanje na vratima. - Ne, zaboga - jekne Tim. Djevojka patentnim zatvaračem pritegne haljinu. - Odoh ja.

- Prokletstvo, ne budi takva glupača! - Zgrabi je za ruku. Zar ne shvaćaš da te nitko ne smije ovdje vidjeti? Ostani u spavaonici! Ja ću otvoriti vrata. Moram ih pozvati da uđu. Ti se samo pritaji dok ne odu.

Navukao je gaće i prolazeći kroz sobu za dnevni boravak s mukom oblačio kućni ogrtač. Bilo je tu malo predsoblje. Ulazna vrata su imala rupicu za virenje. Tim odmakne poklopčić i primakne oko staklu.

Čovjek pred vratima činio mu se nekako poznat. Imao je lice boksača. Širokih ramena i dobro građen, mogao bi spadati u tešku kategoriju. Na sebi je imao sivi kaput s baršunastim ovratnikom. Tim prosudi da mu je blizu trideseta.

Nije bio nalik na novinara.

Tim skine lanac i otvori vrata. - Što je? - upita.

Čovjek bez riječi odmakne Tima, uđe i zatvori vrata za sobom. Potom se uputi u sobu za dnevni boravak. Tim duboko udahne. Svom je silom nastojao da ga ne zahvati panika. Pošao je za čovjekom.

- Pozvat ću policiju - izusti. Čovjek sjedne i zazva: - Gdje si, Dizi?

Djevojka se pojavi na vratima spavaonice. Čovjek zapovjedi: - Priredi nam, djevojko, po šalicu čaja.

- Zar ga poznaješ? - upita je Tim s nevjericom. Kao da ga ne primjećuje, ona ode u kuhinju. Čovjek se nasmije.

- Da li me poznaje? Ona radi za mene. Tim sjedne.

- O čemu se zapravo radi? - izusti slabašno.

- Sve u svoje vrijeme. - Čovjek se obazre oko sebe. - Ne mogu reći da ste se lijepo smjestili, jer niste. Očekivao sam da će vam stan biti malo raskošniji. Nego, ako me slučajno niste prepoznali, ja sam Tony Cox. -

Pružio je ruku. Tim je ne prihvati, a Cox reče: - Kako vam drago.

Tim se prisjećao. Lik i ime bili su mu poznati. Cox je bio vrlo bogat poslovni čovjek, ali se Tim nije mogao domisliti kakvim se to poslom bavi. Pomisli da je fotografiju tog čovjeka vidio u novinama u vezi s nekakvom sabirnom akcijom za dječачke klubove u radničkom dijelu Londona.

Cox trzajem glave pokaže prema kuhinji. - Jeste li uživali u njoj?

- Zaboga miloga! - zastenje Tim.

Uđe djevojka noseći dva vrča na pladnju. Cox je upita: - Je li uživao u tome?

- A što ti misliš? - odvrati ona mrzovoljno.

Cox izvuče lisnicu i odbroja nekoliko novčanica.

- Evo ti - reče joj. - Dobro si obavila posao. A sad odjebi! Ona prihvati novac, spremi ga u ručnu torbicu, a onda reče: - Znaš, Time, mislim da mi se na tebi najviše sviđa tvoje lijepo ponašanje.

Izišla je ni ne pogledavši Tima.

Tim pomisli: ovo je najveća pogreška u mom životu.

Kad je djevojka napuštala stan, vrata se s treskom zalupe. Cox namigne: - Dobra je to cura.

- Ona je najniži oblik ljudske vrste - prosikće Tim.

- E pa sad, ne budile takvi! Ona je dobra glumica. Mogla je snimati filmove da je ja nisam prije pronašao.

- A vi ste vjerojatno svodnik.

U Coxovim očima bljesne srdžba, ali je on savlada.

- Požalit ćete ovu malu šalu - reče blago. - Sve što trebate znati o meni i Dizi jest da ona radi ono što joj ja kažem da radi. Ako kažem "Jezik za zube!" ona tako i postupi. No ako kažem "Reci onom ljubaznom gospodinu iz Svjetskih vijesti kako te Tim Fitzpeterson zaveo", ona će i to učiniti. Shvaćate?

- Pretpostavljam da ste upravo vi uspostavili vezu s Evening Postom - ustvrđi Tim.

- Ne brinite! Bez potvrde ne mogu ništa poduzeti. A samo tri osobe mogu potvrditi ovu pripovijest: vi, Dizi i ja. Vi nećete ništa reći, Dizi nema svoje vlastite volje, a ja znam čuvati tajnu. Tim zapali cigaretu.

Vraćalo mu se samopouzdanje. Bez obzira na baršunasti ovratnik i sivi rolls-royce, Cox je ipak samo huligan potekao iz radničke sredine. Tim je imao osjećaj da može izići na kraj s tim čovjekom. Zato reče:

- Ako je ovo ucjena, onda ste se obratili na krivog čovjeka. Ja nemam novaca.

- Ovdje je prilično toplo. - Cox ustane i skine kaput. - Pa sad, ako nemate novaca, morat ćemo smisliti nešto drugu što mi možete dati.

Tim se namršti. Opet je bio ni na čemu. Cox nastavi:

- U nekoliko posljednjih mjeseci pet-šest kompanija nastoji dobiti pravo bušenja na novom nalazištu nafte koje se zove Shield. Je li tako?

Tim se začudi. Ovaj prevarant nipošto ne može biti povezan s nekom od tih uglednih kompanija.

- Tako je - potvrdi - ali je sad već prekasno da bih mogao utjecati na ishod natječaja. Odluka je već pata. Objavit će je danas popodne.

- Ne istrčavajte pred rudo! Znam ja da je prekasno za bilo kakvu promjenu. Ali vi mi možete reći tko je dobio pravo. Tim se zabulji u njega. Zar je to sve što želi? Predobro da bi bilo istinito.

- Što vam može koristiti takva informacija? - upita.

- Stvarno ni za što. Namjeravam je šorati za drugu informaciju. Vidite, to vam je takav stalan dogovor s jednim tipom. On ne zna ni otkud meni moji podaci niti što radim s podacima kojima me on opskrbljuje.

Na taj način ostaje čist. Shvaćate? A sad, tko je dobio pravo?

To je tako lako, pomisli Tim. Dvije riječi i mora će nestati. Ovakva povreda službene tajne mogla bi mu uništiti karijeru, ali ako to ne učini njegova je karijera tako i tako uništena. Cox nastavi:

- Ako niste sigurni što da radite, samo pomislite na naslove. "Pomoćnik ministra za energetiku i glumica. Neće da me učini poštenom ženom, rasplakala se estradna umjetnica." Samo se sjetile jadnog Tonya Lambtona.

- Zavežite! - jekne Tim. - Hamilton Holdings. Cox se nasmije.
- Moj će prijatelj biti zadovoljan. Gdje je telefonski aparat. Tim trzne palcem.

- U spavaonici - reče klonulo.

Cox ode u spavaonicu, a Tim sklopi oči. Kako je mogao biti tako naivan da pomisli kako će se mlada žena poput Dizi preko ušiju zaljubiti u nekoga kao što je on. U nekakvom razrađenom planu koji predstavlja nešto više od tričave ucjene, on je odigrao ulogu naivčine.

Čuo je kako Cox govori: "Laski" Ja sam. Hamilton Holdings. Jesi li razumio? Danas popodne će objaviti. A sad je na tebi red." Nastane stanka. "Danas"? Sjajno. Osvježio si mi dan, prijatelju. A pravac?" Još jedna stanka. "Kako tu misliš? Držiš da je uobičajen? Trebalo bi da ti..., u redu, u redu. Do viđenja!"

Tim je znao za Laskoga, postariju vrlo sposobnu osobu u Cityu, ali je bio toliko čuvstveno iscrpljen da se nije mogao istinski začuditi. Sad je mogao povjerovati bilo što o bilo kome. Cox se vratio. Tim ustane.

- Eto uspješna jutra u svakom pogledu - reče Cox. - I ne gledajte na sve to samo s loše strane! Napokon, ovako dobro tucanjc više nećete doživjeti.

- Molim vas da sada odete - promrmlja Tim.

- E pa, moramo raspraviti još jednu sitnicu. Dajte ovamo svoj kućni ogrtač!

- Zašto?

- Pokazat ću vam. Hajde!

Tim je bio previše utučen da bi se mogao oduprijeti. Smakne ogrtač s ramena i preda ga. Stajao je onako u gaćama i čekao. Cox odbaci ogrtač u stranu.

- Želim da zapamtite onu riječ "svodnik" - objasni. Zatim udari Tima u želudac.

Tim se okrene i od bola presavije nadvoje. Cox posegne golemom šakom, zgrabi ga za jaja i stisne ih. Tim pokuša kriknuti, ali nije mogao doći do daha.

Dok se očajnički borio da udahne zrak, usta su mu se razjapila u bezglasni jauk. Cox ga pusti i udari nogom. Tim se sruši na pod i

sklupča se. Oči su mu bile pune suza. Nije mu ostalo ni ponosa ni dostojanstva.

- Ne tucite me više, malim vas! - zajeca. Tom Cox se nasmije i obuče kaput.

- Neću više, zasad - reče i ode.

5.

Dereka Hamiltona probudila je bol. Ležao je u krevetu sklopljenih očiju, potražio gdje je izvor nelagode u želucu, ispitao je i procijenio da je gadna, ali ne takva da bi ga onesposobila za posao. Potom je prizvao u sjećanje sinočnju večeru. Pjenica od šparoge nije mu mogla naškoditi. Odbio je palačinke sa školjkama i račićima. Odrezak je bio dobro pečen. Umjesto pite od jabuka radije je uzeo sir. Lako bijelo vino, cappuccino, konjak...

Konjak. Prokletstvo, trebao je ostati kod porta. Znao je kako će mu proteći dan. Morat će se odreći doručka. Sredinom prijepodneva glad će biti tako jaka kao i bol od čira, pa će morati nešto pojesti. Oko podneva glad će se vratiti, a čir će se sve jače javljati. Tijekom popodneva nekakva bedastoća će ga razdražiti preko svake mjere, pa će se izdirati na osoblje. Želudac će mu se saviti u lako bolni čvor da uopće neće moći misliti. Otići će kući i uzeti previše kapsula za ublažavanje bola. Zaspao će, probuditi se s glavoboljom, večerati, uzeti tablete za spavanje i otići u krevet.

Preostalo mu je, eto, da s veseljem očekuje barem noćni počinak.

Okrene se na bok, s trzajem izvuče ladicu noćnog ormarića, nađe tabletu i strpa je u usta. Potom sjedne i posegne za šalicom čaja. Otpije gutljaj, proguta i reče:

- Dobro jutro, draga. - Dobro jutro.

Ellen Hamilton je sjedila na rubu bračnog kreveta. Na sebi je imala svileni ogrtač. Šalica čaja joj se održavala u ravnoteži na mršavom koljenu. Već je očetkala kosu. Njena spavaćica bila je jednako elegantna kao i cijela njena raskošna garderoba, bez obzira na činjenicu što ju je samo on vidio, a njega to baš i nije zanimalo. Držao je da to nije važno. Nije ona htjela da je muškarci žele. Htjela je samo to da se može smatrati poželjnom. Ispio je do kraja čaj i spustio noge na pod. Na taj nagli pokret javi mu se čir. Trgne se od boli.

- Opet? - upita ga Ellen. On kimne glavom.
- Sinoćnji konjak. Mogao sam i misliti. Lice joj je bilo bezizražajno.
- Pretpostavljam da to nema veze s jučerašnjim polugodišnjim rezultatima poslovanja.

S mukom se podigao na noge i duž saga boje ostrige polako krenuo u kupaonicu. Lice što ga je ugledao u zrcalu bilo je okruglo i crveno, s podvojcima, s povisokom ćelom. Proučavao je svoju jutarnju bradu i stao amo-tamo povlačiti opuštenu kožu kako bi se dlake uspravile. Počeo se brijati. Radio je to svakog dana u posljednjih četrdeset godina i još uvijek mu je bilo mrsko.

Da, polugodišnji su rezultati poslovanja bili loši. Hamilton Holdings je bio u nevolji.

Kad je od svog oca naslijedio Tiskaru Hamilton, ona je bila djelotvorna, uspješna i unosna. Jasper Hamilton je bio tiskar očaran tipovima slova, zainteresiran za nove tehnologije, zaljubljen u uljevit vonj tiskarskih strojeva.

Sin mu je bio poslovan čovjek. On je priliv dobitka iz proizvodnje usmjerio u mnoge poslove: uvoz vina, maloprodaju, izdavaštvo; proizvodnju papira, radio-reklamu. Time je postignuta prvotna svrha da se dohodak pretvori u bogatstvo i tako izbjegne porez. Namjesto na Biblije, džepna izdanja i plakate, on se usredotočio na poslovanje s novcem i na prihode. Kupio je neke kompanije, a neke sam osnovao, gradeći carstvo.

Trajna uspješnost prvotne djelatnosti dugo je prikrivala nesolidnost nadgradnje. No, kad je složeno tiskarsko poduzeće oslabilo, Hamilton je otkrio da je većina njegovih ostalih poslova marginalna, da je podcijenio količinu kapitala potrebnog da ih dovede do zrelosti i da su mnogi od njih na dugu prugu. Prodao je četrdeset devet posto stvarne vrijednosti svake kompanije, prenio glavnica na holding kompaniju, a zatim opet prodao četrdeset devet posto dionica. Namaknuo je još novaca i isposlovao kredit u visini od sedam brojki. Zajam je održao organizaciju na životu, ali su kamate tako brzo rasle da su tijekom desetljeća pojele i ono malo dobitka. U međuvremenu je Derek Hamilton zaradio čir na dvanaestercu. Prije gotovo godinu dana prišlo se ostvarenju sanacijskog programa. U pokušaju da se smanji prekoračenje bankovnih računa počelo se reducirati zajmove, troškovi proizvodnje su smanjivani svim mogućim sredstvima - od

otkazivanja propagandnih kampanja do upotrebe otpadaka tiskovnog papira za uredske potrebe. Hamiltonov brod se momentano održao, ali su inflacija i recesija tekle brže. Očekivalo se da će polugodišnja bilanca pokazati svijetu kako je Hamilton Holdings prebrodilo krizu. Nasuprot tome, ona je očitovala dalji pad uspješnosti poslovanja.

Toplim je ručnikom obrisao lice i ispljuskao ga kolonjskom vodom, a onda se vratio u spavaonicu. Ellen je već bila odjevena. Sjedila je pred ogledalom i šminkala se. Uvijek joj je uspijevalo da se obuče i svuče dok joj supruga nema u spavaonici. Padne mu na pamet da je već godinama nije vidio голу.

Pitao se zašto. Je li to zato što je ocvala, što joj se pedeset-petogodišnja koža naborala i nekad čvrsta put ovjesila? Bi li golotinja raspršila iluziju poželjnosti? Možda. No, njega je kopkala sumnja da se tu krije nešto zapletenije. Dok se uvlačio u široke gaće, pomisli da je to na neki mutni način povezano s činjenicom da je njegovo vlastito tijelo ostarjelo. Una je uvijek bila dolično odjevena. Zato je nikad nije poželio, zato mu nikad nije morala otkrili koliko je on njoj nepoželjan. Takav spoj neiskrenosti i osjetljivosti bio bi karakterističan.

- Što kaniš poduzeti? - upita ona.

Pitanje ga je izbacilo iz ravnoteže. Najprije mu padne na pamet kako mora da je naslutila što misli, pa se njeno pitanje na to odnosi, a potom shvati da ona nastavlja razgovor o poslu. Pritegne naramenice pitajući se što da joj kaže. Konačno odvрати: - Nisam siguran.

Izbliza je piljila u zrcalo i radila nešto s trepavicama. - Katkad se pitam što zapravo želiš od života.

Zabuljio se u nju. Odgojena je tako da nikad ne postavlja osobna pitanja, jer ozbiljnost i čuvstvenost kvare koktel-partije i zbog njih dame padaju u nesvijest. Mora da ju je stajalo mnogo napora da se upusti u pitanje o smislu nečijeg života. Sjeo je na rub svog kreveta i obratio se njenim leđima: -

Moram se odreći konjaka, i to je sve.

- Sigurna sam da znaš kako to nema nikakve veze s tim što jedeš i piješ.

- Prešla je ružom preko usana rastegnuvši ih da ga ravnomjerno nanese. - Počelo je prije devet godina, a otac li je umro prije deset

godina.

- Tiskarsko crnilo mi je u žilama.

Odgovor je bio formalan, kao u katekizmu. Nekome koji prisluškuje taj bi se razgovor mogao činiti nekako zbrkanim, ali oni su znali da je logičan. Bila je to šifra: smrt njegova oca značila je preuzimanje poslova, a čir je predstavljao njegove poslovne probleme.

- Nemaš ti tiskarskog crnila u žilama - primijeti ona. - Imao ga je tvoj otac, a ti nisi mogao podnijeti vonj starog posla.

- Naslijedio sam solidnu tvrtku i hoću da svojim sinovima namrem još solidniju. Zar nije to ono što se očekuje od ljudi naše klase da učine od svog života.

- Naši sinovi nisu zainteresirani za ono što ćemo im ostaviti. Michael gradi svoj vlastiti svijet na črčkarijama, a Andrew ne želi ništa drugo nego da cijeli afrički kontinent cijepi protiv malih boginja.

Nije mogao prosuditi koliko je sad ozbiljna. Ono što je činila sa svojim licem onemogućavalo je da se prozre što misli i osjeća. Nema sumnje da je to bilo namjerno. Gotovo sve što je činila bilo je promišljeno.

- Ja imam dužnost. Zapošljam više od dvije tisuće ljudi, a mnogo više radnih mjesta izravno zavisi o solidnosti mojih kompanija.

- Smatram da si ti izvršio svoju dužnost. Uspio si da tvrtka uspješno posluje u doba krize, a to nije svima uspjelo. Za to si žrtvovao svoje zdravlje, tome si darovao deset godina života i ... Bog zna što još. - Posljednju rečenicu izrekla je sniženim glasom, kao da je u posljednji čas požalila što je to rekla.

- Zar bih trebao žrtvovati i svoj ponos? - upita on. Nastavio se oblačiti.

Kravatu je pritegnuo u mali čvor. - Svaštarsku tiskaru sam pretvorio u jednu od tisuću najvećih kompanija u zemlji. Moj posao je pet puta vredniji od očeva posla. Ja sam ga stvorio i moram poduzeti sve da se održi.

- Trebao si biti uspješniji od oca. - Pa zar je ovo malo?

- Da! - Njena nenadana žestina djelovala je kao šok. Trebalo je da osiguraš dobro zdravlje, dug život i ... i moju sreću.

- Da je kompanija uspješna, možda bih je mogao prodati. Kako sad stvari stoje, ne bih mogao dobiti punu vrijednost. Pogleda na svoj sat.

- Moram sići.

Sišao je širokim stubištem. Predvorjem je dominirao portret njegova oca.

Ljudi su često držali da je to Derek u pedesetoj. Bio je to zapravo Jasper u šezdeset petoj. Dok je prolazio predvorjem zazvoni telefon. Nije se obazirao: ujutro nije odgovarao na telefonske pozive.

Ušao je u malu blagovaonicu. Velika blagovaonica bila je rezervirana za zabave, rijetke u ove dane. Okrugli stol je bio prostrt, sa srebrnim priborom.

Postarija žena opasana pregačom unese polovicu grejpfruta u porculanskoj zdjeli boje slonovače.

- Ne danas, gospođo Tremlett - reče joj on. - Molim vas samo šalicu čaja. - Podiže Financial Times.

Žena je časak oklijevala, a onda stavi zdjelu na Elleninu mjesto. Hamilton uzgleda.

- Odnosite je, ako vam nije teško! - reče on razdraženo. Molim vas da poslužite doručak gospođi Hamilton kad gospođa Hamilton siđe, a ne prije.

- Svakako - promrmlja gospođa Tremlett i odnese grejpfrut. Kad je Ellen ušla, odmah je nastavila tamo gdje su stali:

- Po mom mišljenju uopće nije važno hoćeš li za kompaniju dobiti pet milijuna ili petsto tisuća. Budući da ne živimo raskošno, ne vidim razloga...

On spusti novine i pogleda je. Na sebi je imala po mjeri šiveni kostim od žućkastobijele tkanine, svilenu bluzu s uzorcima i cipele po narudžbi.

- Imaš ugodan dom i ne previše posluge - ustvrdi on. - Tu su ti prijatelji, tu ti je društveni život kad god poželiš da se uključiš u njega. Jutros nosiš na sebi odjeću vrijednu nekoliko stotina funti, a vjerojatno nećeš ići dalje od sela. Katkad se pitam što ti tražiš od života.

Zarumenjela se, što se rijetko događalo. - Reći ću ti... - zausti. Na vratima se začuje kucanje. Uđe pristao muškarac u kaputu, držeći u ruci kapu.

- Dobro jutro, gospodine. Gospođo! - pozdravi. - Ako želimo uhvatiti vlak u sedam četrdeset pet, gospodine...

- U redu je, Pritcharde - odvrati Hamilton. - Pričekajte u predvorju!

- Razumijem, gospodine. Smijem li pitati, gospođo, hoće li vam danas trebati kola.

Hamilton pogleda Ellen. Odgovarajući, gledala je u tanjur. - Da, mislim da hoće.

Pritchard kimne glavom i iziđe.

- Upravo si zaustila da mi kažeš što očekuješ od života.

- Ne mislim da se o tome može razgovarati uz doručak, osobito kad ti se žuri da uhvatiš vlak.

- Pa dobro. - On ustane. - Uživaj u vožnji. Ne vozi prebrzo! - Molim?

- Vozi pažljivo!

- Oh. Pritchard me vozi.

Nagnuo se da je poljubi u obraz, ali ona okrene lice prema njemu i poljubi ga u usta. Kad se odmaknuo, lice joj je bilo zajapureno. Uхватила ga je za ruku i rekla:

- Želim te, Derek. Zabuljio se u nju.

- Želim da zajedno provedemo dug i zadovoljan život u miru - nastavi ona brzo govoreći. - Želim da se opustiš, da jedeš pravu hranu, da ozdraviš i da opet budeš vitak. Želim onog čovjeka koji se vratio iz rata s medaljama i koji se vjenčao sa mnom, čovjeka koji me držao za tuku kad sam rađala djecu. Želim tebe voljeti.

Stajao je smeten. Nikad nije bila takva s njim, nikad. Osjećao se beznadno nesposobnim da se s tim uhvati ukoštac. Nije znao što da kaže, što da učini, kamo da pogleda.

- Ja... - izusti - moram uhvatiti vlak. Smjesta joj se vrati prisebnost.

- Da. Moraš požuriti.

Pogledao ju je malo duže, ali mu ona namjerno ne uzvрати pogled.

- Pa... do viđenja - pozdravi je. Bez riječi je kimnula glavom. Izišao je. U predvorju stavi šešir na glavu, a onda dopusti da mu Pritchard otvori prednja vrata. Na pošljunčanoj prilaznici stajao je tamnoplavi mercedes i blistao na suncu. Mora da ga Pritchard pere svakog jutra prije nego što ja ustanem, pomisli Hamilton. Dok su se vozili prema željezničkoj postaji, on prosudi da je razgovor s Ellen bio krajnje neobičan. Promatrao je kroz prozor igru sunčanih zraka na lišću koje je već počelo poprimati smeđe tonove i vraćao se u mislima na bitne točke tog razgovora. Želim da volim tebe, rekla je, s naglaskom na tebe Govoreći o svemu onome što je žrtvovao zbog posla rekla je i Bog zna što još.

Želim voljeti tebe, a ne nekoga drugog. Je li to mislila? Zar je izgubio ženinu vjernost, kao što je izgubio zdravlje? Možda mu je samo htjela dati do znanja da bi mogla imati ljubavnika. To je bilo sličnije njoj. Ona se služila istančanim sredstvima. Nije bilo u njenom stilu da zove u pomoć.

Poslije polugodišnje bilance obiteljski su mu problemi trebali kao i sastanak vjerovnika.

Bilo je tu još nešto. Kad je Pritchard zapitao hoće li joj trebati kola, ona se zacrvenjela, a onda je ubrzo rekla: Pritchard me vozi.

- Kamo vozite gospođu Hamillon, Pritcharde? - upita Hamilton.

- Ona sama vozi, gospodine. Ja pomažem oko kuće... ima uvijek mnogo...

- Dobro, dobro - prekine ga Hamillon. - Nije ovo istraga tko što i kada radi. Samo me zanimalo.

- Da, gospodine.

Žacnuo ga je čir. Čaj, pomisli. Ujutro moram piti mlijeko.

6.

Herbert Chieseman upali svjetlo, utiša budilicu, pojača zvuk radija koji je bio uključen cijele noći i pritisne dugme višekanalskog magnetofona da premota vrpca na početak. Tek onda ustane iz kreveta.

Pristavi kotlić i dok je čekao da se premota vrpca koja traje sedam sati zagleda se kroz prozor stana i radne sobe. Jutro je bilo bistro i vedro. Sunce će kasnije ojačati, no zasad je bilo hladno. Preko rublja u kojem je i spavao navuče hlače i džemper, pa natakne papuče od debela platna. Dom mu je bila jedna jedina prostorija u viktorijanskoj zgradi, u sjevernom Londonu, koja je vidjela i bolje dane. Namještaj, električni radijator i plinsko kuhalo pripadali su gazdi. Radio je bio Herbertov. Stanarina je uključivala upotrebu zajedničke kupaonice, a što je još važnije isključivu upotrebu potkrovlja.

Prostorijom je dominirao radio. Bio je to snažan VHF prijemnik sastavljen od dijelova što ih je Herbert izabrao u pet-šest trgovina duž Tottenham Court Rooda. Uređaj za snimanje bio je također ručni rad.

Nalije čaj u šalicu, doda kondenzirano mlijeko iz limenke i sjedne za radni stol. Na stolu je osim elektronskog uređaja bio samo telefon,

bilježnica s iscrtanim listovima i kemijska olovka: On rastvori bilježnicu na čistoj strani i velikim pisanim slovima u zaglavlju naznači datum. Potom stiša radio i počne velikom brzinom odvijati sinočnju traku. Svaki put kad bi visoki cilik najavio da je tu snimljen govor, on bi prstom usporio kolut da razabere riječi.

... kola Holloway Roadom, prema kraju, da se pomogne patrolnim kolima...

... Ludlow Road, Westpet, gospođa Shaftesbury, po svemu sudeći sluškinja, Dvadeset jedan...

... inspektor kaže, ako je onaj Kinez još otvoren, on bi pileći rižoto s čipsom...

... Holloway Road... požuri, ona PK u nevolji... Herbert zaustavi traku i načini zabilješku.

... prijavljena provala u kuću, to je blizu Wimbledon Commona, Jack...

... Osamnaest, čuješ li?...

... ima li slobodnih kola na području Lee da pomognu vatrogasnoj brigadi, Feather Street dvadeset dva...

Herbert nanovo pribilježi. *... Osamnaest; čuješ li?...*

... nemam pojma, daj joj aspirin... napad nožem, ništa ozbiljno... gdje si, dovraga, Osamnaest?...

Pozornost mu privuče fotografija na polici iznad ugrađenog kamina. Bila je laskava. Herbert je to znao, prije dvadeset godina, kad mu je dala sliku, ali sad je zaboravio. Bilo je neobično da nikad nije mislio na nju kakva je doista bila. Kad se nje prisjećao, pred oči mu je dolazio lik žene besprijekorne puti i narumenjenih obraza kako u fotografskom studiju pozira pred izbljedjelom panoramom.

... ukraden jedan kolor televizor i razbijeno staklo izloga... On je u svom krugu prijatelja bio prvi koji je "izgubio ženu". Tako su to nazivali. Otad su dvojica-trojica doživjeli istu kob. Jedan je postao veseli pijanac, drugi se oženio udovicom. Herbert je zabio glavu u svoju razbibrigu, radio. Onih dana kad se nije osjećao dovoljno dobro da bi išao na posao, a to se događalo prilično često, počeo je slušati policijske poruke.

... Grey Avenue, Golders Green, prijavljen napad... Jednog dana, kad je čuo kako policajci jedan drugome prenose poruku o pljačkaškom napadu na banku, telefonirao je Evening Postu. Neki

reporter mu je zahvalio na obavijesti i zabilježio njegovo ime s adresom. Tada je opljačkana velika svota, četvrt milijuna funti, pa se vijest te večeri našla na prvoj strani Posta.

Herbert je bio ponosan što im je on dao mig, pa je te večeri o tome pripovijedao u tri lokala. Potom je na to zaboravio. Tri mjeseca kasnije primio je od novina ček na pedeset funti. Čeku je bio priložen izvod koji je glasio: "Dva ustrijeljena u pljački 250000 funti." Bio je dodan i datum kad se dogodilo razbojstvo.

... ostavi to, Charlie, ako ona neće da podnese prijam, okani se toga...

Idućeg dana Herbert je ostao kod kuće i svaki put kad bi uhvatio nešto na policijskoj valnoj dužini odmah bi telefonirao Postu. Tog popodneva nazvao ga je čovjek koji se predstavio kao zamjenik urednika vijesti i objasnio mu što novine zapravo očekuju od ljudi poput Herberta. Rečeno mu je da ne dojavljuje napad ako nije bio upotrijebljen pištolj i ako netko nije ubijen; da se ne bakće s noćnim provalama ako adresa nije Belgravia, Chelsea ili Kensington; da dojavljuje pljačke samo onda ako se koristilo oružje i ako je ukradena velika svota gotova novca.

... nastavi do Narrow Rooda dvadeset tri, a onda čekaj... Nije mu trebalo dugo da shvati, jer nije bio glup i nije bila nikakva mudrost otkriti koje su vijesti Postu vrijedne. Ubrzo je uvidio da u dane "bolesti" zarađuje malo više nego kad ide na posao. Povrh svega, on je radije slušao radio nego da izrađuje kutije za foto-aparate. I tako je dao otkaz, pa postao ono što u novinama nazivaju doušnikom. ... bit će bolje da mi sad daš taj opis...

Pošto je nekoliko tjedana sve radno vrijeme posvetio radiju, došao je k njemu na razgovor sam zamjenik urednika vijesti. Bilo je to prije no što se preselio u ovaj stan-radni kabinet. Novinar je naglasio da je Herbertov posao doista koristan njihovu listu, pa ga zanima da li bi volio raditi isključivo za njih.

To bi značilo da Herbert dojavljuje ono što dozna samo Postu i nijednim drugim novinama. No da bi mu se nadoknadio gubitak prihoda, primat će svakog tjedna i poprečan honorar. Herbert je prešutio da nikad nije telefonirao nijednom drugom listu. Milostivo je prihvatio ponudu.

... ne istrčavaj se, a mi ćemo ti za nekoliko minuta poslati nekoga u pomoć...

Tijekom godina usavršio je i svoju opremu i razumijevanje onoga što u novinama žele. Naučio je da su rano ujutro zahvalni manje-više na svemu, no kako je dan odmicao postajali su sve izbirljiviji, lako da ih već oko tri popodne nije zanimalo ništa do ubojstva na ulici ili velike pljačke uz upotrebu sile. Također je otkrio da i novinare i policajce daleko manje zanima kriminal u dijelu grada s obojenim stanovništvom. Herbertu se to činilo posve prihvatljivim, jer ni njega kao čitaoca Evening Posta nije posebno zanimalo što Arapi i Indijci rade jedni drugima u svojim dijelovima Londona. Zato je slutio, i s pravom, kako Post to ne zanima iz jednostavnog razloga što to ne zanima ljude poput Herberta, koji kupuju Post. Naučio je i to da shvati pravi smisao policijskog žargona, da razazna kad je neki napad trivijalan i kad je neka prijava obiteljske naravi, da načuje notu hitnosti u narednikovu glasu koji dopire iz centrale kad je poziv u pomoć očajnički.

Otkrio je i to kako da isključi pozornost kad odluče da emitiraju duge popise registarskih brojeva ukradenih kola.

Iz zvučnika se začuje ubrzani zvuk njegove vlastite budilice i on isključi uređaj. Pojača zvuk radija, a onda nazove Postov broj. Dok je čekao na odgovor pijuckao je čaj.

- Post, `bro jutro - javi se muški glas.

- Molim vas prijemnu službu - reče Herbert. Nastane još jedna stanka.

- Prijemna.

- Halo. Ovdje Chicseman, točno u, eto, sedam pedeset devet.

U pozadini se čulo štektanje pisacih strojeva. - Halo, Bertie. Ima li čega?

- Čini se da je noć bila mirna - odgovori Herbert.

OSAM PRIJE PODNE

7.

Tony Cox je stajao u telefonskoj govornici na uglu Caill Street-Bethnal Green sa slušalicom uz uho. Znojio se u toplom kaputu s baršunastim ovratnikom.

U ruci je držao kraj lanca prikopčana za ogrlicu psa koji je bio vani. Pas se također znojio. S druge strane žice stigne odgovor i Tony utisne kovanicu u prorez.

- Da?- javi se glas tonom čovjeka koji nije baš navikao na te novotarske telefone.

Tony kratko reče: - Danas. Skupite se - Ne predstavljajući se i ne čekajući odgovor, on objesi slušalicu.

Pošao je uskim pločnikom vukući psa za sobom. Bio je to čistokrvni bokser pristale i snažne građe. Tony je svaki čas morao trzati lancem kako bi ga prisilio da drži korak. Pas je bio jak, ali je njegov gospodar bio daleko jači.

Ulazna vrata starih kuća u nizu gledala su izravno na ulicu. Tony se zaustavi kraj kuće pred kojom je bio parkiran sivi rolls-royce. Jednostavno je odgurnuo kućna vrata. Nikad se nisu zaključavala, jer se stanari nisu bojali provalnika. Kućicom se širio kuhinjski miris. Vukući psa za sobom, Tony uđe u kuhinju i sjedne na stolicu. Otkvači lanac s pseće ogrlice i otpravi boksera snažnim udarcem u stražnjicu. Potom ustane i skine kaput.

Na plinskom kuhalu grijao se kotlić, a na komadiću masnog papira bila je narezana slanina. Tony izvuče ladicu i izvadi kuhinjski nož s dvadeset pet centimetara dugom oštricom. Isproba je palcem, prosudi da je valja naoštriti i iziđe u dvorište.

Tu se u pregrađenoj šupi nalazila stara brusilica. Tony sjedne za nju na drveni stolac i pokrene gazilo, onako kako je vidio da njegov stari godinama postupa. Tonyu je godilo da sve radi kao što je njegov otac radio. Pred oči mu iziđe njegov lik: visok, pristao muškarac valovite kose i blistavih očiju, izbija iskre iz brusilice dok njegova djeca vrište od smijeha. Držao je štand na uličnom trgu i prodavao porculansko posude i lonce, izvikujući svoju robu onim snažnim glasom koji nadaleko odjekuje. Priređivao bi prave predstave praveći se da zadirkuje trgovca koji je kraj njega prodavao mješovitu robu.

Dovikivao bi: “Evo vidi, upravo sam prodao lonac za pola funte. Koliko ti krumpira moraš prodali da dobiješ deset šilinga?” Znao je već izdaleka zapaziti neku neobičnu žensku spodobu te bi bestidno iskoristio svoj šarmantni izgled. “Znate što, draga”, obratio bi se sredovječnoj ženi s mrežicom za kosu, “u ovom dijelu tržnice ne posjećuju nas često mlade lijepe djevojke, zato sam odlučio da vam ovo prodam s gubitkom samo da nam opet dođete. Molim vas, pogledajte, solidno bakreno... dno, da prostite, a to mi je posljednji komad. Zaradit ću ja već na drugome, pa ga možete dobiti za dvije funtice, za upola manje nego što sam ga ja platio i to samo zato što je zbog vas brže zakucalo srce jednog starca, no brzo ga uzmite, prije nego što se predomislim.” Tony je bio šokiran brzinom promjena koje su se očitovale na starcu poslije gubitka jednog pluća. Kosa mu je posijedjela, obrazi mu upali među kosti, a lijepi mu glas postao visok i plačljiv. Stand je pravno pripao Tonyu, no on je tada već imao svoje izvore prihoda, tako da ga je prepustio mladom Harryu, svom nijemom bratu koji se oženio lijepom djevojkom iz Whitechapela, koja je imala dosta strpljenja da nauči govoriti rukama. Da bi nijem čovjek mogao držati štand na tržnici trebalo je mnogo hrabrosti i ustrajnosti. Kad je valjalo nešto priopćiti kupcu, morao je pisati na ploču. U džepu je uvijek držao običnu dopisnicu na kojoj je tiskanim slovima pisalo HVALA, da bi je poslije obavljene kupovine letimično pokazao. No, dobro mu je išlo, pa mu je Tony posudio novaca da otvori vlastitu prodavaonicu i da zaposli poslovođu. I u tome je uspio. Hrabrost i ustrajnost, toga nije manjkalo u obitelji. Kuhinjski nož je bio dovoljno oštar.

Tony ga isproba i poreže palac. Prinese ga usnama i uđe u kuhinju gdje zatekne majku. Lillian Cox je bila niska i podebela. Njen sin je od nje naslijedio sklonost debljanju, ali ne i niski stas. Međutim, ona je bila daleko snažnija od bilo koje prosječne šezdeset trogodišnjakinje.

- Pripremam ti prepečenac - dobaci mu.

- Izvrsno. - On odloži nož i pronađe zavoj. - Pripazi s ovim nožem! Malo sam ga previše nabrusio.

Ona se užurba oko njegove posjekotine, prisili ga da je drži pod hladnim mlazom brojeći do sto, polom je namaza antiseptičkom kremom, stavi gazu i omota palac zavojem koji pričvrsti siguricom.

- Ah, ipak si ti dobar dečko kad mi oštiriš noževe - primijeti. - Nego, gdje si bio tako rano?

- Izveo sam psa u park. A morao sam i telefonirati nekome. Ogorčeno je frknula:

- E pa ne znam što fali onom telefonu u dnevnom boravku. Nagnuo se nad kuhalo da omiriše slaninu što cvrči.

- Pa znaš i sama, mamice, da taj telefon prislušuju pajkani. Ona mu tutne u ruke čajnik

- Hajde, miči se i naliž čaj.

Odnio je čajnik u sobu za dnevni boravak i stavio ga na podložak. Na četvrtastom stolu prekrivenom vezenim stolnjakom bio je postavljen jedaći pribor za dvoje uz sol i papar i boce s umacima...

Tony sjedne što bliže kaminu gdje je njegov stari obično sjedio. Otuda posegne u vitrinu i dohvati dvije šalice i dva tanjurića. Nanovo zamisli staroga kako ih nadlanicom i zvučnim šatrovačkim izrazima tjera u red za vrijeme jela. "Miči šape s tog vruga!" zarežao je ako bi se nalaktili na stol.

Jedino što mu je Tony zamjerao bilo je njegovo ponašanje prema mami.

Budući da je doista bio lijep, imao je uzgred još nekoliko žena, pa se s vremena na vrijeme događalo da čašćavajući ih džinom potroši novac umjesto da ga donese kući. Tada bi Tony i njegov brat odlazili do tržnice u Smithfieldu, krali ispod štandova otpatke i prodavali ih za nekoliko penija tvornici sapuna. I nikad nije služio vojsku, no u to ratno doba izmaklo je tome mnogo lukavih momaka.

- Što si mislio, da ponovo zaspiš ili da naližeš taj čaj? Lillian stavi pladanj pred Tonya i posadi se njemu nasuprot. Nije važno, sad ću to ja.

Tony prihvati vilicu i nož, koji je držao kao olovku, i počne jesti. Bilo je tu kobasica, dva pržena jaja, zdjelica konzervirane rajčice i nekoliko kriški prepečenca. On prezalogaji prije nego što je posegnuo za smeđim umakom.

Bio je gladan poslije jutarnjih napora.

Majka mu doda šalicu s čajem i reče:

- Ja ne znam... dok ti je otac bio živ, Bog mu daj duši lako, nikad se nismo bojali da upotrebljavamo taj telefon. Otac je dobro pazio da se sklanja s puta pajkanima.

Tony pomisli da u očevo vrijeme nisu imali telefona, ali ostavi to po strani.

- Da, tako je pazio da je umro kao puki siromah - primijeti. - Ali pošten siromah.

- Zar baš?

- Prokletstvo, znaš ti dobro da je bio, i da te više nisam čula da drukčije govoriš.

- Ne volim, mama, kad psuješ. - Onda me ne izazivaj!

Tony je šutke jeo i brzo pojeo. Iskapio je šalicu čaja i počeo razmatati cigaru.

Majka posegne za njegovom šalicom. - Još čaja? On pogleda na svoj sat.

- Ne, hvala. Moram obaviti još nekoliko poslova. - Upali cigaru i ustane.

- Ovo me dobrano okrijepilo, ovaj doručak. Ona stisne oči.

- Imaš li kakvu vezu?

To ga oneraspoloži. Otpuhne dim u zrak. - Što to koga briga?

- To je tvoj život. Kreni, dakle! Vidjet ćemo se kasnije. I čuvaj se!

Pogled mu se zadrži na njoj. Premda mu je popuštala, bila je to snažna žena.

Poslije starčeve smrti, ona je vodila obitelj, krpala brakove, posuđivala od jednog sina da pozajmi drugom sinu, savjetovala i koristila se svojim neodobravanjem kao moćnim sredstvom. Uspjela se oduprijeti svim naporima da ju se iz Quill Streeta preseli u lijepu malu prizemnicu u Bournemouthu, s pravom držeći da je stara kuća s uspomenama koje su s njom povezane moćan simbol njenog autoriteta. U njenom orlovskom nosu i u zašiljenoj bradi bilo je nekoć neke kraljevske arogancije. I sad je bila poput kraljice, ali pomirene sa sudbinom kao ona koja je abdicirala, dovoljno pametna da prepusti uzde vlasti, ali svejedno žaleći zbog loga. Tony je shvaćao da je upravo to razlog zbog kojeg joj treba: sad je on bio kralj, pa joj je to što živi s njom osiguravalo bliskost prijestolju. A on ju je volio zato što joj je potreban. Nitko ga drugi nije trebao. Ona ustane.

- Onda? Ideš li?

- Idem. - Postane svjestan da se izgubio u mislima. Grli je i kratko privine k sebi. Nikad je nije ljubio. - Pa-pa, mama! - Prihvati kaput, potapše psa i iziđe.

U rollsu je bilo nepodnošljivo vruće. Prije nego što se smjestio u kožnato sjedište, on pritisne dugme koje spušta okna prozora. Zatim krcne.

Dok se probijao uskim ulicama East Enda uživao je u kolima. Njihova bestidna raskoš u opreci s otrcanim ulicama i starim kućama bez dostojanstva bila je ilustracija života Tonya Coxa. Ljudi - kućanice, raznosiči novina, radnici, vucibatine - pogledavali su kola i govorili jedni drugima: "Evo Tonya Coxa! On je uspio."

Otrese pepeo cigare kroz otvoren prozor. On jest uspio. Kupio je prva kola za šest funti kad mu je bilo šesnaest godina. Formular potvrde Ministarstva za promet kupio je na crnoj burzi za trideset šilinga. Ispunio je formular i preprodao kola za osamdeset funti.

Ubrzo je imao stovarište rabljenih kola. To je postupno pretvorio u legalan posao. Potom ga je prodao, zajedno sa zalihom, za pet tisuća funti, a sam je ušao u mešetarenje s lažnim tvrtkama.

Upotrijebio je pet tisuća da otvori bankovni račun, a kao preporuka poslužilo mu je ime čovjeka koji je kupio stovarište kola. Direktor banku se predstavio pravim imenom, ali mu je dao lažnu adresu, istu lažnu adresu koju je bio dao kupcu posla s automobilima.

Unajmio je prostor za skladište plativši unaprijed tromjesečnu najamninu.

U raznih proizvođača kupio je skromnu količinu radio-aparata, televizora i hi-fi uređaja i preprodao ih londonskim prodavaonicama. Dobavljačima je plaćao točno na sekundu, lako da je na njegovu bankovnom računu stalno vladao promet. Za nekoliko mjeseci pretrpio je omanji gubitak i stekao glas kreditno sposobnog čovjeka.

Tada je pristupio cijelom nizu velikih narudžbi. Mali proizvođači, kojima je spremno isplatio nekoliko računa na po petsto funti, rado su ga opskrbili robom u vrijednosti od tri do četiri tisuće funti pod istim kreditnim uvjetima.

Činilo se da postaje dobra mušterija.

Kad mu je skladište bilo puno skupih elektronskih aparata za koje nije ništa platio, započeo je rasprodaju. Gramofoni, televizori u boji, digitalni satovi, magnetofoni, pojačala, radioaparati, sve je to razgrabljeno po sniženim cijenama, a katkad i upola maloprodajne cijene. Za dva dana skladište je bilo prazno, a Tony Cox je u dvije putne torbe nabio tri tisuće funti, zaključao skladište i otišao kući.

Sjetivši se toga, zadrhti na prednjem sjedištu vrućih kola. Nikad više neće poduzeti nešto lako riskantno. A da je neki dobavljač načuo nešto o toj rasprodaji? A da je nekoliko dana kasnije direktor banke ugledao Tonya u nekom kafiću? Osnovao bi on s vremena na vrijeme i iza toga pokoju lažnu tvrtku, ali se tada koristio čovjekom za fasadu, koji bi čim sjekira padne otišao na dugi odmor u Španjolsku. A Tonyevo lice nitko nije vidio.

U međuvremenu su njegovi poslovni interesi postali raznoliki. U središnjem Londonu posjedovao je nekretnine koje je iznajmljivao mladim damama.

Stanarine su bile krajnje visoke. Upravljaio je noćnim klubovima. Bio je čak i menadžer nekolicine pop-sastava. Neki su mu pothvati bili legalni, neki kriminalni, neki nekakva mješavina, a ostali na mutnoj granici gdje zakon nije siguran u sebe, ali gdje i poštovani poslovni ljudi na glasu moraju gaziti kao po jajima.

Dakako da su pajkani znali za njega. Danas posvuda ima toliko njuškala da nitko ne može postati uglednom huljom a da mu ime ne uđe u kartoteku Scotland Yarda. Problem je bio u tome kako da pronađu dokaze protiv njega kad se tu uvijek vrzma nekoliko detektiva spremnih da Tonya unaprijed upozore na policijski upad. Što se toga tiče, nikad nije škrtario. Svakog su kolovoza tri-četiri policijske obitelji ljetovale u Benidurmu na Tonyev račun.

Razumije se samo po sebi da nije imao povjerenja u njih. Bili su korisni, ali se svaki od njih zaklinjao u sebi da će ga jednog dana ipak umočiti kako bi odužio dug lojalnosti. Podmićeni pajkan na kraju krajeva ipak ustaje pajkan. I tako su se sve isplate obavljale u gotovom. Nije se vodilo nikakvo raču-novodstvo osim u Tonyevoj glavi. Sve su poslove obavljali stari prijatelji prema usmenim uputama.

Malo pomalo poslovaio je sve sigurnije i preuzimao na sebe samo ulogu financijera. Neki bi planer došao do povjerljive informacije, smislio plan i unajmio tipove koji će nabaviti opremu i osigurati ljudstvo. Potom bi dvojica od njih došli k Tonyu i iznijeli mu plan. Ako mu se svidio, posudio bi im novac za mito, oružje, kola, eksploziv i za sve drugo što bi im trebalo. Kad bi obavili posao, morali bi od dobiti vratiti pet-šest puta veću svotu od pozajmice.

Današnji posao nije bio tako jednostavan. Ovaj put bio je i planer i financijer.

A to je značilo da mora biti posebno oprezan. Zaustavio je kola u stražnjoj ulici i izišao. Ovdje su kuće bile veće, sagrađene prije za poslovođe i obrtnike negoli za lučke i ostale radnike, ali nisu bile čvršće od potleušica u Quill Streetu. Betonska se žbuka ljuštila, drveni okviri prozora bili su natruli, a prednji vrtovi manji nego spremište Tonyevih kola. Samo oko polovice tih kuća služila je za stanovanje. U ostalima su bila skladišta, uredi i prodavaonice.

Tony zakuca na vrata s natpisom Biljari biljarske igre gdje je veći dio onoga "i" manjkalo. Vrata se smjesta otvore i on uđe. Izmijeni stisak ruke s Walterom Burdenom, a onda krene za njim uza stube. Nakon prometne nesreće koju je doživio, Walter je šepao i mucao, tako da više nije mogao raditi kao lučki radnik. Tony mu je dao da vodi igračnicu biljara, znajući da će ta gesta, koja Tonya nije ništa stajala, biti nagrađena povećanim štovanjem stanovnika East Enda prema njemu i Walterovom vjernošću do smrti.

- Hoćeš li šalicu čaja, Tony? - ponudi mu Walter.

- Hvala ti, Waltere, ali ne bih. Upravo sam doručkovao. - Vlasničkim pogledom obujmi dvoranu na prvom katu. Stolovi prekriveni, linoleumski pod pometen, palice poredane kao pod konac. - Dobro li održavaš sve ovo.

- Samo radim svoj posao, Tone. A, vidiš, i ti si se za mene pobrinuo.

- Da. - Cox ode do prozora i pogleda dolje na ulicu. Nekoliko metara dalje, na suprotnoj strani ceste, bio je parkiran plavi morris 1100. U njemu su bila dva čovjeka. Tony se osjeti neobično zadovoljnim: imao je pravo što je poduzeo ovu mjeru opreza. - Gdje je telefon, Waltere?

- U uredu.

Waller otvori vrata, propusti Tonya, zatvori ih i ostane vani. Ured je bio uredan i čist. Tony sjedne za stol i nazove određeni broj.

Javi se glas: - Da?

- Dođi po mene - reče Tony. - Za pet minuta.

Tony spusti slušalicu. Cigara mu se ugasila. Kad bi ga nešto uznemirilo, zaboravio bi na pušenje. Zlatnim dunhillom pripali cigaru, a onda iziđe.

Nanovo se pokazao na prozoru.

- Ja sad izlazim, prijatelju - reče Walteru. - Ako nekom od onih mladih detektiva u plavim kolima padne na pamet da zakuca na vrata, ne odgovaraj. Evo mene za pola sata.

- Ne b... brini. Znaš i sam da se možeš osloniti na mene Walter zakima glavom poput ptice.

- Da, znam.

Tony kratko dotakne starčevo rame i krene prema stražnjem dijelu dvorane.

Otvori vrata i hitro siđe protupožarnim ljestvama.

Na putu zaobiđe zarđala dječja kolica, promočene madrace i tri petine nekakvih starih kola. Korov se tvrdoglavo probijao kroz napukline betonskog dvorišta. Šugavi mačak mu se bezglavo skloni s puta. Talijanske cipele mu se zaprljaše. Kroz dvorišna vrata izlazilo se na usku uličicu. Tony se uputi prema njenom kraju. Tek što je stigao, iza ugla dohrla mali crveni fiat u kojem su bila tri čovjeka. Tony uđe i zauzme prazno stražnje sjedište. Kola smjesta krenu.

Vozač je bio Jacko, Tonyeva desna ruka. Do njega je sjedio Gluhi Willie, koji je o svim vrstama eksploziva sada znao više nego prije dvadeset godina kad je i-r_gubio lijevi bubnjić. Otraga, s Tonyem, bio je Peter "Jesse" James, opsjednut vatrenim oružjem i curama s punašnim stražnjicama. Bili su to dobri momci, svi stalni pripadnici Tonyeve "tvrte".

- Kako je dječak, Willie? - upita Tony.

Gluhi Willie okrene; zdravo uho prema Tonyu. - Što kažeš?

- Pitam te kako je mladi Billy.

- Osamnaesta mu je danas - odgovori Willie. - Isti je, Tone. Nikad se neće moći brinuti za sebe. Socijalna radnica nam kaže da promislimo, pa da ga damo u dom.

Tony suosjećajno cokne jezikom. Postupio je protiv svog običaja kad se pokazao ljubaznim prema maloumnom sinu Gluhog Williea. Duševne bolesti su u njemu izazivale strah.

- A ti to ne želiš učiniti. Willie produži: - Što zna socijalna radnica, rekao sam ženi. To ti je cura kojoj je dvadesetak godina. Studentica. Doduše, ne nameće se. Jacko mu nestrpljivo upadne u riječ:

- Sve smo sredili, Tony. Momci su tu, vozila su spremna.

- Izvrsno. - Tony pogleda Jesse Jamesa. - Oružje?

- Imamo par sačmarica i jedan uzi.

- Što?

Jesse se ponosno nakesi: - To ti je devetomilimetarski automatski pištolj. Izraelski. - Ma zezaš se - promrmlja Tony.

- Stigli smo - najavi Jacko.

Tony izvuče iz džepa suknenu kapu i navuče je na glavu. - Jeste li momke smjestili unutra?

- Jesmo - odgovori Jacko.

- Ne smeta me ako znaju da je ovo posao Tonya Coxa, ali ne želim da mogu reći kako su me vidjeli.

- Znam.

Uvezli su se kolima u groblje automobila. Bilo je izuzetno uredno.

Automobilske školjke su sve po tri bile poredane jedna nad drugom kao pod konac, a sastavni dijelovi bili su pomno naslagani u stupove guma, piramidu stražnjih osovina, kocku srednjih dijelova motora.

Nedaleko od dvorišnih vrata nalazila se dizalica, a kraj nje dugi transporter automobila. Nešto dalje, pored terenskog autogenog aparata za rezanje, bio je parkiran običan plavi ford kombi s dvostrukim stražnjim kotačima.

Kola se zaustave i Tony izađe. Bio je zadovoljan. Volio je da sve bude uredno.

Ostala trojica su stajala naokolo i čekala da on nešto učini. Jacko zapali cigaretu.

- Jeste li sredili sve s vlasnikom stovarišta? - upita Tony. Jacko kimne glavom.

- On se pobrinuo da dizalica, transporter i aparat za autogeno rezanje budu ovdje. Ali ne zna čemu će poslužili. Vezali smo ga, tek toliko, radi privida. - Uhvati ga kašalj.

Tony mu istrgne cigaretu iz usta i baci je u blato.

- Evo zbog čega kašlješ - reče i izvadi iz džepa cigaru. - Puši ovo i umri star.

Tony se vrati prema ulazu u stovarište. Tri muškarca išla su za njim. Tony je odlučno zaobilazio rupčage i bare, prošao kraj gomile s bezbroj olovnih akumulatora, pa između hrpe kardanskih osovina i mjenjača, i stigao do dizalice. Bila je to manja dizalica s gusjenicama, a mogla je podići kakav automobil, kombi ili lakši kamion. Tony je otkopčao kaput i po ljestvama se popeo u kabinu.

Sjeo je na vozačevo mjesto. Kroz prozore sa svih strana vidjelo se cijelo stovarište. U tlocrtu je bilo trokutasto. S jedne mu je strane bio željeznički vijadukt čiji su lukovi od opeke završavali punim zidom kod ropotarnica. S

druge strane visoki ga je zid odvajao od nekog igrališta i zapuštenog zemljišta na kojem su se još uvijek zamjećivali tragovi bombardiranja. S prednje mu se pak strane pružala cesta, što je blago skretala prateći riječnu okuku nekoliko metara dalje. Cesta je bila široka, ali slabo prometna.

Jedna koliba napravljena od starih vrata, s krovom od terpapira, sakrila se iza vijadukta. Njegovi će ljudi čekati u njoj, šćućureni oko električne peći, pijuckali čaj i nervozno pušiti. Sve je bilo u redu. Tony je predosjećao da će sve proteći glatko i od loga ga obuže oduševljenje. Side s dizalice. Namjerno je govorio tihim, čvrstim i ležernim tonom: - Pazite, ovaj kombi ne ide uvijek istim smjerom. Na razne načine se može iz Citya u Loughlon. A većinom se prolazi uz ovaj naš položaj.

Moral će proći ovuda ukoliko se nisu odlučili da odu preko Birminghama ili Walforda. Pa sad, nekad im puhne pa krenu bog te pita kuda. Moglo bi se to i danas dogoditi. Prema tome, ne dođu li, samo daj momcima kintu i pošalji ih kući do slijedećeg puta.

- Svi znaju kako stvar stoji - reče Jacko. - Dobro. Još nešto?

Šutjeli su.

Tony dade zadnje upute: - Svi da imaju maske, kao i rukavice. I nitko ni riječi. Pogledao je svakog pojedinačno, a oni su kimnuli. Onda dometne: - U redu, vozite me natrag.

Šuteći su u crvenom fiat u vijugali ulicama i stigli u uličicu sa stražnje strane igračnice biljara.

Tony iziđe, nagne se prema otvorenom prednjem prozoru i doda:

- Plan je dobar, i ako ga se budete držali, sve će ići kao po loju. A što se tiče pratnje, i izvana i unutra u kombiju, to je nepoznanica. No, samo zadržite hladnokrvnost, radite kako treba, i uspjeh ćemo. - Zastade. - I da nisi koga upucao s tim jebenim šmajserom!

Onda se udalji i na stražnja vrata ude u igračnicu. Waller je igrao biljar na jednom stolu. Čuvši da se vrata otvaraju, uspravi se.

- Sve u redu, Tone? Tony priđe prozoru.

- Je li društvo još na položaju? Plavi morris bio je na istom mjestu.

- Jest. Ne prestaju dimiti, k'o tvornica.

Sreća da pajkani nemaju dovoljno ljudi da bi me mogli pratiti i noću, pomisli Tony. Ovakav mu nadzor od devet do pet popodne baš odgovara, jer si može lijepo priskrbiti alibi a ne mora ozbiljnije ograničiti svoje aktivnosti. Ovih će mu dana početi ići za petama cijeli bogovetni dan i noć. Ali, već će on na vrijeme dobiti upozorenje. Walter trzne palcem prema stolu. - Da se okušaš?

- Neću. - Tony se odmakne od prozora. - Imam posla preko glave. - Krene niz stepenice, a Walter zašepesa za njim.

- Pa-pa, Waltere - dobaci izišavši na ulicu.

- Doviđenja, Tony - pozdravi Walter. - Bog te blagoslovio, momče.

8.

Redakcija je odjednom oživjela. U osam sali bilo je mirno kao u grobu. Tišinu su remetili tek jednolični zvuci - kuckanje teleprinter a i šuštanje novina koje je Cole čitao. Sad su tri stenografa tipkala po tastaturi, jedan je momak zviždao neku pop pjesmu, a fotograf u kožnom kaputu raspravljao sa zamjenikom glavnog urednika o nogometnoj utakmici. Reporter i su stizali. Cole je već uočio da ih većina ima neku svoju jutarnju naviku, neku uobičajenu caku što im olakšava početak dana; tako je jedan kupio čaj, drugi zapalio cigaretu, a jedan pak otvorio treću stranu Suna da pogleda golu ljepoticu.

Cole je smatrao da prije podjele posla treba ljude pustiti da nekoliko minuta sjednu, što pridonosi atmosferi reda i trezvenosti. No njegov je urednik vijesti, Cliff Poulson, imao drukčiji pristup. Žablje zelenih očiju i jorkširskog naglaska, Poulson je rado govorio: "Ni ne skidaj kaput, momče." Njegovo oduševljenje pri naglim odlukama, njegova vječna žurba i kratki izljevi ljubaznosti stvarali su frenetičnu atmosferu. Poulson je bio fanatik brzine.

Cole se ne sjeća da je ikad ijedna vijest zakasnila u tisak zato što ju je netko na tren zadržao da razmisli o njoj.

Kevin Hart je bio tu već pet minula. Čitao je Mirrus napola sjedeći na rubu stola da ne bi zgužvao hlače svog prugastog odijela. Cole mu dovikne:

- Molim te, Kevine, nazovi Yard. Mladić podigne telefonsku slušalicu.

Na stolu su mu bile dojave Berlica Chiesemana, debeli svežanj rukopisa. Cole pogleda naokolo. Većina reportera je stigla. Vrijeme je da im se dade posao.

Razvrstao je bilješke, neke nataknuo na oštar metalni čavao, druge uz kratke upute uručio reporterima.

- Anna, neki policajac upao je u gužvu u Holloway Roadu; nazovi najbližu policijsku slanicu i saznaj u čemu je stvar. Ako su pijanci, zaboravi. Joe, ovaj požar na East Endu... provjeri kod vatrogasaca.

Philippe, provala u Chelseau. Potraži adresu u Kellyevu imeniku za slučaj da tamo stanuje netko slavan. Barney, "Policija pratila i uhitila jednog Irca nakon što je svratio u neku kuću u Queenstown Streetu, Comden". Nazovi Yard i pitaj ih je li to u kakvoj vezi s IRA-om.

Uto zazvoni telefon i on podigne slušalicu. - Arthur Cole.

- Što imaš za mene, Arthure?

Cole prepozna glas urednika fotografije i reče:

- U ovom se trenutku čini da će glavni štos biti sinoćno glasovanje u Donjem domu.

- Ali to je jučer bilo na televiziji!

- Jesi li nazvao da me nešto pitaš ili da mi nešto kažeš?

- Znači, bit će najbolje da pošaljem nekog u Downing Street pa da snimi današnju sliku premijera. Još nešto?

- Ništa što već nije u jutarnjem izdanju. - Hvala ti, Arthure. Cole spusti slušalicu. Jadno ti je to kad si urednik jučerašnje vijesti. On se trudi iz petnih žila da je aktuelizira; dva mu reportera okreću telefone ne bi li saznali reakcije. Dobivaju izjave običnih članova Parlamenta, ali ne i ministara. Sredovječni reporter s lulom mu reče:

- Upravo je nazvala gospođa Poulson. Cliff neće doći danas. Trovanje hranom.

Cole uzdahne.

- Otkud ga to snašlo u Orpingtonu? - Večera s curryem.

- U redu. -To mu je bilo pametno, pomisli Cole. U pogledu vijesti, ovo je čini se najdosadniji dan u mjesecu. Poulson na bolovanju, pomoćnik urednika vijesti na odmoru i Cole svoj na svome.

Kevin Hart priđe stolu.

- Iz Yarda ništa - reče. - Cijela noć je bila mirna.

Cole podigne pogled. Dvadeset trogodišnji Hart bio je vrlo visok, kovrčaste i dugačke svijetle kose. Cole obuzda provalu ljutnje.

- Čudno - reče. - Scolland Yardu noć nikad nije posve mirna. Što je s Uredom za tisak?

- Moramo napisati članak: "Prva londonska noć bez kriminala u tisuću godina" - naceri se Hart.

Njegova je lakomislenost iritirala Colea.

- Nikad se nemoj zadovoljiti takvim odgovorom iz Yarda uzvрати hladno.

Hart pocrveni. Bilo mu je neugodno što mu se drži lekcija kao kakvom novopečenom reporteru.

- Da ih ponovo nazovem?

- Ne - nato će Cole vidjevši da je pogodio cilj. - Želim da napišeš jedan članak. Znaš za novo nalazište u Sjevernom moru? Hart kimne glavom.

- Zove se Shield.

- Tako je. Kasnije će ministar za energetiku objaviti tko je dobio pravo na korištenje. Pripremi članak dok ne dobijemo izjavu. Pozadina svega toga: što će pravo značiti ljudima koji se natječu za nju, na temelju čega ministar donosi odluku. A onda popodne možemo izvući tvoj članak i ostavili prazninu za pravu vijest.

- U redu. - Hart se okrene i pode prema knjižnici.

- Zna da je dobio glupu zadaću, kao neku vrstu kazne, pomisli Cole, ali dostojanstveno je primio gorku pilulu. Na tren se zagleda u mladićeva leđa. Ta duga kosa i ta njegova odijela idu mu na živce. A prilično je i samouvjeren, no s druge strane, reporteri i moraju biti vrlo drski.

Cole ustane i ode do stola zamjenika glavnog urednika. Pred zamjenikom bila je agencijska vijest o prihvaćanju Zakona o odnosima u privredi i nove informacije do kojih su došli Coleovi reporteri. Cole pogleda preko njegova ramena. U notesu je bio napisao: POZIV BUNTOVNOG ČLANA PARLAMENTA "BUDITE LIBERALNI"

Čovjek počese bradu i digne pogled. - Kako ti se čini?

- Kao članak o ženskom pokretu - Cole će. - Mrsko mi je to. - I meni. - Zamjenik glavnog urednika istrgne list iz notesa, zgužva ga i baci u metalni koš. - Što još ima novoga? - Ništa. Tek sam dao upute.

Bradonja kimne glavom i zamišljeno baci pogled na sat što je sprijeda visio sa stropa.

- Nadajmo se da ćemo imati nešto pristojno za drugo izdanje. Cole se nagne preko njega i napiše u notes: POZIV BUNTOVNOG ČLANA PARLAMENTA "BUDITE S LIBERALIMA"

- Ima više smisla, a značenje je isto - reče. Zamjenik se naceri: - Tražiš posla?

Cole se vrati svom stolu. Priđe mu Annela Sims i reče: - Ništa od incidenta u Holloway Roadu. Skupina izgreznika, bez hapšenja.

- U redu - odvrati Cole.

Joe Barnard spusti slušalicu i reče:

- Od ovog požara ništa vrijedno pažnje, Arthure. Nitko nije ozlijeđen.

- Koliko ljudi stanuje lamo? - Cole će mehanički. - Dvoje odraslih, troje djece.

- Znači, peteročlana obitelj izbjegla smrt. Napiši. Javi se Phillip Jones: - Čini se da stan u koji je izvršena provala pripada Nicholasu Crostu, prilično poznatom violinistu.

- Dobro - Cole će. - Nazovi policijsku stanicu Chelsea i saznaj što je odneseno.

- Već jesam - iskesi se Phillip. - Nedostaje jedan stradivari. Cole se nasmiješi.

- Bravo, momče. Napiši to, a onda pođi tamo i vidi možeš li intervjuirati uciviljenog maestra.

Onda zazvoni telefon i Cole se javi. Iako to ne bi priznao, uvelike je uživao.

DEVET PRIJE PODNE

9.

Tim Fitzpeterson se do sita naplakao, no suze mu nisu pomogle. Ležao je na krevetu lica zatučena u moker jastuk. Svaki pokret značio je muku.

Pokušavao je da uopće ne razmišlja, odbacivao misli kao gostioničar kad mu je gostionica krcata. U jednom mu se času mozak potpuno isključio pa je nekoliko minuta zadrijemao, no bijeg od bola i očaja kratko je trajao jer se opet probudio.

Nije ustajao iz kreveta jer nije bilo ničega što bi želio raditi, nikamo nije mogao poći, ni s kim se suočiti. U mislima mu je bilo samo obećanje užitka što se pokazalo tako lažnim. Cox je imao pravo kad je grubo rekao: "Ovako dobro tucanje više nećete doživjeti." Tim se nije mogao posve osloboditi uspomena na njeno vitko, podatno tijelo; stalno su se pojavljivale no sad su imale užasno gorak okus. Otkrila mu je raj, a onda zalupila vratima. Ona je, dakako, odglumila ekstazu. No u Timovu užitku nije bilo pretvaranja. Prije nekoliko sati sanjario je o novom životu, ponesen onom seksualnom ljubavlju koju je već bio zaboravio. Sad mu je teško naći bilo kakav smisao u sutrašnjici.

Čuo je dječje glasove tamo vani na igralištu - vikanje i vrištanje i svađanje - i zavidio im na krajnjoj jednostavnosti njihova života. Zamislio je sebe kao učenika, dok u crnoj jakni i kratkim sivim hlačama pješači pet kilometara seoskim putevima Dorseta da bi došao do osnovne škole s jednim razredom.

Bio je najbistriji učenik što su ga ikad imali, što nije značilo mnogo. No naučili su ga aritmetiku i osigurali mu mjesto u gimnaziji, a to je bilo sve što mu je trebalo.

U gimnaziji je blistao, sjeća se. Bio je vođa klape, one koja je organizirala igre na igralištu i pobune u razredu. Sve dok nije dobio naočale.

Eto, pokušavao se sjetiti kad se u životu osjećao ovako očajno. Sad zna. Bilo je to onoga dana kad je prvi put došao s naočalama u školu. Članovi njegove klape reagirali su najprije zaprepaštenjem, potom ironijom i na koncu prezirom. U vrijeme igre već ga je pratilo mnoštvo vičući: "četiri oka u glavi".

Nakon ručka pokušao je organizirati nogometnu utakmicu, ali mu je John Willcott rekao. "Ti si van igre". Tim je slavio naočale u futrolu i udario Willcotta po glavi, no Willcott je bio golem, a Tim, koji je inače dominirao snagom ličnosti, nije bio borac. Tako je Tim završio u zahodu zaustavljajući krvarenje iz nosa dok je Willcott sastavljao momčad.

Na povijesti je pokušao ponovo steći položaj gađajući Willcotta lopticama papira zamrljanog tintom pred nosom gospođice Percival, zvane Stara Percy.

No inače blaga Percy tog je dana naumila da ih malo pritegne, pa je Tim poslan direktoru da dobije po turu. Na putu kući još se jedanput potukao, ponovo izvukao kraći kraj i poderao đaćku jaknu. Njegova majka je novac za novu jaknu izvadila iz kasice-prasice u kojoj je bila Timova ušteđevina za kristalni detektor, i tako ga bacila šest mjeseci unatrag. Bio je to najcrnji dan u životu mladog Tima, a njegove sposobnosti vođe ostale su prigušene sve dok nije pošao u koledž i postao članom stranke. Porazi u tučnjavi, poderana jakna, pet-šest po turu - da su mu ti problemi sada! Vani pred stanom, na igralištu, začuje se oštar zvižduk i dječja galama smjesta utihne. Isto takvom brzinom mogao bih i ja stati na kraj svojim mukama, pomisli Tim i ideja mu se svidje.

Za što sam živio jučer, upita se. Za dobar posao, svoju reputaciju, za uspjeh vlade; ništa od toga ne čini se važnim danas. Oglasilo se školsko zvono, pa znači da je prošlo devet sati. Tim je trebao predsjedavati sjednici jednog odbora na kojoj bi se raspravljalo o produktivnosti različitih vrsta elektrana.

Kako me ikad moglo zanimati nešto tako besmisleno? Razmišljao je o svojem omiljenom projektu, procjeni energetske potrebe britanske industrije do 2000. godine. To ga više ne može oduševiti. Sjetio se svojih kćeri i užasnulo ga pomisao da se suoči s njima. U njegovim se ustima sve pretvaralo u pepeo. Zar je važno tko će pobijediti na idućim izborima? Sudbinu Britanije određuju snage izvan kontrole njenih vođa. On je oduvijek znao da je to igra, samo sad više ne želi nagrade. Nije bilo nikog s kime bi mogao razgovarati, baš nikog. Zamislio je kako bi tekao razgovor s njegovom ženom: "Draga, bio sam blesav i nevjeran. Zavela me jedna prostitutka, lijepa, podatna cura, i ucjenila..." Julia bi se

pretvorila u santu leda. Gotovo je vidio kako joj lice poprima krut izraz gađenja dok prekida s njim svaku osjećajnu vezu. On bi posegnuo za njom, a ona bi odbrusila: "Ne diraj me!" Ne, ne može reći Juliji, ne može sve dok ne bude siguran da su mu rane zacijelile, a tako dugo vjerojatno ne može poživjeti.

A nekom drugom? Kolege iz kabineta bi rekli: "Dobri Bože, Tim, stari moj, užasno mi je žao..." i odmah počeli stvarati odstupnicu za doba kad stvar izbije u javnost. Pazili bi da ne budu ni u kakvoj vezi s bilo čime što on podržava, da ne budu prečesto viđeni s njim, možda bi čak održali moralnu propovijed da dokažu puritansku pravovjernost. Nije ih mrzio zbog onoga što je znao da bi učinili, jer njegove su se pretpostavke zasnivale na onome što bi on učinio u toj situaciji. Sa svojim se agentom jednom ili dvaput gotovo sprijateljio. No to je mlad čovjek, on ne može znati koliko loga ovisi o vjernosti u dvadeset jednogodišnjem braku. Taj bi cinično preporučio da se slučaj potpuno zataška i ne bi se ni osvrnuo na rane što su se otvorile u čovjekovoj duši.

Onda, njegova sestra? Obična ženska, udata za tesara, oduvijek je pomalo zavidjela Timu. Ona bi uživala u tome. O njoj ni govora.

Otac mu je mrtav, majka senilna. Zar nema ni jednog prijatelja?

Što je to učinio sa svojim životom da nema nigdje nikoga tko bi ga volio pa bio prav ili kriv? Možda je to zato što takav odnos mora bili uzajaman, a on je dobro pazio da se ne veže ni s kim koga ne bi mogao napustiti kad mu postane teretom.

Na podršku ne može računati. Mora se osloniti samo na sebe.

Što radimo kad na izborima katastrofalno izgubimo, upita se umorno.

Pregrupiramo se, zacrtamo scenarij za mnoge godine u opoziciji, počinjemo od temelja, svoju ljutnju i razočaranje pretvaramo u gorivo za borbu. Tražio je u sebi hrabrost, mržnju i gorčinu da bi mogao zaniijekati pobjedu Tonya Coxa, no našao je samo kukavičluk i zlobu. I u drugim je prigodama gubio bitke i doživio poniženje, no on je čovjek, a ljudi imaju snage da nastave borbu, zar ne?

Snagu je uvijek crpio iz određene predodžbe o sebi - civiliziranom, postojanom, pouzadnom, lojalnom i odvažnom čovjeku, spremnom da pobijedi s ponosom a izgubi s dostojanstvom. Tony Cox pokazao mu je novu sliku: naivan toliko da ga zavede šupljoglava cura, slab

toliko da oda tajnu na prvu prijetnju ucjenom, plašljiv toliko da puzi po podu i moli milost.

Čvrsto je stisnuo oči, ali ta mu je slika još zaokupljala duh. Ostat će u njemu do kraja života. No to ne mora potrajati dugo.

Konačno se pokrenuo. Sjeo je na rub kreveta, onda ustao. Na plahti nemila uspomena: krv, njegova krv. Sunce se diglo na nebu i sad je obasjavalo sobu ravno kroz prozor. Tim bi najradije zatvorio prozor, no to mu je bio prevelik napor. Othramao je iz spavaonice i kroz sobu za dnevni boravak pošao u kuhinju. Čajnik i lončić bili su ondje gdje ih je ona ostavila kad je skuhala čaj.

Nekoliko je listića čaja nemarno prosula po ultrapasu na šanku i nije se potrudila da bocu mlijeka vrati u mali hladnjak.

Pribor za prvu pomoć nalazio se u visokom, zaključanom ormaru, van dohvata male djece. Po popločanom podu Tim dovuče stolac i uspne se na nj. Ključ je bio navrh ormara. On otključa vrata i izvadi staru kutiju od keksa sa slikom durhamske katedrale na poklopcu.

Sišao je sa stolca i spustio kutiju. Unutra je našao zavoje, smotuljak gaze, škare, antiseptičku kremu, ulje za dojenčad, istisnutu tubu Ambre Solairea, i poveću bočicu punu tableta za spavanje. Izvadio je tablete i ponovo poklopio kutiju. Onda je u kredencu našao čašu.

Nije ništa pospremao za sobom: nije spremio mlijeko, niti počistio rasute listiće čaja, nije vratio natrag kutiju za prvu pomoć niti je zatvorio vrata kredenca. Nema nikakve potrebe da to radi, stalno je ponavljao sebi.

Odnio je čašu i tablete u sobu za dnevni boravak i stavio ih na svoj stol.

Izuzevši telefon, stol je bio prazan jer bi on uvijek sve pospremio nakon rada.

Otvorio je ormarić ispod televizora. Tu je piće koje joj je namjeravao ponuditi. Ima tu viskija, džina, suhog šerija, jedan dobar konjak i jedna neotvorena boca eau de vie prunesa koju je netko donio iz Dordonea. Tim se odlučio na džin, iako ga nije volio.

Nalio je malo u čašu na stolu, onda sjeo na stolicu s naslonom. Ne da mu se čekati priliku da se osveti; to bi moglo potrajati godinama i uništiti njegovo samopoštovanje. A sad pak ne može uživati Coxu a da još više ne naškodi sebi. Raskrinkati Coxa znači raskrinkati sebe. No mrtvac ne osjeća bol.

Mogao bi uništiti Coxa a onda umrijeti. U ovim okolnostima čini se da mu jedino to i preostaje.

10.

Na stanici Waterloo Dereka Hamiltona čekao je drugi vozač, ovaj put u jaguaru Predsjednički rolls-royce ukinut je u kampanji za štednju, što sindikati, nažalost, nisu cijenili. Vozač je pozdravio dotaknuvši kapu i pridržao vrata, a Hamilton je bez riječi ušao.

Kad je automobil krenuo, donio je odluku. Neće ravno u ured. - Odvezite me k Nathanielu Fettu. Znete kamo? - reče. - Znam, gospodine - potvrdi vozač.

Prešli su most Waterloo i skrenuli u Aldwych, uputivši se prema Cityu.

Hamilton i Fett su zajedno išli u školu Westminster. Otac Nathaniela Fetta znao je da mu sin ondje neće patiti zbog svog židovstva, a lord Hamilton je bio uvjeren da mu ta škola neće od sina učiniti tupavca viših slojeva, kako je običavalo reći njegovo gospodstvo.

Dječaci su naizgled bili slična podrijetla. Oba su imala bogate i dinamične očeve te lijepe majke; oba su potjecala iz intelektualnih obitelji koje su ugošćavale političare; oba su rasla okružena vrijednim slikama i bezbrojnim knjigama. Pa ipak, kad se prijateljstvo učvrstilo i mladići se upisali na Oxford - Fett na Balliot a Hamilton na Magdalen - Hamiltonovi su u usporedbi s Fettovima lošije prošli. Derek je spoznao da je njegov otac intelektualno plitak. Stari Fett je tolerantno raspravljao o apstraktnom slikarstvu, komunizmu i bi-bap džezu, a onda bi ih kirurškom preciznošću sasjekao na komadiće.

Lord Hamilton imao je iste konzervativne stavove, ali ih je izražavao praskavim frazama iz arsenala Gornjeg doma.

Na stražnjem sjedištu Derek se nasmijao u sebi. Prestrogo je sudio o ocu, valjda kao i svi sinovi. A stari je kao malo tko bio vješt u političkim čarkama, i njegova mu je spretnost pribavila stvarnu moć, dok je Nathanielov otac bio premudar da bi ikad imao istinski utjecaj na državne poslove.

Nathaniel je naslijedio tu mudrost i njome napravio karijeru.

Mešetarska tvrtka koju su tijekom šest generacija nasljeđivali prvorođeni sinovi s imenom Nathaniel Fett, u sedmoj je pretvorena u trgovačku banku.

Ljudi su se uvijek obraćali Nathanielu za savjet, čak i u školi. Sad daje savjete o integraciji, izdavanju dionica i preuzimanju kontrole.

Auto se zaustavi. Hamilton reče: - Molim vas, pričekajte me ovdje.

Uredi Nathaniela Fetta nisu bili impresivni; tvrtki nije trebalo da dokazuje svoje bogatstvo. Tek mala ploča s nazivom stajala je na jednom uličnim vratima u blizini Engleske banke. S obje strane ulaza bila je po jedna trgovina - prva sa sendvičima, druga s duhanom. Neki slučajni promatrač pomislio bi da se radi o kakvoj maloj, ne baš uspješnoj osiguravajućoj ili brodarskoj kompaniji i nikad ne bi pogodio koliko joj se uredi šire na jednu i na drugu stranu.

Unutrašnjost je prije bila ugodna nego luksuzna: klima uređaj, prigušena rasvjeta i prilično stari sagovi koji su se prostirali od zida do zida. Onaj isti slučajni promatrač možda bi pomislio da su slike što više na zidovima skupe.

I bi i ne bi bio u pravu; doista su bile skupe, ali nisu visjele na zidovima. Bile su smještene u zidu od opeka, iza neprobojnog stakla, a na zidnim tapetama su zapravo visili samo lažni okviri. Hamiltona su uveli ravno u Fettov ured u prizemlju. Nathaniel je sjedio u naslonjaču i čitao Financial Times. Ustao je i rukovao se.

- Nikad te nisam vidio da sjediš za lim stolom. Služi li samo za ukras? - upita Hamilton.

- Sjedni, Derek. Čaj, kavu, šeri? - Čašu mlijeka, molim.

- Molim vas, Valerie. - Fett kimne glavom tajnici i ona iziđe. - A stol, ne, nikad se njime ne koristim. Što treba pisati, diktiram, a sve što čitam nije toliko teško da ne mogu držati u ruci. Zašto onda da sjedim za stolom kao kakav pisar u Dickensa.

- Znači, služi za ukras.

- Tu je duže od mene. Prevelik da ga iznesem kroz vrata, a predragocjen da ga iscijepam. Valjda su zgradu zidali oko njega. Hamilton se nasmiješi. Valerie mu je donijela mlijeko i opet izišla. Pijuckao je i proučavao prijatelja. Felt i njegov ured pristaju jedno drugom: oba su mala ali ne patuljasta, tamna ali ne i tmurna, opuštena ali ne i lakomisljena. Nathaniel nosi naočale s debelim okvirom, kosu je namazao briljantinom. Oko vrata mu je klupska kravata, znak društvenog statusa. To je jedino židovsko na njemu, pomisli Hamilton zajedljivo. Odloži čašu i upita: - Jesi li čitao o meni?

- Samu površno. Predvidiva reakcija. Prije deset godina takvi rezultati kompanije kao što je Hamilton odrazili bi se i na vrijednosti dionica u audio industriji i na cijene cinka. A danas je to samo još jedan konglomerat u nevolji. Ima za to ime: recesija.

Hamilton uzdahne.

- Zašto to radimo, Nathaniele?

- Kako, molim? - zapanji se Fett. On slegne ramenima.

- Zašto se ubijamo od posla, gubimo san, stavljamo imetak na kocku?

- I dobivamo čireve - nasmiješi se Fett, no njegovo se držanje nezatno promijenilo. Zažmirio je iza ovalnih naočala, nakostriješenu kosu zagladio prema natrag u Hamiltonu poznatoj obrambenoj kretnji. Fett se povlačio u svoju ulogu opreznog savjetnika, ljubaznog odvjetnika objektivna stajališta. No njegov je odgovor bio odmjereno ležeran: -

Da zaradimo novaca. Zašto drugo?

Hamilton odmahne glavom. Njegova prijatelja treba uvijek nutkati prije no što zađe u dublje vode.

- Ekonomika šestog razreda - reče podrugljivo. - Više bih zaradio da sam prodao baštinu i stavio novac na poštansku štedionicu. Većina ljudi koja se bavi velikim poslovima mogla bi vrlo udobno živjeti do kraja života kad bi učinila to isto. Zašto čuvamo bogatstvo i nastojimo ga povećati? Je li to pohlepa, težnja za vlašću, ili avanturizam? Jesmo li svi mi neminovno kockari?

Nato će Fett: - Po svoj li prilici Ellen stavlja te bube u uho. Hamilton se nasmije.

- Imaš pravo, ali me vrijeđa što smatraš da ja nisam sposoban za takva razmišljanja.

- U to ni najmanje ne sumnjam. Stvar je samo u tome što Ellen umije izraziti ono što ti misliš. U svakom slučaju, ne bi mi to ponavljao da te nije pogodilo u žicu. - Zastane. - Dcrek, pazi da ne izgubiš Ellen.

Na trenutak su se gledali u oči, a potom oba skrenuše pogled. Zavlada je tišina. Dosegli su granicu intimnosti koja je u njihovom prijateljstvu dopuštena. Konačno Fett progovori:

- Mogli bismo dobiti neku drsku ponudu u idućih nekoliko dana.

Hamilton se zaprepasti. - Zašto?

- Netko će možda pomisliti da te može jeftino dobiti dok si u depresiji i panici zbog privremenih rezultata.

- I što bi mi ti savjetovao? - Hamilton će zamišljeno.

- Ovisi o ponudi. Ali bih ti zacijelo rekao da pričekaj. Danas bismo trebali doznati jesi li dobio pravo na korištenje naftnog nalazišta.

- Shield.

- Da. Dobiješ li ga, dionice će ti porasti.

- U pogledu profita izgledi su nam još slabi. - Ali ste idealni za lovca na aktivu.

- Zanimljivo - razmišljao je Hamilton. - Kockar bi dao ponudu danas, prije ministrove objave. Oportunist bi to učinio sutra, ako dobijemo pravo. A pravi investitor bi čekao do idućeg tjedna.

- A mudar čovjek bi ih sve odbio. Hamilton se nasmiješi.

- Nije sve u novcu, Nathaniele. - Dobri Bože!

- Zar je to takva hereza?

- Ni najmanje. - Fett se zabavljao i oči su mu svjetlucale iza naočala. - Znam ja to već godinama. No čudi me da ti to kažeš. - I mene čudi. - Hamilton zastane. - Baš me zanima što misliš: hoćemo li dobiti pravo?

- Tko zna. - Mešetarevo lice odjednom je ponovo postalo nečitljivo.

- Ovisi o tome smatra li ministar da ga treba dati nekoj uspješnoj kompaniji kao bonus ili nekoj slaboj kao pojas za spašavanje.

- Hm. Neće biti ni jedno ni drugo, rekao bih. Ne zaboravi da smo mi samo na čelu korporacije, a stvar se uzima u totalu. Hamiltonov odsjek sa svojom kontrolom osigurava u Cityu kontakte i stručne procjene.

Mi ćemo skupiti novac za razvoj umjesto da ga dajemo iz svog džepa.

Ostali u timu nude tehničke usluge, iskustvo s naftom, marketinške usluge i tako dalje.

- Znači, imate dobre izgleda. Hamilton se opet nasmiješi. - Sokrate jedan.

- Zašto?

- Tako je i on navodio ljude da odgovaraju na vlastita pitanja. - Hamilton digne svoje teško tijelo iz naslonjača. Moram ići.

Fett ga isprati do vrata.

- Derek, o Elleni, ovaj, valjda ne zamjeraš što sam rekao... - Ne.

- Rukovali su se. - Cijenim tvoj sud.

Fett kimne glavom i otvori vrata. - Ma što učinio, ne paničari.

- Razmem, frend.

Kad je izišao, Hamilton shvati da taj izraz nije koristio već trideset godina.

11.

Dva su policajca parkirala svoje motocikle s obje strane stražnjeg ulaza u banku. Jedan je izvadio iskaznicu i pridržao je pred prozorčićem kraj vrata.

Čovjek koji je bio unutra pročitao je pažljivo iskaznicu, potom podigao slušalicu crvenog telefona i nešto rekao.

Crni kombi bez oznaka provezao se između motocikla i zaustavio lik uz vrata.

Bočne prozore kabine štitila je iznutra žičana mreža, a dva čovjeka što su sjedila unutra nosili su uniforme slične policijskim, te kacige i providne štitinike. Na tijelu kombija nije bilo prozora, unatoč tome što je tamo bio treći čovjek.

Još dva policijska motocikla zaustavila su se iza kombija upotpunivši konvoj.

Čelična vrata zgrade podigla su se glatko i bešumno, i kombi je ušao unutra.

Našao se u kratkom tunelu, jako osvijetljenom neonskim cijevima. Na putu su mu se ispriječila druga vrata, identična prvima. Kombi je stao a vrata iza njega se zatvorila. Policajci motociklisti ostali su na ulici.

Vozač kombija spustio je prozorsko staklo i kroz žičanu mrežu veselo pozdravio u mikrofona na stalku: -'bro jutro.

U jednom zidu tunela bio je prozor s debelim, neprobojnim staklom. S druge strane stakla jedan muškarac svijetlih očiju, u košulji, javi se u drugi mikrofona. Njegov pojačani glas odjeknuo je u zatvorenom prostoru:

- Šifru, molim.

Vozač, koji se zvao Ron Biggins, reče: - Prorok Obadija. Kontrolor koji je organizirao današnji prijevoz bio je đakon u nekoj baptističkoj crkvi.

Čovjek u košulji pritisne veliko crveno dugme na bijelo obojenom zidu iza sebe, te se druga čelična vrata podignu. Ron Biggins promrmlja: "Gnjus jedan" i krene polako s kombijem naprijed. I opet se čelična vrata zatvore za njim. Sad je bio u prostoriji bez prozora, u unutrašnjosti zgrade. Veći dio poda zauzimala je okretnica. Prostorija je inače bila prazna. Ron je pažljivo dovezao kombi na označenu poziciju i ugasio motor. Okretnica se trgne, i kombi se polako okrene za 180 stupnjeva i stane.

Stražnja su vrata sad bila nasuprot dizalu na drugom zidu. Dok je Ron promatrao u bočnom retrovizoru, vrata dizala se otvore i iziđe jedan čovjek s naočalama, u crnoj jakni i prugastim hlačama. Nosio je ključ, ispruživši ga kao da je džepna lampa ili pištolj. Otključao je stražnja vrata kombija, a onda se ona otvoriše iznutra. Treći stražar iziđe.

Još dva čovjeka izišla su iz dizala, noseći među sobom golemu metalnu kutiju veličine kovčega. Ukrkali su je u kombi i otišli po druge.

Ron pogleda oko sebe. Prostorija je mala, ne posve pravokutnog oblika, a osim dva ulaza, tri paralelna niza neonskih cijevi i otvora za klimatizaciju, nema u njoj ničeg. Zacijelo malo zaposlenih u banci zna da uopće postoji, pomisli Ron. Po svoj prilici dizalo vodi samo do trezora, a za čelična vrata prema ulici ne bi se reklo da su u nekoj vezi s glavnim ulazom tamo iza ugla.

Stephen Younger, stražar koji je prije bio u unutrašnjosti kombija, sad je prišao s lijeve strane, pa je Ronov suvozač Max Fitch spustio staklo prozora sa svoje strane. Stephen reče: - Velika lova danas.

- Nama je svejedno - zlovoljno će Ron i pogleda u retrovizor. Utovar je bio gotov.

- Ovaj starkelja voli vesterne - Stephen se obrati Maxu.

- Je l'da? - zainteresira se Max. On još nije bio ovdje, no činovnik u prugastim hlačama nije mu izgledao kao obožavatelj Johna Waynea.

-

Kako znaš? - priupita.

- Samo pazi. Evo dolazi.

Činovnik priđe Ronovu prozoru i naredi: - Hajde, miči se! Max se zagrcnuo pokušavajući prikriti smijeh. Stephen se vrati k stražnjem dijelu kombija i uđe. Činovnik ga zaključa. Tri bankovna službenika

nestadoše u dizalu. Dvije-tri minute sve je bilo mirno. Onda se čelična vrata podignu, te Ron uključi motor i uveze se u tunel. Čekali su da se unutrašnja vrata zatvore a vanjska otvore. Tren prije no što će se izvesti, Max će u mikrofon: - Do viđenja, Smješko. Kombi se izveze na ulicu. Motociklistička pratnja bila je spremna. Svi su zauzeli svoja mjesta, dvojica sprijeda, dvojica straga, i konvoj se uputi prema istoku.

Na jednom velikom raskršću u istočnom Londonu kombi skrene na cestu All.

Neki visoki muškarac u sivom kaputu s baršunastim ovratnikom pratio ga je pogledom i odmah ušao u telefonsku govornicu.

- Pogodi koga sam upravo vidio - reče Max Fitch. - Pojma nemam.
- Tonya Coxa.

Na Rona to nije ostavilo nikakav dojam. - A tko je i što je taj?

- Nekad bio boksač. I to dobar, jest. Gledao sam ga kad je nokautirao Kida Vittoria u Bethnal Green Balhsu, ima tome valjda deset godina.

Vraški momak.

Mao je zapravo želio biti inspektor ali je pao na testu inteligencije za policajce pa se zaposlio u sigurnosti. Čitao je mnogo krimića i dosljedno tome živio u zabludi da je najmoćnije oružje Kriminalističkog odjela logičko zaključivanje. Tako bi kod kuće, našavši u pepeljari opušak umrljan ružom, svečano objavio da ima razloga vjerovati da je susjeda, gospođa Ashford, bila u posjetu. Sad se nemirno promeškoltio na svom sjedalu.

- Oni sanduci, u njima su stare novčanice, je 1'da? - Jest - uzvratu Ron.

- Znači, mora da idemo u pogon za spaljivanje u Essexu Max će ponosno. - Je l' točno, Ron?

Ron je buljio u vozače pred kombijem i mrštio se. Kao šef ekipe njemu je jedinom rečeno kamo idu. No on nije razmišljao o putu niti o poslu, pa ni o Tonyu Coxu, bivšem boksaču. Pokušavao je shvatiti zašto se njegova najstarija kći zaljubila u hipija.

12.

U radnim prostorijama Felixa Laskog u Poultryu njegovo ime nije se nigdje isticalo. Bila je to stara zgrada kojoj su rame uz rame stajale još dvije zgrade različite arhitekture. Kad bi Felix uspio dobiti projektnu dozvolu da je sruši i izgradi neboder, mogao bi zaraditi milijune. Ovako je stajala kao očiti primjer kako je njegovo bogatstvo blokirano. No on je računao da će s vremenom pritisak sam od sebe podići poklopac urbanističkih ograničenja, a kad je u pitanju posao, on je bio strpljiv čovjek. Gotovo je cijela zgrada bila data u podnajam. Zakupci su uglavnom bile manje inozemne banke kojima je trebala neka adresa blizu ulice Threadneedle, i njihovi su nazivi bili vrlo uočljivi. Ljudi su najčešće vjerovali da Laski ima udio u tim bankama, a on je podržavao tu zabludu na sve načine osim otvorene laži. A i bio je vlasnik jedne banke. Namještaj je unutra bio odgovarajući ali jeftin: masivni stari pisači strojevi, polovni ormari za spise, rabljeni stolovi i minimum otrcanih sagova. Kao svaki uspješan sredovječni čovjek, Laski je svoj uspjeh rado objašnjavao aforizmima, a najdraži mu je bio: "Ja nikad ne trošim novac. Ja investiram." I u tome je bilo više istine nego u bilo kojoj sentenci. Vrijednost njegova doma, male palače u Kentu, rasla je sve otkako ga je kupio netom iza rata; njegovi su objedi uglavnom išli na račun reprezentacije jer je u izgledu bio posao. Čak su i njegove slike - koje je držao u sefu a ne obješene na zidovima - kupljene zato jer mu je njegov trgovac umjetninama rekao da će im cijena porasli. Za njega je novac bio poput bezvrijednih novčanica u igri monopola: želio ga je, ne zbog onoga što njime može kupiti, nego zato što mu je potreban za igru.

Pa ipak, živio je udobno. Kakvom učitelju ili ženi nekog poljoprivrednika činilo bi se da je to život u neoprostivu luksuzu. Prostorija u kojoj je bio njegov ured bila je mala. Tu je bio radni stol s tri telefona, za njim stolica koja se okreće, još dvije stolice za posjetitelje i dugačak tapecirani kauč uza zid. Na polici uza zidni sef bezbroj debelih knjiga o porezu i poslovanju. Bila je to soba bez pečata osobnosti: na stolu nijedne fotografije voljenih, na zidovima nijedne slike, nigdje budalastog plastičnog držala, poklona nekog dobronamjernog unučeta, nigdje pepeljare donesene iz Clovellya ili

ukradene u Hiltonu Laskieva tajnica bila je sposobna, debela djevojka koja je, nosila prekratke suknje. On je često govorio: "Kad se dijelio seksepil, Carol je bila negdje drugdje da dobije ekstra porcije pameti." To je bila dobra šala, engleska šala, od onih koje direktori pričaju jedni drugima u direktorskoj kantini. Carol je stigla u devet i dvadeset pet i našla šefovu "izlaznu" pliticu punu materijala kojeg sinoć nije bilo. Laski je volio izvoditi takve štosove, to je impresioniralo osoblje i suzbijalo zavist. Carol nije ni takla papire prije no što mu je skuhalo kavu. I to se njemu sviđalo.

Sjedio je na kauču, skriven iza Timesa, s kavom kraj sebe na priručju naslonjača, kad je ušla Ellen Hamilton. Tiho je zatvorila vrata i na prstima prešla sag, tako da je on nije primijetio sve dok mu nije gurnula novine dolje i pogledala ga preko njih. Od nenadanog šuškanja zapanjeno je skočio.

- Gospodine Laski!

- Gospođo Hamilton!

Ona podiže suknju do pasa i reče: - Poljubi me za dobro jutro. Pod suknjom je nosila staromodne čarape ali ne i gaćice. Laski se nagne naprijed i protrlja lice o kovrčave stidne dlake slatkasta mirisa. Srce mu brže zakuca i obuze ga ugodna poročnost, onakva kakvu je osjetio kad je prvi put poljubio žensku stidnicu.

Onda je ponovo sjeo i podigao pogled k njoj.

- Ono što kod tebe volim je to kako ti uspijeva da pokažeš seks prljavim - reče. Savio je novine i spustio ih na pod.

Ona spusti suknju.

- Ponekad me baš uhvati želja.

On se značajno nasmiješi i promjeri je od glave do pete. Ima oko pedeset godina, vrlo je vitka, s malim čvrstim dojčkama. Na tenu joj se ne vide tragovi godina jer je jako preplanula zahvaljujući izlaganju ultraljubičastim zrakama tijekom cijele zime. Kosa joj je crna, ravna, dobro ošišana, a sjede vlasi što s vremenom izbijaju brzo se kamufliraju u nekom skupom salonu Knightsbridgea. Nosila je odjeću krem-boje, vrlo elegantnu, vrlo skupu i u pravom engleskom stilu, Rukom joj prešao preko savršeno sašivene suknje po unutrašnjem dijelu bedra. S prisnom drskošću popipa je prstima između bedara. Tko bi povjerovao, upita se, kako otmjena žena časnog Dereka Hamiltona hoda naokolo bez gaćica da bi joj Felix Laski mogao

opipali stražnjicu kad god mu se prohtije. Ona se s užitkom promisekolji, a onda se malo odmakne i sjedne do njega na kauč gdje mu je u posljednjih nekoliko mjeseci udovoljila u nekim njegovim najneobičnijim seksualnim maštarijama.

On je gospođi Hamilton namijenio manju ulogu u svom velikom scenariju, no pokazalo se da je ona vrlo ugodna premija. Upoznao ju je na jednoj vrtnoj zabavi. Domaćini su bili prijatelji Hamiltonovih a ne njegovi, no on je pozvan jer se pretvarao da je financijski zainteresiran za domaćinovu kompaniju koja se bavi elektronikom. Bio je vruć srpanjski dan. Žene su nosile ljetne haljine, muškarci lanene jakne. Laski je bio u bijelom odijelu. Svojom visinom, izvanrednim stasom i vanjštinom što je pomalo podsjećala na kakva stranca, pobuđivao je opću pažnju, i on je to znao.

Stariji gosti su mogli igrati kroket, mlađi tenis, a djeca plivali u bazenu.

Domaćini su se potrudili da bude u obilju šampanjca i jagoda sa šlagom.

Laski je obavio svoj zadatak prema domaćinu - čak mu je i pretvaranje bilo temeljito - a znao je da si kompanija to ne može priuštiti. Pa ipak, nevoljko su ga pozvali, i to samo zato što se manje-više nametnuo. Zašto bi bračni par bez novaca priređivao besmislenu zabavu za ljude koji mu ne trebaju? On jednostavno ne razumije englesko društvo. O da, zna on njegova pravila i shvaća njihovu logiku, ali nikad mu neće biti jasno zašto se ljudi drže pravila igre. Mnogo bolje se razumio u psihologiju sredovječnih žena. Uz posve mali naklon uhvatio je ruku Ellene Hamilton i vidio kako su joj oči zaiskrile. To i činjenica da joj se muž razdebljao dok je ona i dalje ostala lijepom bili su mu dovoljni da zaključi kako će ona uzvratiti na udvaranje. Žena poput nje zacijelo provodi veliki dio vremena pitajući se može li još izazvati požudu u muškarcu. Možda se i pita hoće li ikad više doživjeti užitak u seksu.

Laski je nastavio izigravati šarmera europskog stila kao kakav neumjereni stari amater. Donosio joj je stolice, zvao konobare da joj doliju piće, i diskretno je ali često dodirivao sad šaku, pa ruku, ramena, bok. Osjećao je da prenemaganje nema smisla: ako želi biti zavedena, dosta je da joj što jasnije dade na znanje kako joj je na raspolaganju; ako pak ne želi, što god učinio, ona neće promijeniti

mišljenje. Kad je završila s jagodama - on ih nije jeo jer odbiti hranu što izaziva previše slina u ustima znači imati stila - počeo se s njom udaljavati od kuće. Išli su od skupine do skupine, zadržavali se kod one čiji ih je razgovor zanimao, a brzo udaljavali od one u kojoj su se vodili tračevi. Upoznala ga je s nekoliko ljudi, a on nju s dva burzovna mešetara koje je površno poznavao. Dok su promatrali djecu kako se prskaju, prošaptao joj je u uho: "Jeste li ponijeli bikini?" Una se zahihotala. Onda su sjedili u sjeni starog hrasta i gledali tenisače, koji su igrali profesionalnu do dosade. Potom su odšetali pošljunčanom stazom što je vijugala krajolikom zasađenim šumarkom, i kad su odmakli od pogleda, on joj je rukama obuhvatio glavu i poljubio je. Uzvratila mu je otvorenih usta, a ruke zavukla pod njegovu jaknu, podigla ih i prste mu zarila u grudi takvom žestinom da se iznenadio. Onda se odmakla i kradomice zirnula gore i dolje po stazi. "Da iziđemo na večeru? Uskoro", brzo će on.

"Uskoro", pristane ona.

Onda su se vratili na zabavu i razdvojili. Otišla je ne pozdravivši ga. Sutradan je uzeo apartman u jednom hotelu u Park Laneu, pa su ondje jeli, popili šampanjac i pošli u krevet. U spavaonici je otkrio koliko ju je pogrešno procijenio. Očekivao je da će biti željna seksa ali da će je biti lako zadovoljiti.

Umjesto toga, spoznao je da su njene seksualne sklonosti barem toliko bizarne koliko i njegove. Idućih nekoliko tjedana izvodili su sve ono što je moguće izvesti udvoje, a kad im je ponestalo ideja Laski je telefonirao, pa je stigla jedna žena da otpočne cijelu novu seriju permutacija. Ellen se svemu predavala s radosnom predanošću djeteta na sajmištu gdje su sve vožnje odjednom besplatne. Prisjećao se toga gledajući je gdje sjedi kraj njega na kauču u njegovu uredu. Osjeti kako ga prožima neki osjećaj, pa zaključa da je to vjerojatno ono što zovu ljubavlju.

- Što ti se kod mene sviđa? - upita je. - Kakvo egocentrično pitanje!

- Ja sam tebi rekao što mi se kod tebe sviđa. Daj, ugodi mom egu. Što?

Ona mu pogleda u krilo. - Možeš triput pogađati. On se nasmije.

- Želiš kavu?

- Ne, hvala. Idem u kupovinu. Samo sam svratila na brzo pipanje.

- Besramna flundro.

- Da krepaš od smijeha. - Kako je Derek?
 - I to je za otegnuti od smijeha. Deprimiran je. Zašto pitaš? Laski slegne ramenima.
 - Taj me čovjek zanima. Kako može imati naj-haj mačku kakva je Ellen Hamilton i pustiti da mu klizne kroz prste? Ona skrene pogledom.
 - Promijeni temu.
 - U redu. Jesi li sretna? Ona se opet nasmiješi.
 - Jesam. Samo se nadam da će ovo potrajati.
 - A zašto ne bi? - on će vedro.
 - Ne znam. Upoznala sam te i prcam se kao... kao... - Kao zečica.
 - Kako?
 - Prcali se kao zečica. To je pravilan engleski izraz. Ona se glasno nasmije.
 - Budalino jedna. Volim kad se držiš reda i pravila. Znam da to činiš da me zabaviš.
 - Znači, upoznali smo se i prcamo se kao zečevi, i ti ne vjeruješ da to može trajati.
 - Ne možeš zaniijekati da cijeli taj slučaj nosi pečat nestalnosti.
 - Bi li voljela da je drukčije? - on upita oprezno. - Ne znam. Drugo i ne može odgovoriti, pomisli on. - A ti? - dodaje ona. On je birao riječi: - Ovo je prvi put da imam priliku razmišljati o trajnosti ili nestalnosti naše veze.
 - Ma daj, govoriš kao predsjednik kad podnosi godišnji izvještaj.
 - A ti kao junakinja romantične pripovijesti. Kad smo već kod predsjednika i izvještaja, vjerojatno je Derek zbog toga deprimiran.
 - Jest. On vjeruje da mu je zlo od čira, ali ja znam što mu je.
 - Što misliš, hoće li prodati kompaniju?
 - Da barem hoće. - Ona oštro pogleda Laskog. - Bi li je ti kupio?
 - Možda.
- Dugo ga je promatrala. Znao je da procjenjuje to što je rekao, odmjerava mogućnosti, razmatra njegove motive. Bila je to inteligentna žena. Odlučila je da pređe preko toga.
- Moram ići - reče. - Želim stići kući za ručak.
- Ustali su. Poljubio ju je u usta i rukama je pogladio po cijelom tijelu s razbludnom prisnošću. Stavila mu je prst u usta i on ga je posisao.
- Doviđenja - ona će.

- Nazvat ću te - obeća Laski.

Onda je otišla. Laski je prišao polici s knjigama i zabaljio se u hrbat Imenika direktora, i ne znajući u što bulji. Rekla je: "Samo se nadam da će ovo potrajati", i on mora razmisliti o tome, Ona ima načina da mu kaže ono što ga potiče na razmišljanje. To je procjena žena. Što dakle želi? Brak? Kazala je da ne zna što želi, pa iako gotovo i nije mogla reći ništa drugo, njemu se čini da je bila iskrena. A što ja želim? upita se. Želim li se oženiti njome?

Sjedne za stol. Čeka ga veliki posao. Pritisne dugme internog telefona i reče Carol: - Nazovi Ministarstvo za energetiku i saznaj točno kada, hoću reći, u koje vrijeme planiraju objaviti ime kompanije koja je dobila pravo iskorištavanja naftnog nalazišta Shield.

- Svakako - uzvratila ona.

- A onda mi nazovi Fettovu kompaniju. Hoću gazdu, Nathaniela Fetta.

- U redu.

On isključi dugme. I opet se zapita: Želim li se oženiti Ellenom Hamilton?

Odjednom je znao odgovor, i on ga je zapanjio.

DESET PRIJE PODNE

13.

Glavni urednik Evening Posta živio je u iluziji da pripada vladajućoj klasi. Taj sin željezničarskog činovnika lijekom dvadeset godina nakon završena školovanja vrlo se brzo penjao društvenom ljestvicom. Kad bi mu uzmanjkalo samopouzdanja, podsjetio bi sam sebe da je upravo on direktor Evening Posta Ltd. i tvorac javnog mnijenja, te da se svojim dohotkom svrstava u prvih devet posto vodećih domaćinstava. Nije mu padalo na um kako nikad ne bi bio postao tvorac javnog mnijenja da se njegovi stavovi nisu potpuno poklapali sa stavovima vlasnika novina, kako njegov direktorski položaj ovisi o milosti vlasnika, i napokon da se vladajuća klasa definira prema bogatstvu a ne prema dohotku. A nije ni pojma imao da ga je to što nosi Cardinova po mjeri šivana odijela, pa njegovo nastojanje da govori kao da mu je vrući krumpir u ustima, i njegov četvorosobni direktorski stan u Chistchurstu, u zavidnim očima cinika poput Arthura Colea jasno obilježavalo kao siromašna momka koji je uspio, jasnije nego da je nosio kapu sa štitnikom i štikaljke za vožnju biciklom. Točno u deset sati Cole je stigao u urednikovu kancelariju, uredno vezane kravate, sređenih misli i s natipkanim popisom. Istog je trena shvatio da je pogriješio. Trebao je upasti s dvije minute zakašnjenja, samo u košulji; tako bi ostavio dojam kako se jedva otrgnuo od zahuktalog mjesta u glavnom novinskom pogonu da bi manje bitnom osoblju podnio kratki izvještaj o onome što se događa u stvarno važnim odjelima. No takvih se stvari on uvijek dosjetio kasno; doista nema smisla za birokratsku taktiku.

Bit će zanimljivo promatrati kako drugi rukovodioci stižu na jutarnji sastanak.

Ured glavnog urednika bio je u pop modnom stilu: bijeli stol, naslonjači iz Habitata, okomite žaluzine što štite plavi sag od sunčeva svjetla i aluminijsko-plastični ormari za knjige s vratima od obojena stakla. Na jednom stolu sa strane ležali su primjerci svih jutarnjih novina i snop jučerašnjeg izdanja Evening Posta.

Glavni urednik je sjedio za bijelim stolom, pušio tanku cigaru i čitao Mirror.

Taj prizor izazove u Coleu želju za cigaretom, no umjesto nje strpa u usta pepermint.

Ostali su došli zajedno: urednik fotografije u priljubljenoj košulji, s kosom do ramena na kojoj bi mu pozavidjele mnoge žene; sportski urednik u jakni od tvida i blijedoljubičastoj košulji; urednik posebnih priloga s lulom i trajnim smiješkom; te šef prodaje, mlad čovjek u besprijekornom sivom odijelu, koji je počeo kao prodavač enciklopedija i uzdigao se do ove impozantne visine u samo pet godina. U posljednji tren teatralno je ušao zamjenik glavnog urednika, te dizajner - nizak muškarac kratko ošišane kose, s naramenicama i olovkom zataknutom za uho.

Kad su svi sjeli, glavni urednik baci Mirror na pomoćni stol i privuče svoj naslonjač radnom stolu.

- Još nema prvog izdanja?

- Ne. - Njegov zamjenik pogleda na sat. - Izgubili smo osam minuta zbog prekida u rotaciji.

- Urednik skrene pogled k rukovodiocu prodaje. - Što vi mislite o tome?

I on pogleda na sat.

- Ako je u pitanju samo osam minuta i ako to možete nadoknaditi do idućeg izdanja, mi to možemo podnijeti. Urednik će ljutito: - Izgleda da nam se prekid rotacije događa svaki prokleti dan.

- Pa kad tiskamo na zahodskom papiru - opravdavao se zamjenik.

- E pa, s tim se moramo pomirili dok opet ne počnemo zarađivali. - Urednik uzme popis članaka koji mu je Cole stavio na stol. - Ovdje nema ničeg zbog čega bi se prodavale k'o alva, Arthure.

- Mirno jutro. Uz malo sreće do sredine dana imat ćemo krizu u Kabinetu.

- A kod ove vražje vlade ima ih svaki čas. - Urednik nastavi čitati popis. - Sviđa mi se ova stvar sa stradivarijem.

Cole je ukratko izložio svaki članak s popisa. Kad je završio, urednik reče: - I u svemu tome nijedne senzacije. Ne sviđa mi se što nam je politika cijeli dan na udarnom mjestu. Trebali bismo pokrivali "sve aspekte londonske svakodnevice", da citiram našu vlastitu reklamu. A ovaj stradivari, vjerojatno ne možemo objaviti da ta violina vrijedi milijun funti.

- Dobra ideja - Cole će. - No mislim da ne vrijedi toliko. Ipak, možemo pokušati.

Zamjenik glavnog urednika predloži: - Ako ne ide u funtama, probaj u dolarima, violina od sto milijuna dolara. Još bolje, gusle od sto milijuna dolara.

- Pametno - složi se glavni urednik. - Nabavite arhivski snimak sličnih gusala i osigurajte intervju s tri vrhunska violinista o tome kako bi se osjećali da izgube svoj najdraži instrument. - Zastao je. - Hoću veliki članak o pravu na korištenje naftnog nalazišta. Ljude zanima ta nafta iz Sjevernog mora, navodno bi to bio spas za ekonomiju.

- Objava treba biti u dvanaest i pol. U međuvremenu pripremamo članak - napomene Cole.

- Pazite što pišete. Naša matična kompanija također se natječe, u slučaju da niste znali. Imajte na umu da nalazište nafte ne znači odmah bogatstvo, već najprije nekoliko godina velikih investicija.

- Svakako - kimne Cole.

Šef prodaje obrati se zamjeniku glavnog urednika:

- Postavimo na ulicu plakate o toj violini, a taj požar u East Endu...

Uto se vrata bučno otvore i rukovodilac prodaje se prekide u govoru. Svi pogledaju k vratima. Ondje je stajao Kevin Hart, zajapuren i uzbuđen. Cole tiho uzdahne. Hart dahne:

- Žao mi je što vas prekidam, ali velika stvar je u pitanju. - Što je? - urednik će blago.

- Upravo je telefonirao Timothy Fitzpeterson, pomoćnik ministra...

- Znam tko je - prekine ga urednik. - Što je rekao?

- Tvrdi da ga ucjenjuju dvojica, neki Laski i Cox. Glas mu je bio prilično odsutan. On...

Urednik ga opet prekine:

- Poznat vam je njegov glas?

Mladi se reporter zbuni. Očito je očekivao trenutačnu paniku a ne unakrsno ispitivanje.

- Nikad još nisam razgovarao s gospodinom Fitzpetersonom - promuća.

Cole se umiješa: - Jutros sam o njemu dobio prilično neugodnu vijest. Provjerio sam i on je zaniijekao.

Urednik se namršti.

- Nešto tu smrdi - reče.

Zamjenik kimne glavom povlađujući. Hart se pokunji. Onda mu se obrati Cole: - U redu, Kevine, razgovarat ćemo o tome kad se vratim. Hart iziđe i zatvori vrata.

- Temperamentan momak - komentirao je urednik.

- Nije glup, ali mora još mnogo toga naučiti - primijeti Cole. - Pa nauči ga - urednik će. - A sad da vidimo što imamo od ilustracija.

14.

Ron Biggins je razmišljao o svojoj kćeri. I griješio, jer trebalo je da misli na kombi koji vozi i njegov teret - papirnati novac u vrijednosti od nekoliko stotina tisuća funti, zaprljan, isparan, zgužvan, išaran, i dobar još jedino za spaljivanje u pogonu Engleske banke u Loughtonu, Essex. No, možda mu se može i oprostiti zbog rastresenosti, jer čovjeku je kći važnija od papirnata novca; a kad mu je to jedina kći, onda je ona kraljica, a kad je k tome i jedino dijete; pa sad, onda ona čovjeku predstavlja cijeli svijet.

Na koncu konca, razmišljao je Ron, čovjek je cijeli život odgaja u nadi da će je; kad odraste predati nekom sigurnom, pouzdanom momku koji će se brinuti za nju onako kako je to činio njen otac, a ne nekom pijanom, prljavom, dugokosom, drogiranom, nezaposlenom jebenom besposličaru...

- Što? - upita Max Fitch. Ron se vrati u sadašnjost. - Zar sam nešto rekao?

- Mumljao si - reče mu Max. - Nešto ti se mota po glavi? - Možda, sinko

- zamišljeno će Ron. Možda mi se po glavi mota ubojstvo, pomisli, ali znao je da to nije ozbiljno. Malo poveća brzinu da bi održao propisano odstojanje između kombija i motociklista. Doduše, gotovo je onog mulca, onog prasca, zgrabio za grkljan kad je onomad izjavio: "Ja i Judy smo razmišljali o tome da bismo mogli živjeti zajedno, tako, neko vrijeme, da vidimo kako će ići, kužiš?" I to je rekao tako ležerno kao da pita može li je povesti na matineju. Momku su dvadeset dvije, pet je godina stariji od Judy, a ona je, Bogu hvala, još maloljetnica pa mora slušati oca. Taj njezin dragi - ime mu je Lou - sjedio je u dnevnoj sobi, naizgled nervozan, navukao nekakvu bezveznu košulju, prljave traperice vezao

ukrašenim kožnim pojasom nalik kakvoj srednjovjekovnoj spravi za mučenje, a otvorene sandale otkrivale mu blatna stopala. Na Ronovo pitanje kako zarađuje za kruh, uzvratio je da je on nezaposleni pjesnik, a Ron je posumnjao da ga klipani zafrkavaju. Nakon primjedbe o zajedničkom življenju Ron ga je izbacio iz kuće. Otada se redaju svađe. Najprije je on objasnio Judy da ne smije živjeti s Louom jer se mora čuvati za muža, na što mu se ona nasmijala u lice i kazala da je već spavala s njim barem desetak puta, kad je ono tobože noćila kod prijateljice u Finchleyu. Onda je on rekao kako će mu sad po svoj prilici priznati da je u drugom stanju, a ona odbrusila da nije valjda tako glupa, pa uzima tablete još od šesnaestog rođendana, kad ju je majka odvela u kliniku za planiranje obitelji. I tada Ron zamalo nije udario svoju ženu, prvi put u dvadeset godina braka. Ron je zamolio jednog prijatelja u policiji da se raspita o Louisu Thurleyu, dvadeset dvogodišnjaku bez zaposlenja, koji stanuje u Barracks Roadu, Harringey. U kaznenoj evidenciji pronađeno je da je dvaput kažnjavao: jedanput zbog posjedovanja hašiša na pop-festivalu u Readingu, i drugi put zbog krađe hrane u supermarketu Tesco's u Muswell Hillu. Ta je informacija trebala dokrajčiti vezu. I ona jest uvjerala Ronovu ženu, ali je Judy kazala da ona zna za oba incidenta. Za haš se ne bi smjelo kažnjavati, izjavila je, a što se tiče krađe, Lou i njegovi prijatelji samo su sjedili na podu supermarketa i kraj police jeli paštetu od svinjskog mesa, dok ih nisu uhitili. To su radili jer vjeruju da hrana mora biti besplatna, a i zato jer su bili gladni i bez prebijene pare. Ona je po svoj prilici uvjerenjena da je njihov stav potpuno razborit.

Kako je nije uspio urazumiti, Ron joj je konačno zabranio večernje izlaske.

Prihvatila je to mirno. Poslušat će ga, a za četiri mjeseca, kad napuni osamnaestu, odselit će u stan-ateljicu gdje živi Lou sa svoja tri frenda i zajedničkom curom. Rona je to dotuklo. Osmam je dana bio opsjednut tim problemom, i još ne vidi načina kako da spasi kćer od života u bijedi - jer to je pravi izraz za to, bez i tračka sumnje. Ron je već vidio takve slučajeve.

Mlada djevojka udaje se za ništariju. Ona odlazi na posao, a on ostaje kod kuće i gleda trke na televiziji. S vremena na vrijeme tip

obavi kakav lopovluk da si priskrbi za piće i cigarete. Ona izrodi čopor djece, a njega ukebaju i odvedu u ćorku, i eto ti jadnice odjednom s cijelom obitelji na socijali i bez muža.

Dao bi svoj život za Judy, već joj je dao osamnaest godina života, a ona jedino želi odbaciti sve ono što je za njega vrijedno u životu i pokazati mu prezir. Mogao bi zaplakati, kad bi znao kako.

Nije se mogao osloboditi tih misli, i u 10 sati i 16 minuta prije podne toga dana i dalje je time razbijao glavu. Zato i nije na vrijeme primijetio zasjedu.

No njegova rastresenost i nije bila jako važna za ono što se dogodilo idućih nekoliko trenutaka. Ispod jednog željezničkog podvožnjaka skrenuo je na dugačku vijugavu cestu kojoj je s lijeve strane bila rijeka a s desne neko stovarište starih automobila. Bio je ugodan, vedar dan, a kako je cesta blago skretala, odmah je uočio golemi transporter, dupkom krcat oštećenim i razbijenim vozilima, kako se s mukom zavlaci natraške u ulaz stovarišta.

U početku se činilo da će kamion osloboditi prolaz dok kombi stigne do njega. No vozač je očito krivo procijenio kut prilaza jer je opet krenuo naprijed i potpuno blokirao cestu. Dva motociklista sprijeda su kočila i stala, a Ron je zaustavio kombi iza njih. Jedan je motociklist podigao svoj motor na nogare i skočio na prag kabine da vikne na vozača. Motor kamiona je bučno povećavao broj okretaja, a iz ispušne cijevi je u oblacima kuljao crni dim.

- Javi nepredviđeno zaustavljanje - reče Ron. - Držimo se propisa iz knjige.

Max dohvati radio-mikrofon. - Mobile kontroli Obadija. Ron je promatrao kamion. Vozio je čudan asortiman vozila. Bio je tu jedan stariji zeleni kombi s reklamom mesnice na boku, pa razbijeni fordanglia bez kotača, dvije volkswagenbube natovarene jedna na drugu; na gornjem dijelu veliki bijeli australski ford nalik kočiji i naizgled nov triumph. Cijela se ta gomila činila nekako klimavom, osobito one dvije bube u nesigurnom zagrljaju, kao dva insekta u kopulaciji. Ron opet pogleda kabinu: motociklist je davao znakove vozaču da se skloni kombiju s puta. Max ponovi: - Mobile kontroli Obadija. Javite se, molim.

Mora da smo vrlo nisko, pomisli Ron, tu blizu je rijeka. Možda je prijem loš.

Ponovo pogleda automobile na transporteru i shvati da nisu privezani. To je doista opasno. Koliko dugo je transporter vozio ovaj teret neosiguranog otpada? Odjednom mu sine.

- Daj SOS! - drekne. Max je buljio u nj.

- Što?

Uto se nešto stropošta na krov kombija. Vozač kamiona skoči iz svoje kabine na motociklista. Nekoliko ljudi s maskama od čarapa penjalo se preko zida stovarišta. Onda Ron u retrovizoru spazi kako obaraju dva motociklista s njihovih vozila. Kombi se nagne, a onda - neshvatljivo - kao da se počeo dizati u zrak. Ron se osvrne nadesno i ugleda krak dizalice: preko zida sezao je do krova kombija. On iščupa mikrofona iz ruku zbunjenog Maxa. Jedan maskirani čovjek potrči prema kombiju i baci na vjetrobran nešto malo, nalik loptici za kriket. Idući trenutak razvukao se u nizu slika kao u kakvom usporenom filmu: razbijena kaciga leti zrakom; drvena palica udara po nečijoj glavi; Max hvata polugu mjenjača dok se kombi prevrće; Ron pritišće dugme za govor na mikrofona i viče: "Obadija, SO..."; bombica nalik loptici za kriket udara u vjetrobran i eksplodira; pa komadići čvrstog stakla lete zrakom na sve strane; onda fizički udar od pritiska nastalog eksplozijom i tiha tama nesvjestice.

Narednik Wilkinson čuo je poziv "Obadija" iz kombija s novcem, ali nije obraćao pažnju. Tog je jutro posla bilo preko glave: tri zastoja u najprometnijem dijelu grada, jurnjava po Londonu za vozačem što je skrivio sudar i pobjegao, dva ozbiljna nesretna slučaja, požar u jednom skladištu, pa nenadana demonstracija neke anarhističke skupine u Downing Streetu. Kad je poziv stigao, mlada kreolka mu je upravo davala kavu i sendvič sa šunkom, a on ju je pitao: -Što ti veli muž na to što ideš na posao bez grudnjaka? Djevojka bujnih grudi zahihoće:

- Ma on to i ne primjećuje.

S druge strane kontrolne ploče javi se pozornik Jones: - Eto ti, Dave, ne gubi vrijeme.

- Što radiš večeras? - priupita Wilkinson. Ona se nasmije znajući da se šali.

- Radim.

Radio se opet oglasi:

- Mobile kontroli Obadija. Javite se, molim. Wilkinson nastavi: - Opel radiš? A što?

- Kao go-go plesačica u lokal. - Golih grudi?

- Pa dođi vidjeti, ne? - odvrati djevojka i odgura kolica. Iz radija se opet začuje: SO..., pa prigušen prasak kao od atmosferskih smetnji ili od kakve eksplozije.

S Wilkinsova mlada lica odmah nestade smiješka. On pritisne neko dugme i javi se u mikrofon:

- Kontrola Obadija, javite se, Mobile.

Odgovora nije bilo. Glasom u kojem se osjećala žurba Wilkinson zovne svog pretpostavljenog:

- Šefe!

Inspektor "Harry" Harrison priđe Wilkinsonu. Taj visoki muškarac, što je prstima prolazio kroz sve rjeđu kosu, sad je izgledao smušeniji no što je uistinu bio.

- Sve pod kontrolom, naredniče? - upita.

- Čini mi se, šefe, da sam uhvatio SOS Obadije. - Kako to misliš, čini ti se? - okosi se Harrison. Wilkinson nije postao narednik priznajući svoje greške.

- Nejasna poruka, gospodine. Harrison uzme mikrofon.

- Kontrola Obadija zove Mobile, čujete li me? Prijem. Pričekao je, potom ponovio poruku. No odgovora nije dobio. Onda se obrati Wilkinsonu: - Nejasna poruka, pa prestanak emitiranja. Moramo to tretirati kao otmicu. Samo mi još to treba. - Rekao je to tonom čovjeka prema kojem sudbina ne samo da je bila nepravедna nego stvarno osvetoljubiva.

- Nisam doznao lokaciju - reče Wilkinson.

Onda se obojica okrenu i zagledaju u golemu kartu Londona na zidu.

Wilkinson objasni:

- Pošli su uz rijeku. Posljednji put su se javili iz Aldgatea. Promet je normalan, morali bi bili, recimo, u Dagenhamu.

- Sjajno - sarkastično će Harrison, pa na trenutak razmisli. - Alarmiraj sva vozila. Onda odredi tri patrole iz istočnog Londona i pošalji ih u potragu. Alarmiraj Essex, i hoću da oni lijeni kreteni znaju koliki je vražji novac u pitanju. U redu, šalji. Wilkinson je počeo nazivati.

Duboko zamišljen, Harrison je nekoliko trenutaka stajao kraj njega.

- Trebao bi nas tkogod uskoro nazvati; valjda je netko to vidio - promrmlja, pa ponovo razmisli. - Ali, ako je tip dovoljno bistar da uništi radio prije no što su se momci uspjeli javiti, onda je dovoljno bistar i da obavi posao negdje u zavjetrini. Slijedila je duža stanka, pa je konačno zaključio: - Osobno mislim da nemamo velikih izgleda na uspjeh.

Sve se odvija kao u snu, pomisli Jacko. Kombi s novcem prenesen je preko zida i polako spušten kraj autogenog aparata.

Četiri policijska motocikla bačena su na transporter koji je onda natraške ušao u dvorište. Motociklisti sada leže uredno poredani, na rukama i nogama im lisičine, a vrata dvorišta su zatvorena. Dva momka sa zaštitnim naočalama preko maske od čarapa bušila su otvor veličine čovjeka na boku kombija. Drugi, običan plavi kombi bio je pripremljen. Veliki čelični pravokutnik otpade i iz kombija iskoči uniformirani stražar s podignutim rukama. Jesse mu navuče lisičine i natjera ga da legne kraj ostalih iz policijske pratnje.

Napadači su brzo odvezli autogeni aparat, a onda su dvojica ušla u kombi s novcem i počela vaditi sanduke koji su se odmah stavljali u drugi kombi.

Jacko baci pogled na zarobljenike. Svaki je dobio poneki udarac, ali ništa ozbiljno. Svi su bili pri svijesti. Jacko se znojio pod maskom, ali se nije usudio skinuti je. Iz kabine dizalice, gdje je jedan momak držao stražu, začuje se uzvik. Jacko podiže pogled. Istovremeno se oglasi neka sirena. On pogleda oko sebe. Ma nije moguće! Pa prema planu su trebali svladati stražare prije no što uspiju radijom pozvati pomoć. On opsuje. Ljudi su ga gledali čekajući naredbu.

Transporter se bio povukao iza hrpe guma, lako da se bijeli motocikli ne mogu vidjeti. Dva kombija i dizalica ne bi trebali izazvati sumnju. Jacko vikne: - Svi u zaklon! - Onda se sjeti zarobljenih. Nema ih kad odvući u neko skrovište. Pogled mu pade na nekakvu ceradu. On je prebaci preko pet tijela, potom se baci iza najbližeg kontejnera.

Sirena se približila. Automobil je jurio velikom brzinom. Čula se škripa kotača kad je skrenuo u podvožnjak, onda bruhanje motora kad je prešao stotku u trećoj prije no što je promijenio brzinu. Zvuk sirene se povisivao, polom nenadano snizio, i buka se počela

udaljavati. Jacko s olakšanjem odahne, no uto začuje drugu sirenu pa vikne: - Ostanite na svojim mjestima.

I drugi automobil projuri, no sad se čuo treći. Ponovo škripa kolača u podvožnjaku, opet brujanje u trećoj brzini iza zavoja, no ovaj put je automobil usporio pred vratima stovarišta. Sve je izgledalo mirno. Jackovo se lice pod najlonom kupalo u znoju. Činilo mu se da će se ugušiti. Začuje neki zvuk. Valjda je škripa policijskih čizama na vratima. Mora da se jedan od njih penje da vidi što je s druge strane. Jacko se odjednom sjeti da su u kabini kombija ostala još dva stražara. Molio je Boga da se ne pojave baš sad.

Što smjera pajkan? Nije se prebacio preko vrata, ali se nije ni spustio natrag.

Ako li uđu i dobro pogledaju, gotovi smo. Ne, ne paničari, smirivao je sam sebe, pa nas deset može srediti tri- četiri pajkana. Ali trebat će vremena, a možda su jednog ostavili u automobilu i taj bi mogao pozvali pojačanje...

Jacku se već činilo da mu sav onaj novac klizi kroz prste. Najradije bi riskirao i virnuo iza kontejnera, ali znao je da nema smisla. Znat će da su otišli po zvuku automobila. Koga vruga rade ?

Upet baci pogled prema otetom kombiju. Kriste, jedan ud one dvojice se miče. Jacko podiže pušku. Doći će do borbe.

- Jebi ga - prošapće.

Iz kombija se začuje neki zvuk, nekakav hrapav uzvik. Jacko ustane i iziđe iz skloništa sa sačmaricom na gotovs. Nije bilo nikoga.

Uto zaškripe gume i automobil se odveze. Sirena se opet oglasila i izgubila u daljini.

Gluhi Willie izroni iza zarc~ale karoserije nekog mercedesa. Obojica krenu prema kombiju.

- Odličan provod, a? - primijeti Willie.

- Jest - Jacko će kiselo. - Bolje nego na prokletom telkaču. - Pogledaju u kombi. Vozač je stenjao, no očito nije bio teško ranjen. - Izlazi, djedice - dobaci mu Jacko kroz razbijeni prozor.

- Dosta je bilo izležavanja.

Na Rona Bigginsa taj je glas djelovao smirujuće. Sve dotad bio je u omami i panici. Sluh ga je nekako slabo služio, glavu raspinjao bol, a kad je rukom prešao po licu dotaknuo je nešto ljepljivo.

Pogled na čovjeka zamaskirana čarapom na neobičan mu je način vratio snagu. Sve je bilo potpuno jasno. Taj izuzetno efikasan prepad, ta glatko izvedena operacija izazivala je u Ronu neko strahopoštovanje. Znali su sve o vožnji kombija s novcem: i rutu i točno vrijeme. Rona je hvatao bijes. Jer, nema sumnje da će određeni postotak plijena nekim kanalom dospjeti na bankovni račun kakva korumpiranog detektiva. Kao većina zaposlenih u policiji i sigurnosti, i on je mrzio pokvarene policajce, čak više nego lopove.

Čovjek koji ga je nazvao djedicom segnuo je kroz smrskano staklo prozora, pa otključao unutarnju bravu i otvorio vrata. Ron iziđe. Pri kretanju je osjećao bolove.

Napadač je bio mlad, odjeven u traperice a pod čarapom mu se vidjela duga kosa. Nosio je sačmaricu. Prezirno je gurnuo Rona i naredio:

- Ispruži ruke, lijepo, zajedno, tatice. U tren oka možeš završiti u bolnici.

Bol u Ronovoj glavi povećavala se s njegovim bijesom. Jedva je svladao poriv da udari štogod nogom, i prisilio se da se prisjeti kako bi se morao ponašati u slučaju napada: Ne pružaj otpor, surađuj s njima, daj im novac. Mi smo osigurani protiv toga, tvoj život nam je vredniji, zato ne izigravaj junaka.

Disanje mu se ubrzalo. U njegovoj smušenoj svijesti mladić sa sačmaricom u ruci postao je korumpirani detektiv i Lou Thurley, što dahće i stenje na njegovoj nevinoj, djevičanskoj Judy u nekom smrdljivom krevetu u prljavoj mansardi. Odjednom je shvatio da je upravo taj čovjek unio zbrku u njegov, Ronov, život i da se možda baš i treba pokazati junakom kako bi ponovo zadobio poštovanje vlastita djeteta, te da su upravo ovakvi nevaljalci, poput ovog korumpiranog detektiva zakukuljena čarapom, što se valja u krevetu s Judy i nosi sačmaricu, od onog soja što uvijek upropaste život poštenim ljudima kakav je Ron Biggins. I zato je pošao dva koraka naprijed i odalamio zapanjenog mladića po nosu, a ovaj je posrnuo i povukao oba okidača svoje puške, ne pogodivši Rona već jednog drugog maskiranog napadača do njega, koji je gadno opsovao i srušio se, našto se Ron s užasom zabljuje u krv, a onaj prvi ga je onda metalnom puščanom cijevi snažno udario po glavi, i Ron se opet onesvijestio.

Jacko klekne kraj Gluho Williea i skine komade čarape s lica starijeg čovjeka.

Williejevo lice bilo je užasno izobličeno, i Jacko probljedi. Jacko i njemu slični ranjavali su svoje žrtve i jedni druge tupim predmetima, pa tako Jacko još nikad nije vidio rane od sačmarice. A kako program obuke pod vodstvom Tonya Coxa nije obuhvaćao pružanje prve pomoći. Jacko zapravo nije znao što mu je činiti. Ali je zato znao brzo razmišljati. Podigao je pogled. Ostali su se skupili i buljili.

- Natrag na posao, tupi kreteni! - drekne Jacko i svi se rastrče.

On se nagne k Willieu i upita: - Čuješ li me, stari moj? Willie nakrivi lice, ali govoriti nije mogao.

Jesse klekne s druge strane Williea i reče: - Moramo s njim u bolnicu.

Jacko je već na to mislio.

- Trebaju mi brza kola - kratko će i pokaže na plavi volvo parkiran u blizini. - Čija su ono?

- Vlasnika stovarišta.

- Odlično. Pomozi mi da odnesem Williea.

Ranjenika, koji je cvilio, Jacko uhvati za ramena a Jesse za noge, pa su ga unijeli u automobil i položili na stražnje sjedište. Ključevi su bili u automobilu.

Uto se jedan napadač javi iz otetog kombija: - Jacko, gotovo je. Jacko bi ga bio udario zato što mu se obraća imenom, ali je imao preča posla.

- Znaš kamo ideš? - upita Jessea. - Znam, ali ti bi trebao sa mnom.

- Ma nije važno. Ja ću nekako odvesti Williea u bolnicu i onda se naći s tobom na farmi. Sad slušaj: vozi polako, ne juri kroz crveno, stani na pješačkom prijelazu, dovraga, ponašaj se kao da si na vozačkom ispitu. Kužiš?

- Da - potvrdi Jesse, otrči ka kombiju s kojim će odvesti novac i provjeri stražnja vrata. Bila su zaključana. On strgne smeđi papir s registarskih tablica, čija je svrha bila da skriva broj pred pogledima stražara - Tony Cox je na sve mislio - i sjedne za upravljač.

Jacko pokrene motor volva. Netko je otvorio vrata stovarišta. Ostali su već sjedali u svoje automobile i skidali rukavice i maske. Jesse je izvezao kombi i skrenuo desno. Jacko krene za njim i uputi se u suprotnom pravcu.

Dok je na cesti povećavao brzinu, pogleda na sat. Deset i dvadeset sedam.

Cijela je operacija trajala jedanaest minuta. Tony je imao pravo kad je rekao da će, za ono vrijeme koliko patrolnim kolima treba da iz Vine Streeta stignu do Isle of Dogs, oni već daleko odmaknuti. Sve je išlo kao po loju, osim u slučaju jadnog Gluhog Williea. Jacko se nadao da će poživjeti kako bi mogao trošiti svoj dio.

Približavao se bolnici. Već je smislio kako će stvar izvesti, samo Willie sad ne smije biti viđen.

- Will, možeš li leći na pod? - upita, ali odgovora nije bilo. Jacko se osvrne preko ramena. Williejeve oči bile su u tako očajnom slanju da se; više nije moglo govoriti o tome da se "otvaraju" ili "zatvaraju". A jadnik mora da je u nesvijesti..Jacko segne natrag i povuče tijelo sa sjedala na pod. Srušilo se uz mukli udarac.

Uvezao se u bolničko dvorište i zaustavio na parkiralištu. Izišao je iz automobila i slijedio znakove prema Odjelu traumatologije. U samom ulazu nalazila se telefonska kabina. Otvorio je imenik i našao broj bolnice.

Nazvao je, ubacio novčić i zatražio Odjel traumatologije. Telefon na stolu u blizini njega zazvonio je dva puta i sestra je podigla slušalicu. Javila se:

- Jedan trenutak, molim - i položila slušalicu na stol. Bila je to punašna žena četrdesetih godina, u kruto uškrobljenoj bolničkoj odjeći i s neukrotivom kosom. Napisala je nekoliko riječi u neku knjigu, potom opet digla slušalicu. - Traumatologija, izvolite. Jacko je govorio tiho, promatrajući sestrino lice: - U plavom volvu na vašem parkiralištu je čovjek ranjen sačmaricom.

Stasita žena problijedi. - Mislite, ovdje? Jack se razbjesni.

- Jest, lijena stara kravo, baš u tvojoj bolnici. A sad miči guzicu i pođi po njega! - Bio je u napasti da zalupi slušalicom, ali se obuzdao i samo pritisnuo vilicu telefona. Jer, ako on vidi sestru, i ona može vidjeti njega. On je i dalje držao slušalicu na uhu, dok je ona svoju spustila, ustala, pozvala jednu bolničarku i pošla na parkiralište.

Jacko je nastavio kroz bolnicu i izišao na drugi izlaz. S glavnog ulaza je pogledao na drugu stranu i vidio kako odnose nosila na parkiralište. Učinio je sve što je mogao za Williea. Sad mu trebaju druga kola.

15.

Felixu Laskom sviđao se ured Nathaniela Fetta. Bila je to udobna prostorija, nenametljivo uređena, pravo mjesto za vođenje poslova. Nije u njoj bilo onih štoseva kojima je Laski ispunio svoj ured kako bi se osjećao nadmoćnim, poput stola smještena kraj prozora da mu lice ostane u sjeni, pa niskih, klimavih naslonjača za posjetitelje, ili skupocjenih šalica za kavu od prozirna porculana zbog kojih su se ljudima ruke tresle od straha da im ne ispadnu. U Fettovu si se uredu osjećao kao u kakvom direktorskom klubu. A da je takav ugođaj namjerno stvoren, u to nema sumnje. Kad je prihvatio Fettovu dugačku, usku ruku, Laski je uočio dvije stvari: prvo, da je tu glomazan, očito malo upotrebljavan stol; i drugo, da Fett nosi klupsku kravatu. Čudan izbor kravate za jednog Zidova, pomisli, no onda dobro promislivši zaključi da zapravo uopće nije čudan. Fett ju je nosio iz istog razloga iz kojeg Laski oblači izvanredno sašiveno prugasto odijelo iz Savile Rowa - kao simbol koji potvrđuje da je i on Englez. Znači, zaključi Laski, i nakon šest bankarskih generacija obitelji Fett, Nathaniel je još pomalo nesiguran. Taj bi podatak mogao biti koristan.

- Sjednite, Laski. Želite kavu?

- Ne, hvala, pijem kavu cijeli dan. Nije mi dobra za srce. - Neko piće?

Laski odmahne glavom. Odbijanje gostoljubivosti bio je njegov način da dovede domaćina u nepovoljan položaj. Onda reče: - Bio sam u dobrim odnosima s vašim ocem, sve do njegove mirovine.

Šteta što je umro. To se kaže za mnoge ljude, no u njegovu je slučaju istina.

- Hvala vam. - Fett ponovo sjedne u naslonjač nasuprot Laskom i prekriži noge. Iza naočala pogled mu je bio tajnovit. - Bilo je to prije deset godina - doda.

- Tako davno? Naravno, bio je mnogo stariji od mene, no znao je da sam kao i njegovi preci iz Varšave.

Fett kimne glavom.

- Prvi Nathaniel Fett prešao je Europu s torbom zlata i magarcem.

- Ja sam prevalio isti put na motociklu ukradenom nacistima i s kovčegom bezvrijednih maraka Trećeg Reicha.

- Ipak je vaš uspon bio daleko brži.

Laski je shvatio da je to potcjenjivanje. Fett je htio reći: Mi možda jesmo skorojevički poljski Židovi, ali ni izdaleka toliki skorojevići kao ti. U ovoj je igri burzovni mešetar doista dorastao Laskom, a uz one naočale što mu skrivaju izraz ne treba mu svjetlost s leđa. Laski se nasmiješi.

- Isti ste kao vaš otac. Čovjek nikad nije znao što misli. - Pa niste mi još ni rekli nešto o čemu bih razmišljao.

- Ah. - Znači, čavrljanje je gotovo, pomisli Laski. - Žao mi je što je moj telefonski poziv bio pomalo tajanstven. Baš ljubazno od vas što ste me odmah primili.

- Rekli ste da imate sedmeroznamenkastu ponudu za jednog mog klijenta. Pa kako da vas ne primim? Hoćete li cigaru? - Fett ustane, dohvati kutiju s pomoćnog stola i ponudi.

- Hvala - nato će Laski. Nešto je duže oklijevao pri izboru, a onda, segnuvši rukom za cigarom, nastavi: - Želim kupiti Hamilton Holdings od Dereka Hamiltona.

Izbor trenutka bio je odličan, no Fett nije pokazao ni truna iznenađenja. A Laski se bio ponadao da će mu kutija ispasti iz ruke. No Fett je, naravno, znao da će Laski izabrati upravo taj trenutak da ubaci bombu, pa je i stvorio trenutak upravo za tu svrhu.

Zatvorio je kutiju i bez riječi Laskome pripalio cigaru. Onda je opet sjeo i prekrižio noge.

- Znači, Hamilton Holdings za sedmeroznamenkasti broj.

- Točno jedan milijun funti. Kad čovjek prodaje svoje životno djelo, ima pravo na lijepu okruglu brojku.

- N-da, shvaćam psihologiju vašeg pristupa - veselo će Fett. - To nije posve neočekivano.

- Što?

- Hoću reći, nismo očekivali upravo vas. Ali nekog jesmo. Sad je pravo vrijeme.

- Ponuda je znatno veća od vrijednosti dionica po sadašnjim cijenama.

- Pa tu je negdje otprilike - nije se dao Fett. Laski raširi ruke s dlanovima uvis, u umjetnoj gesti.

- Nemojmo se sporiti - reče. - Ovo je visoka ponuda.

- Ali manja od onoga koliko će dionice vrijediti ako Derekova korporacija dobije pravo na korištenje naftnog nalazišta.

- Što nas dovodi do mog jedinog uvjeta. Naime, ponuda vrijedi ukoliko se ugovor sklopi u tijeku današnjeg prijepodneva.

Fett pogleda na sat.

- Skoro je jedanaest. Zar stvarno mislite da bi se to moglo obaviti za jedan sat, čak i pod pretpostavkom da je Derek zainteresiran?

Laski dotakne svoju aktovku.

- Pripremio sam sve potrebne dokumente. - Jedva bismo ih stigli pročitati...

- Također imam pismo namjere s ugovornim stavkama. Meni je to dosta.

- Mogao sam i pretpostaviti da ćete biti spremni. - Fett načas razmisli. -

Naravno, ukoliko Derek ne dobije pravo na naftni izvor, dionice će vjerojatno malo izgubiti na vrijednosti.

- Ja sam kockar - nasmiješi se Laski. Fett nastavi: - U kojem ćete slučaju vi prodati aktivu kompanije i ukinuti neunosne podružnice.

- Ni govora - lagao je Laski. - Mislim da bi kompanija nosila dobit ovakva kakva je sad, samo s novim rukovodstvom.

- Vjerojatno imale pravo. No dobro, to je razumna ponuda i moram o njoj obavijestiti svog klijenta.

- Nemojte oklijevati. Imajte na umu proviziju na milijun funti.

- Hoću - hladno odsiječe Fett. - Nazvat ću Dereka. Podigne telefonsku slušalicu sa stolića za kavu i zatraži: Dereka Hamiltona, molim.

Laski je odbio dim cigare i nastojao prikriti zabrinutost.

- Derek, ovdje Nathaniel. Kod mene je Felix Laski. Dao je ponudu. - Nastade stanka. - Da, jesmo, zar ne? Točno jedan milijun. Ti bi... u redu. Čekamo te. Što? Ah... shvaćam. - Malo se zbunjeno nasmije. - Deset minuta. - Onda spusti slušalicu. - Dakle, Laski, on je krenuo. Dok čekamo, dajte da vidimo te vaše dokumente.

Laski nije mogao odoljeti a da ne zaključi: - Znači, zainteresiran je.

- Možda.

- Još je nešto rekao, zar ne?

Fett se još jednom zbunjeno nasmije.

- Ma nema smisla da vam krijem. Rekao je, ako vam u podne preda kompaniju, da u podne želi i novac na ruke.

JEDANAEST PRIJE PODNE

16.

Kevin Hart našao je adresu koju je dobio u redakciju i parkirao na žutoj crti.

Imao je Rover star dvije godine, s motorom V8, jer bio je neženja, a u Evening Postu se plaćalo na nivou Fleet Streeta, pa je imao daleko više novaca nego mnogi dvadeset dvogodišnjaci. On je to znao i uživao u tome, a kako nije bio dovoljno iskusan da to svoje uživanje diskretno prikrije, to je izazivao odbojnost kod drugih, pa i kod Arthura Colea. Sa sastanka uredništva Arthur se vratio vrlo nervozan. Sjeo je za desk vijesti, dao niz uputa kao i obično, onda zovnuo Kevina da dođe i sjedne za stol na istoj strani gdje je on siguran znak da će, kako reporteri kažu, "dobiti po piksi". No na Kevinovo iznenađenje, Arthur je započeo razgovor, ne o onom upadu na sastanak, već o telefonskom poziv. Upitao je: - Kakav je bio taj glas? Kevin objasni: - Glas sredovječnog čovjeka. Po govoru, iz okolice Londona. Birao je riječi, možda isuviše pažljivo. Lako moguće da je bio pijan ili rastresen.

- To nije glas koji se meni javio jutros - zamišljeno će Arthur. - Ovaj je bio mladi, govorio londonskim narječjem. I što je taj rekao?

Kevin je čitao svoje bilješke: - Ja sam Tim Fitzpeterson. Ucjenjuju mc dva čovjeka: Laski i Cox. Želim da okrivite te gadove kad mene više ne bude.

Arthur u nevjerici odmahne glavom. - To je sve?

- Pa, ja sam pitao čime ga ucjenjuju, a on je uzvratio: "Bože, vi ste svi isti", i poklopio slušalicu. - Kevin je zastao očekujući prigovor. - Je li pitanje bilo pogrešnu?

Arthur slegne ramenima.

-Jest, ali pojma nemam koje bi bilo pravo. - Onda podigne slušalicu, okrene jedan broj i pruži je Kevinu. - Pitaj ga je li nas zvao u zadnjih pola sala.

Kevin je trenutak slušao, pa spustio slušalicu. - Zauzeto.

- Što se tu može. - Arthur je pipao po džepovima tražeći cigarete.

- Pokušavate se odviknuti - primijeti Kevin prepoznavši simptome.

- Jest. - Arthur poče gristi nokte. - Vidiš, ucjenjivač najbolje drži političara u šahu prijetnjom da će sve otkriti novinama. 1 zato

ucjenjivači ne bi nazvali nas da nam odaju tajnu jer bi lime odbacili svoj adut. Po istoj logici, budući da su novine ono čega se žrtva boji, ni ona ne bi nazvala nas i otkrila da je ucjenjujete. - Tonom čovjeka koji dolazi do konačna zaključka, on završi: - I zato mislim da se tu zapravo radi o nekoj podvali.

Kevin je to shvatio kao kraj razgovora, pa je ustao. - Onda ću se vratiti onome članku o nafti.

- Nemoj - zaustavi ga Arthur. - Moramo ovo provjeriti. Bit će najbolje da odeš onamo i pokucaš mu na vrata.

- Odlično.

- A slijedeći put kad ti sine ideja da prekineš sastanak uredništva, najprije sjedni i izbroji do sto i jedan.

Kevin nije izdržao a da se ne naceri. - Svakako. No što je više razmišljao o cijeloj loj priči, sve mu se manjom činila mogućnost da je istinita. U automobilu se pokušao prisjetiti što zna o Timu Fitzpetersonu. Čovjek spada u krajnje umjerene. Diplomirao je ekonomiju i drže ga pametnim, no, po svemu sudeći, kao osoba nema dovoljno živosti ni maštovitosti da bi ucjenjivače opskrbio odgovarajućim materijalom. Kevin se prisjeti jedne fotografije Fitzpetersonovih snimljene na nekoj španjolskoj plaži: političar u groznim sivožutim kratkim hlačama, skromna žena i tri nezgrapne djevojčice.

Zgrada pred kojom je Kevin sada stajao nije na prvi pogled djelovala kao nekakvo ljubavno gnijezdo. Bio je to prljavi, sivi stambeni blok iz tridesetih godina u nekoj zabačenoj ulici u Westminsteru. Da nije bio lako blizu Parlamenta već bi davno bio postao sirotinjskom nastambom. Ušavši, Kevin vidje da su se kućevlasnici potrudili oko uređenja pa su ugradili dizalo, a u predvorju postavili vratara. Nema sumnje, tu su "luksuzni stanovi s podvorjem".

Ovdje se ne bi moglo stanovati s ženom i troje djece, pomisli on, ili bi tako barem smatrao čovjek poput Fitzpetersona. Iz toga slijedi da je ovdje stan pied-a-terre u kojem Fitzpeterson može nakon svega održavati homoseksualne orgije ili tulume uz cugu i travu.

Dosta nagađanja, ukori Kevin sama sebe, za tren ćeš već saznati. Vratara nisi mogao zaobići. Njegova skućena prostorija gledala je točno u dizalo na suprotnoj strani uskog predvorja. Mrtvačke boje, s

upalim, blijedim licem izgledao je baš kao da su ga lancima prikovali za stol i prisilili da nikad ne vidi danjeg svjetla. Kad mu se Kevin približio, spustio je knjigu Kako zaraditi drugi milijun i skinuo naočale. Kevin upre prstom u knjigu.

- Da mi je znati kako zaraditi prvi.

- Deveti - vratar će strpljivo s dosadom u glasu. - Što?

- Vi ste deveti koji to kaže. - Oh, žao mi je.

- Onda vi pitate zašto je čitam, a ja odgovaram da mi ju je posudio jedan stanar, vi onda da biste se željeli sprijateljiti s lim stanarom. E, pošto smo sad sve to obavili, što mogu učiniti za vas?

Kevin je znao kako treba s takvim mudrijašima. Samo ljubazno, ljubazno, reče u sebi, a glasno upita:

- Na kojem je broju gospodin Fitzpeterson?

- Nazvat ću vam ga. - Vrtar segne za telefonom.

- Samo trenutak. - Kevin izvuče novčarku i izabere dvije novčanice.

- Htio bih ga iznenadili. — Pritom namigne i položi novac na pult.

Čovjek uze novac pa glasno odvrati:

- Svakako, gospodine, budući da ste mu brat. Pet C.

- Hvala. - Kevin priđe dizalu i pritisne dugme. Zavjereničko namigivanje upalilo je bolje od ičega, zaključi. Ušao je u dizalo i pritisnuo dugme za peti kat, no onda još malo pridrži vrata da se ne zatvore. Vrtar je upravo htio podići telefon. Kevin mu dobaci: - Iznenadenje, je l' tako? Vrtar bez riječi uze svoju knjigu.

Dizalo uz škripu krene uvis. Kevina prože poznati osjećaj iščekivanja. Tako bi se uvijek uzbudio prije no što će pokucati na nečija vrata u potrazi za informacijama. Osjećaj nije bio neugodan ali ga je uvijek pratila zabrinutost zbog mogućeg neuspjeha.

Odmorište na zadnjem katu krasio je mali kvadratni sag od umjetna vlakna i nekoliko izbljedjelih akvarela, neukusnih ali i neupadljivih. Bila su tu četiri slana, svaki opremljen sa zvonom, poštanskim sandučićem i zurilom. Kevin pronade SC, duboko udahne i pozvoni.

Nitko se nije pojavio. Malo zatim on opet pozvoni, a onda prisloni uho na vrata i poslušaj. Nikakva zvuka. Napetost je popustila i sad ga obuze malodušje.

Razmišljajući što da učini, priđe prozorčiću na odmorištu i pogleda van.

Preko puta je bila škola. U dvorištu su učenice igrale košarku. Kevin je bio predaleko da bi mogao utvrditi jesu li dovoljno odrasle da bi mogao osjetiti žudnju prema njima. Vratio se Fitzpetersonovim vratima i naslonio se na zvono. Uto ga prene buku dizala koje se uspinjalo. Ako je to neki susjed, možda bi ga mogao pitati...

A onda se zaprepasti vidjevši gdje iz dizala izlazi visok, mlad policajac. Prože ga osjećaj krivnje. No na njegovo iznenađenje, policajac ga pozdravi.

- Vi ste vjerojatno gospodinov brat. Kevin brzo razmisli pa upita: - Tko vam je to rekao? - Vrtar.

Kevin ga brzo zaskoči pitanjem: - A zašto ste vi ovdje?

- Samo provjeravam je li mu dobro. Jutros se nije pojavio na sastanku, a slušalica mu je dignuta. Ah ti iz ministarstva, morali bi, znate, imati tjelesnu stražu, ali odbijaju. - Pogleda vrata. - Ne javlja se?

- Ne.

- Znale li možda razlog zašto bi bio... no, bolestan? Uzrujan? Nekamo pozvan?

Nato će Kevin: - Pa, jutros me nazvao. Činio mi se potištenim, zato sam i došao.

- Znao je da se upušta u vrlo opasnu igru, ali još nije ništa slagao, a u svakom slučaju sad je kasno da se povuče.

- Možda bismo trebali zatražiti ključ od vratara - predloži policajac.

Kevin je to htio izbjeći, pa reče:

- A kako bi bilo da razvalimo vrata? Bože moj, ako je tamo unutra bolestan...

Policajac je bio mlad i neiskusn, a prijedlog da razvale vrata izgleda da mu se dopao.

- Mislite da mu je tako loše? - upita.

- Tko zna. A što se tiče vrata, pa, Fitzpetersonovi nisu siromašni.

- Nisu, gospodine. - Više ga nije trebalo nagovarati. Naslonio se ramenom na vrata da proba. - Jedno dobro guranje... Kevin stane uza nj pa su se istovremeno bacili na vrata, s mnogo buke a malim učinkom.

- U filmu to ide mnogo lakše - izlane Kevin, pa se ugrize za jezik, jer primjedba je bila krajnje neumjesna.

No policajac kao da je nije čuo. - Još jedanput - reče. Ovaj put su oba uprla svom snagom, te se dovratnik raskoli i dio brave u njemu iskoči i padne na pod kad se vrata širom otvoriše. Kevin je pustio policajca da uđe prvi, pa pode za njim u hodnik.

- Ne osjeća se plin - ustvrdi policajac.

- Valjda nije ni uveden - nagađao je Kevin.

U skućenom hodniku bila su troja vrata, Prva su vodila u malu kupaonicu, gdje Kevin ugleda niz četkica za zube i zrcalo veličine čovjeka. Druga su bila otvorena; to je bila kuhinja, a izgledala je kao da je u njoj nedavno izvršen pretres. Ušli su kroz treća i odmah spazili Fitzpetersona. Sjedio je za svojim radnim stolom, na stolici s naslonom, glavu spustio na ruke kao da je zaspao nad poslom. Ali na stolu nije bilo nikakvih papira, samo telefon, čaša i prazna boca. Boca je bila mala, od smeđa stakla, s bijelim čepom; boca u kakvoj ljekarnici izdaju tablete za spavanje.

Uza svu svoju mladost, policajac je djelovao izvanredno brzo.

- Gospodine Fitzpetersone, gospodine! - viknuo je i ne časeći časa u nekoliko se koraka našao kod klonulog čovjeka pa mu zavukao ruku pod kućni ogrtač da opipa srce. Kevin je na tren stajao kao ukopan.

Konačno policajac odahne: - Još je ŽIV. Mladi je pozornik preuzeo komandu.

- Govorite s njim - naredi Kevinu pokazavši na Fitzpetersona, a sam izvadi radiotelefon iz džepa na grudima i stade zvati pomoć. Kevin uhvati političara za rame i osjeti neobično mlitavo tijelo pod kućnim ogrtačem.

- Probudite se, probudite se!

Policajac je završio razgovor i priključio mu se.

- Hitna je tu za tren oka - reče. - Moramo s njim hodati. Onda su uhvatili onesviještenog svaki za svoju ruku i pokušali ga prisiliti da hoda.

- Je li ovo prema pravilima? - upita Kevin. - Dovraga, nadam se da jest.

- Da sam bar bolje pazio na tečaju prve pomoći. - I za mene to vrijedi.

Kevin je jedva čekao da se dočepa telefona. Već je vidio naslov u novinama: **SPASIO SAM ŽIVOT MINISTRU**. Nije to bio beščutan

mladić, no odavno je znao da će članak koji će lansirati njegovo ime vjerojatno značiti tragediju za nekog drugog. Da barem hitna pomoć dođe što prije, priželjkivao je. Terapija hodanja nije pomogla Fitzpetersonu. Policajac se uznemiri: - Govorite mu nešto. Recite tko ste.

Stvar se zakomplicirala. Kevin jedva proguta slinu pa reče: - Tim, Tim, to sam ja.

- Recite mu svoje ime.

Kevina su spasila kola hitne pomoći. Dok jc s ulice dopiralo zavijanje sirene, on vikne: - Idemo s njim na odmorište. Krenimo!

Tako su odvukli mlitavo tijelo kroz vrata. Čekajući pred dizalom, policajac opet opipa Fitzpetersonu srce.

- Tako mi svega, ne osjeća se ništa - ustvrdi.

Uto stiže dizalo i iz njega iziđu dva bolničara. Stariji kratko pogleda tijelo i upita:

- Prevelika doza?

- Da - potvrdi policajac.

- Onda bez nosila, Bill. Drži ga na nogama.

- Želite poći s njim? - priupita policajac Kevina. Bilo je to zadnje što je Kevin želio.

- Morao bih ostati ovdje i telefonirati - objasni.

Bolničari su sad bili u dizalu i držali Fitzpetersona između sebe.

- Mi odosmo - reče stariji i pritisne dugme.

Policajac opet izvuče svoj radiotelefon, a Kevin se vrati u stan. Telefon je bio na stolu, no on nije htio da ga policajac sluša. Možda je u spavaonici još jedan aparat.

I on ode onamo. Doista, na drvenom ormariću kraj kreveta nađe jedan sivi telefon, pa nazove Post.

- Rubriku vijesti, molim... Ovdje Kevin Hart. Pomoćnik ministra Tim Fitzpeterson danas je hitno prebačen u bolnicu nakon pokušaja samoubojstva, točka, novi red. Otkrio sam onesviješteno tijelo šefa vladinog ureda za naftu pri Ministarstvu za energetiku nakon što mi je rekao, zarez, u jednom histeričnom telefonskom pozivu, zarez, da ga ucjenjuju, točka, novi red. Pomoćnik ministra... - Kevin zastane.

- Jesi li još na liniji? - upita stenograf.

Kevin je šutio. Upravo je primijetio krv na zgužvanim plahtama kraj sebe, pa mu se smučilo.

17.

Što ja imam od svog posla? To si je pitanje Derek Hamilton postavljao cijelog jutra, dok je djelovanje tableta popuštalo a bol od čira postajao sve oštriji i češći. Poput bola i to je pitanje izbijalo u stresnim trenucima. Danas mu je dan loše počeo, na sastanku s financijskim direktorom koji je predložio plan redukcije izdataka po kojem bi za pedeset posto trebalo smanjiti cjelokupnu proizvodnju. Plan nije bio dobar jer bi pridonio povećanju gotova novca ali bi istodobno uništio rentabilnost, no Hamilton nije vidio nikakve alternative i ta ga je situacija razljutila. Dreknuo je na računovođu: "Ja tražim od tebe rješenje a ti mi savjetuješ da zatvorim prokletu radnju!" Takvo ponašanje prema podređenima doista je nedopustivo, i on je toga bio svjestan. Čovjek će sigurno dati ostavku, i možda se neće dali ud nje odgovorili. Pa onda njegova tajnica, elegantna i uvijek smirena udata žena koja govori tri jezika, ona ga je pak gnjavila s listom nekakvih beznačajnih sitnica, pa se i na nju izderao. A ona kakva već je, vjerojatno drži da je u prirodi njena posla da podnosi takvo maltretiranje, ali to njega ne ispričava. I svaki put kad je proklinjao sebe i svoje osoblje i svoj čir, pitao se: Što ja ovdje radim?

Pokušao je naći odgovore dok je u kolima prelazio kratku udaljenost od svog ureda do ureda Nathaniela Fctta. Novac kao poticaj ne može se tako lako zanemariti kao što se on ponekad zavaravao. Istina, on i Ellen mogli bi udobno živjeti od njegova kapitala, pa čak i od kamata na kapital. No njegovi su snovi nadilazili nekakav udoban život. Doista uspjeti u poslu značilo bi imati jahtu od milijun funti, pa vilu u Cannesu i vlastito lovište, pa iskoristiti priliku, da kupi omiljene Picassove slike umjesto što samo gleda sjajne reprodukcije u knjigama. Takvi su njegovi snovi, bolje rečeno, bili su - jer sad je vjerojatno prekasno. Hamilton Holdings neće za njegova života ostvariti senzacionalni profit.

Kao mladić valjda je želio biti moćan i utjecajan. I nije uspio. Jer, predsjednik jedne neuspješne kompanije, ma kako velika ona bila, nema utjecaja; a pred restrikcijama računovođa njegova moć postaje ništavna.

Njemu nije posve jasno što to znači kad neki govore o zadovoljstvu na poslu.

To je čudan izraz, i u čovjeku izaziva predodžbu zanatlije koji pravi stol od komada drveta ili stočara što goni stado ugojene janjadi na sajmište. U svijetu biznisa nije tako; čak i prilično uspješna čovjeka uvijek čekaju nove frustracije. A za Hamiltona nema ničeg drugog osim biznisa. Jer, sve i da hoće on nije u stanju praviti stolove ni uzgajati ovce, pisati udžbenike ili projektirati poslovne zgrade.

Opet se sjetio svojih sinova. Ellen je imala pravo: nijedan od njih ne računa na nasljeđe. Kad bi od njih zatražio savjet, sigurno bi rekli: "Pa tvoje je, potroši ga." Ipak, neki se unutarjni glas u njemu protivio povlačenju s posla kojim se njegova obitelj obogatila. A možda bih se, pomisli, trebao oglušiti o taj glas, jer to što sam ga slušao nije me usrećilo. Sad se prvi put upitao što bi radio kad ne bi morao ići u ured. Seoski život ga ne zanima. A da kao susjed mu, pukovnik Quinton, šeće do kreme sa psom na remenu, to bi mu bilo dosadno. Novine mu ne bi bile zanimljive, ta i sad čita samo poslovne strane, a kad se više ne bi bavio poslovima i one bi mu bile dosadne. A svoj vrt, doduše, voli, ali ne može zamisliti da bi cijeli dan provodio u njemu plijeveći korov i gnojeći zemlju.

Što smo običavali raditi kad smo bili mladi? Kad malo promisli, čini se da su Ellen i on provodili užasno puno vremena ne radeći ama baš ništa. Odlazili su na duge vožnje u njegovu dvosjedu, ponekad s prijateljima išli na izlet.

Zašto? Zašto čovjek sjedne u kola, prevali dugačak put, pojede sendviče i vrati se? Posjećivali su revije i restorane, no to je bilo uvečer. A ipak se činilo da nikad nemaju dovoljno slobodna vremena za sebe same.

Pa, možda je vrijeme da on i Ellen ponovo počnu otkrivati jedno drugo. A s milijun funti ostvarit će neke svoje snove. Mogli bi kupiti vilu, možda ne u Cannesu nego negdje na Jugu. Mogao bi kupiti jahtu, dovoljno veliku za Mediteran i dovoljno malu da sam njome upravlja. Veliko lovište ne dolazi u obzir, ali možda će mu ostati dovoljno za jednu ili dvije pristojne slike. Taj momak Laski kupuje si veliki problem. Međutim, problemi izgleda i jesu njegova specijalnost. Hamilton nije znao mnogo o njemu. To je čovjek bez podrijetla, bez obrazovanja, bez obitelji, ali zato ima pameti i novca, a u teškim

vremenima to vrijedi više nego dobar odgoj. Možda Laski i Hamilton Holdings zaslužuju jedno drugo.

To što je Hamilton rekao Nathanielu Fettu doista je neobično. "Reci Laskom, ako mu prodam kompaniju u podne, da ti podne želim i novac na ruke."

Kakva ekscentričnost - tražiti gotovinu odmah kao da je vlasnik prodavaonice pića iz Glasgowa! No njemu je jasno zašto je to učinio. Na taj način odluka ne ovisi o njemu: ako Laski uzmogne stvoriti novac, posao će biti sklopljen; ne uspije li, onda neće. Tako je, ne mogavši se odlučiti, bacio novčić.

Odjednom se žarko ponadao da će Laski uspjeti nabaviti gotovinu. Jer, Derek Hamilton više se nikad nije želio vratiti u ured.

Automobil se zaustavio pred Fettovim uredom, i on iziđe.

18.

Ono što je lijepo u zanimanju doušnika, po mišljenu Bertiea Chiesemana, jest to što slušajući policijski radio možeš raditi gotovo sve. A tragičnost je to, i opet po njegovu sudu, što on ne želi raditi ništa naročito.

Jutros je već pomeo sag - proces dizanja prašine samo zato da bi se ista malo kasnije opet spustila - dok su se radiovalovima prenosile nezanimljive poruke o prometu u Old Kent Roadu. K tome se obrijao nad sudoperom u kutu, koristeći brijaći aparat i toplu vodu, pa na štednjaku u istoj prostoriji spržio jednu krišku slanine za doručak. Jeo je kao ptica.

Od svog prvog izvještaja u osam sati zvao je Evening Post samo jedanput, i to zato da im javi kako je iz nekog stambenog bloka u Westminsteru pozvana hitna pomoć. Na radiju nije spomenulo ime pacijenta, no Bertie je prema adresi naslutio da se po svoj prilici radi o nekoj važnoj osobi. Sad je na redakciji da telefonira u slanicu hitne pomoći i pita kako se pacijent zove, a tamo će im dati informaciju ukoliko su je i sami dobili. No bolničari često ne daju izvještaj dok pacijent ne ode u bolnicu. Bertie je katkad razgovarao s reporterima i uvijek im postavljao pitanja o tome kako koriste njegove informacije i stvaraju od njih novinski članak. Bio je prilično dobro informiran o funkcioniranju novinarstva.

Osim te poruke i one o prometu, prijavljena je samo krađa u trgovini, manji huliganski ispad, nekoliko nesreća, nevažna demonstracija u Downing Streetu i jedan tajanstveni događaj.

Taj se tajanstveni događaj zbio u East Londonu, no to je otprilike sve što je Bertie znao. Čuo je kad je upućen alarm svim kolima, ali poruka koja je slijedila bila je neodređena. Kola su, naime, morala tražiti običan plavi kombi s određenim registracijskim brojem. Možda je otet samo zbog pošiljke cigareta u njemu, ili policija želi ispitati njegova vozača, a moguće je i da je sudjelovao u pljački. Čula se riječ "Obadija", a Bertie pojma nije imao zašlo.

Odmah nakon alarma tri automobila iz redovne patrole određena su za traženje kombija. Sve to nije puno značilo.

Možda se digla prašina ni oko čega, možda čak oko odbjegle žene nekog inspektora iz Letećeg odreda. Bertie je čuo za takve slučajeve. A s druge strane, možda je nešto veliko u pitanju. Zato je čekao daljnje informacije.

Dok je toplom vodom i krpom prao tavu, došla je gazdarica. Bertie je obrisao ruke o džemper i izvadio knjigu stanarine. Gospoda Keeney, s pregačom i viklerima, buljila je sa strahopoštovanjem u radioopremu iako ju je viđala svaki tjedan. Bertie joj je dao novac, a ona se potpisala u knjigu, onda mu uručila pismo.

- Nije mi jasno zašto ne slušate kakvu lijepu glazbu - čudila se ona.

On se nasmiješi. Nije joj rekao za što koristi radio jer je slušanje policijskog radija protuzakonito.

- Nisam baš jako muzikalan - uzvрати.

Reznirano je odmahнула glavom i otišla. Bertie otvori pismo. Mjesečni ček od Evening Posta. Bilo je to plodno razdoblje: na čeku je bio iznos od pet stotina funti. Bertie nije plaćao porez. A nije ni uspijevaо potrošiti sav novac jer je zbog posla morao živjeti vrlo jednostavno. Večeri je provodio u gostionici, nedjeljom se vozio u automobilu, sjajnom novom ford capriu, koji mu je predstavljao jedini luksuz. Poput kakva turista, obilazio je sva moguća mjesta: katedralu u Canterburyu, dvorac Windsor, Beaulieu, St. Albans, Bath, Oxford; pa safari-parkove, sjajna zdanja, drevne spomenike, povijesne gradove, trkališta i zabavišta, a sve s istim užitkom. Nikad u životu nije imao toliko novaca. Imao je dovoljno da kupi sve što želi, i još je i uštedio.

Stavio je ček u jednu ladicu i za, vršio pranje tave. Kad ju je odlagao, radio je počeo krčati, a njega je neko šesto čulo nagnalo da sluša pažljivo.

- Točno, plavi bedford sa šest kotača. Alpha Chartie London dva, nula, tri Majka. Ima li što? Karakteristične oznake? Da, ako pogledate unutra, vidjet ćete najneobičnije karakteristike: šest velikih sanduka s izlizanim novčanicama.

Bertie se namršti. Radiooperater u policijskoj postaji očito se šali, no ono što je rekao ukazuje na to da nestali kombi vozi veliku svotu novca. Takav kombi neće nestati slučajno. Mora da su ga oteli.

Bertie sjedne za stol i podigne telefon.

19.

Kad je Derek Hamilton ušao u prostoriju, Felix Laski i Nathaniel Fett ustanu.

Budući kupac Laski i prodavač Hamilton rukovali su se na brzinu, kao dva boksača prije borbe. Laski s čuđenjem utvrdi da on i Hamilton nose ista tamnoplava prugasta odijela. Čak su imali iste dvoredne sakoe sa šest dugmeta, bez proreza. No na Hamiltonovu golemom tijelu gubila se svaka elegancija tog stila. Na njemu bi i najljepše odijelo izgledalo kao komad krpe omotane oko hladetine. I bez gledanja u zrcalo Laski je znao da njegovo odijelo izgleda mnogo skuplje.

Pomisli kako se ne smije osjećati superiornim. Pogrešan stav mogao bi pokvariti pregovore. Onda pozdravi:

- Drago mi je što vas vidim, Hamiltone. Hamilton kimne glavom.

- I meni, gospodine Laski. - Potom sjedne, a stolica zaškripi. Laskom nije promaklo da ga je oslovio s "gospodine". Hamilton zove imenom samo sebi jednake.

Laski je prekrizio noge i čekao da mešetar Fett počne pregovore. Krajičkom oka proučavao je Hamiltona. Taj čovjek visoka čela, pravilna nosa i svijetloplavih očiju morao je u mladosti biti zgodan. Sad se doimao opušteno, ruku sklopljenih u krilu. On je već donio odluku, zaključi Laski.

- Da utvrdimo - oglasi se Fett. - Derek ima pet stotina i deset tisuća dionica u Hamilton Holdingsu, društvenoj kompaniji s ograničenim jamstvom. Ostalih četiri stotine i devedeset tisuća posjeduju drugi

dioničari, a neizdanih dionica nema. Gospodine Laski, vi biste otkupili ovih pet stotina i deset tisuća dionica za svotu od milijun funti, pod uvjetom da se kupoprodajni ugovor sklopi i potpiše danas do podne.

- Ili da se danas napiše i potpiše pismo namjere. - Tako je.

I dok je Fett suhoparnim tonom nastavio s utvrđivanjem procedure, Laski se isključio. Razmišljao je o tome kako Hamilton po svoj prilici zaslužuje da izgubi ženu. Takva vatrena i seksepilna ženska kakva je Ellen ima pravo na punokrvan ljubavni život, a njen se muž ne smije zapustiti. Eto tako, razmišljao je, ovom muškarcu kradem ženu i oduzimam životno djelo, a on me još uvijek može zbuniti obraćajući mi se s "gospodine".

- Držim - zaključio je Fett - da se ugovor može sklopiti upravo onako kako je izložio gospodin Laski. Dokumenti su u redu. Preostaje još samo značajno pitanje, hoće li Derek prodati i pod kojim uvjetima. - I on odahne kao čovjek koji je priveo kraju jedan obred.

Hamilton pogleda Laskog i upita: - Kakvi su vam planovi u vezi s kompanijom?

Laski potisne uzdah. Unakrsno ispitivanje nema nikakva smisla. Jer, on se neće žacati da Hamiltonu u lice slaže. A to je upravo i učinio: - Prvi korak će biti povećanje injekcija kapitala. Potom poboljšanje načina upravljanja, preraspodjela viših kadrova u proizvodnim pogonima, te modernizacija niskoproduktivnih sektora. - Nije tu bilo ni truna istine, no Laski je bio spreman da izdeklamira Hamiltonu sve ono što ovaj želi čuti.

- Izabrali ste kritičan trenutak za ponudu.

- Pa i nisam - uzvratila je Laski. - Pravo na korištenje naftnog nalazišta, ako ga bude, bit će bonus. A ja kupujem u osnovi zdravu kompaniju koja prolazi kroz teško razdoblje. I učinit ću je rentabilnom ne dirajući joj infrastrukturu. Slučajno posebno za to imam smisla. - I on se samouvjereno nasmiješi. - Unatoč mojoj reputaciji, mene doista zanima proizvodnja a ne trgovina dionicama.

Fett ga neprijateljski prostrijeli pogledom. Mešetar je znao da laže.

- Zašto ste onda dali zadnji rok u podne?

- Ako Hamilton dobije pravo na korištenje nalazišta njegove će dionice nenormalno porasti. Možda mi je zasad ovo posljednja prilika za kupovanje po razumnoj cijeni.

- Dobro, to je jasno - Hamilton će preuzimajući inicijativu od Fetta. - Ali i ja sam kao uvjet postavio isti rok. Kako vam se to sviđa?

- Izvrsno - slaže Laski, a zapravo je bio očajno zabrinut. Bio je zatečen Hamiltonovim zahtjevom da u trenutku potpisivanja ugovora dobije novac "na ruke". Laski je bio planirao da danas plati kauciju a ostatak kad se potpišu zaključni ugovori. No iako je Hamiltonova klauzula bila krajnje neobična, bila je zapravo savršeno razborita. Naime, s potpisanim ugovorom Laski može trgovati dionicama, prodati ih ili iskoristiti za podizanje zajma. I zaista, njegov je plan bio da iskoristi te dionice - i to kad zbog dobivenog prava porastu - za pribavljanje novca kojim bi onda isplatio Hamiltona.

No, upao je u jamu koju je sam iskopao. Doveo je Hamiltona u iskušenje tražeći da se posao sklopi na brzinu, a stari se tome i predobro prilagodio. I sad nije znao što da učini, jer milijun funti nema, ta jedva bi namaknuo i sto tisuća funti za kauciju. No znao je što neće učiniti: neće dopustiti da mu ovaj ugovor isklizne iz ruku.

- Izvrsno - ponovi.

- Derek - umiješa se Fett - možda je vrijeme da nekoliko minuta ti i ja...

- Ne bih rekao - prekine ga Hamilton. - Ukoliko mi ne namjeravaš reći da je ovaj ugovor krcat zamki.

- Ni govora.

- U tom slučaju - i Hamilton se okrene Laskom - pristajem. Laski ustane i rukuje se s Hamiltonom. Debeljka je ta gesta malo zbunila, no Laski je čvrsto vjerovao u nju. Čovjek poput Hamiltona može u ugovoru uvijek pronaći klauzule za uzmak, no neće uzmaknuti kad se rukovao.

- Novci su u Cotton banci Jamajke, naravno u londonskoj podružnici. To vjerojatno ne predstavlja problem - zaključi Laski i iz džepa izvuče čekovnu knjižicu.

Fett se namršti. Bila je to mala banka, ali izuzetno ugledna. On bi radije da je ček ispostavljen na neku obračunsku banku, no sad ne može prigovoriti jer bi izgledalo da zateže stvar. A Laski je znao što on misli. Laski ispuni ček i pruži ga Hamiltonu:

- Čovjek ne stavlja svaki dan milijun funti u džep. Hamilton kao da se oraspoločio, pa uzvratu uz osmijeh: - A niti ga svaki dan troši.

- Kad mi je bilo deset godina - naširoko počne Laski krepao nam je pijetao, pa smo otac i ja pošli na tržnicu da kupimo drugog. Koštao je... pa, danas bi to bile tri funte. No mojoj je obitelji trebala cijela godina da uštedi taj novac. I znate, bilo je više promišljanja oko kupovine tog pijetla nego oko bilo kojeg financijskog posla koji sam kasnije sklopio, uključujući i ovaj. - Nasmiješi se znajući da ova priča izaziva u njima nelagodu, no njemu je to bilo svejedno. - Milijun funti ne predstavlja ništa, a pijetao može spasiti cijelu obitelj od skapavanja.

- Točno - promrmlja Hamilton. Laski se vrati svom uobičajenom stilu: - Dopustite da nazovem banku i upozorim ih da ovaj ček stiže.

- Izvolite. - Fett ga odvede do vrata i uputi: - Ova soba je prazna. Valerie će vas spojiti.

- Hvala. Kad se vratim možemo potpisati papire. - Laski uđe u malu prostoriju i podigne telefonsku slušalicu. Linija je bila slobodna i on pogleda kroz vrata kako bi se uvjerio da Valerie ne prisluškuje. Bila je kod ormara sa spisima. Laski nazove.

- Cotton banka Jamajke.

- Ovdje Laski. Dajte mi Jonesa. Nastane stanka.

- Dobro jutro, gospodine Laski.

- Jones, upravo sam potpisao ček na milijun funti.

U početku nije bilo odgovora. Onda će Jones zapanjeno: - Isuse, pa nemate taj novac.

- Svejedno ćete ispčatiti taj ček.

- A što ćemo s Threadneedle Streetom? - Bankarov se ton povisivao. - Nemamo dovoljno gotovine na depozitu u banci!

- Taj ćemo problem rješavati kad do njega dođemo.

- Gospodine Laski, ova banka ne može dopustiti da se s njenog računa u Engleskoj banci prc;baci milijun funti na drugi račun jer ova banka nema milijun funti deponiranih u Engleskoj banci. Mislim da ne mogu jednostavnije objasniti situaciju.

- Jones, tko je vlasnik Cotton banke Jamajke? Jones glasno udahne.

- Vi gospodine.

- Točno. - I s tim Laski spusti slušalicu.

PODNE

20.

Peter "Jesse" James se znojio. Podnevno sunce grijalo je za to doba neobično jako, a iza širokog stakla vjetrobrana ta se toplina još i pojačavala, pa su mu zrake pekle gole, debele podlaktice i palile nogavice hlača. Bilo mu je vruće kao u paklu. A k lome je bio i užasno napet.

Jacko mu je rekao neka vozi polako. Posve suvišan savjet. Jer ni dva kilometra od stovarišta otpisanih vozila upao je u prometnu gužvu i otada je u gustoj koloni automobila milio polovinom južnog Londona. Nije mogao žuriti i da je htio. Otvorio je oboja pomična vrata na kombiju, ali bez ikakve koristi. Dok je vozilo stajalo, vjetra nije bilo, a kad bi se pokrenulo, unutra su mu strujali samo topli ispušni plinovi. Jesse je bio uvjeren da vožnja mora biti doživljaj. Bio je zaljubljen u automobile sve otkako je u svojoj dvanaestoj godini prvi put ukrao jedno vozilo, zephyr-zodiacs ugrađenim perajama. S užitkom bi projurio mimo semafora, na zavoju dao gas i nasmrt plašio loše vozače. Kad bi mu se neki vozač usudio zatrubiti, Jesse je iza svega glasa psovao, prijetio šakom i zamišljao kako će gadu prosvirati glavu. U automobilu je u pretincu za rukavice držao pištolj, no još ga nikad nije upotrijebio.

Ali vožnja nije zabavna kad u stražnjem dijelu voziš cijelo bogatstvo ukradena novca. Moraš postupno ubrzavati, uredno kočiti, pa propisno dati znak usporavanja prije zaustavljanja, te se uzdržati od pretjecanja i propustili pješake na raskrižju. Njemu se činilo da i dobro ponašanje može biti sumnjivo. Jer neki inteligentni policajac, kad vidi mlađahna momka kako se u kombiju ukočio poput kakva početnika na vozačkom ispitu, mogao bi lako nanjušiti podvalu.

Stigao je na još jedno raskrižje u beskrajnom South Circular Roadu. Na semaforu se zeleno svjetlo ugasilo a žuto upalilo. Jesse bi najradije pritisnuo papučicu gasa do kraja i projurio. No samo je umorno uzdahnuo, zalamatao rukom kroz prozor kao da je šašav i pažljivo se zaustavio.

Morao bi prestali brinuti, jer nervozan čovjek lako pogriješi. Morao bi zaboraviti novac i misliti na nešto drugo. Prevalio je tisuće kilometara u očajnoj londonskoj prometnoj gužvi i nikad ga policija

nije zaustavila. Zašto bi danas bilo drukčije? Pa čak ni pajkani ne mogu nanjušiti ukradeni novac.

Svjetlo se na semaforu promijeni i on krene dalje. Kolnik se sužavao prolazeći kroz trgovačko središte gdje su se kamioni za isporuku poredali uz rub pločnika, a niz pješačkih prijelaza usporavao rijeku vozila. Po uskim pločnicima vrvjeli su kupci i tiskali se ulični prodavači što su nudili jeftinu bižuteriju i pokrivače za dasku za glačanje.

Žene su nosile ljetnu odjeću - no, bar neka korist od vrućine. Kako je nakon svakih nekoliko metara morao stati, Jesse je počeo pasti oči na pripijenim majicama, divno lepršavim haljinama i golim koljenima. Sviđale su mu se djevojke velikih stražnjica, pa je pažljivo ispitivao mnoštvo ne bi li ugledao neku po svom ukusu da je pogledom svuče.

Spazio ju je na daljini od dobrih pedeset metara. Nosila je plavu najlonsku maju i uske bijele hlače. Zacijelo je bila uvjerena da je debela, no Jesse nije mislio tako. Imala je krasan, staromodan grudnjak u kojem su joj dojke stajale napete kao torpeda, a hlače s visokim strukom širile se na debelim joj butinama. Jesse je buljio u nju nadajući se da će joj se dojke zatresti. I jesu. Ah, da mu je sad biti uz nju, pa joj polako skinuti hlače, pa... Automobil ispred njega pomaknuo se dvadesetak metara naprijed, a Jesse za njim. Bila je to nova-novcata marina s krovom od polivinila. Možda će i on kupiti takvu sa svojim dijelom plijena. Kolona automobila opet se zaustavila. Jesse povuče ručnu kočnicu i pogledom potraži bucmastu djevojku. Spazio ju je tek kad je kolona ponovo krenula. Upravo je otpuštao kvačilo. Bila mu je okrenuta leđima, zagledana u izlog s cipelama. Hlače su joj bile tako pripijene da se nazirao rub gaćica, dvije dijagonalne crte što su joj isticale međunožje. A on je uživao kad bi se naslućivale gaćice pod hlačama, to bi ga uzbudilo gotovo isto koliko i gola stražnjica. I onda bih joj polako spustio gaćice, mislio je, i...

Uto zapara čelika o čelik - mukli udarac i kombi se zaustavi, a Jesse pade naprijed na upravljač. Pomična vrata s treskom se zatvore. Nije morao ni pogledati, znao je što je učinio. Od straha osjeti mučninu.

Ispred njega marina se bila iznenada zaustavila i Jesse joj se, zanesen onom debeljucom u pripijenim hlačama, zabije izravno u stražnji dio.

Izišao je iz kombija. Vozač otmjenog automobila već je istraživao štetu.

Zajapuren od bijesa, pogleda Jessea i prosikće:

- Kučkin sine! Jesi slijep ili tup? - Po govoru bio je iz Lancashirea.

Jesse se nije obazirao, već je buljio u branike vozila koji su se spojili u čeličnom poljupcu. Prisilio se da zadrži hladnokrvnost.

- Žao mi je, drugar. Moja krivica.

- Žao ti je! Takvima bi trebalo zabraniti pristup na proklete ceste.

Jesse je zurio u nj. Bio je nizak i debeo, odjeven u odijelo. Okruglo mu je lice izražavalo pravedan gnjev. Kao svi mali ljudi, začas je postajao ratoboran, i na njima karakterističan način zabacivao glavu. Mogao bi biti kakav stariji vodnik. Jesse ga je istog trena zamrzio. Najradije bi mu odvalio jednu po njuški, ili još bolje, ispalio metak u čelo.

- Svi mi griješimo - nasilu će ljubazno. - Najbolje da uzmemo jedan drugome ime i podatke pa da krenemo. Ma samo su se očešali, ne treba od muhe praviti slona.

A baš to nije smio reći, jer debeljko je sad pocrvenio kao rak.

- Nećeš se tako lako izvući - sikne.

Sprijeda je kolona već odmakla i vozači iza njih postali su nestrpljivi. Neki su im zatrubili; a jedan je izišao iz svojih kola. Vozač marine zapisivao je broj kombija u mali notes. Takvi tipovi uvijek nose notes i olovku u džepu sakoa, pomisli Jesse. - U vražju mater nemarna vožnja. Nazvat ću ja policiju debeli će zatvorivši notes. A onaj vozač straga predloži:

- Kako bi bilo da se vi malo sklonite s puta, pa da mi možemo proći?

Jesse shvati da je to saveznik.

- I ja bih to najradije, stari moj, ali ovaj momak hoće da mu dođe saobraćajna policija.

Debeljko zaprijeti prstom.

- Znam ja takve tipčine. Voze kao manijaci, a onda neka osiguranje plati.

Tužit ću ja tebe, frajeru.

Jesse zakorači naprijed stežući šake, ali se onda zaustavi. Već ga je hvatala panika.

- Policija već ima posla preko glave - ustvrdi.

A onaj drugi zažmiri. Shvatio je da se Jesse boji.

- E pa, neka sami odluče koji im je to posao važniji. - Onda se ogleda i spazi telefonsku govornicu. - Ostani ovdje - zapovjedi i okrene se.

Jesse, sad već uistinu preplašen, ščepa čovjeka za rame pa još jednom pokuša: - Ovo nema veze s policijom.

Čovjek se okrene i odgurne Jesseovu ruku. - Dalje od mene, ništarijo...

Jesse ga zgrabi za rever i podigne na prste.

- Dat ću ja tebi tko je ništarija... - Odjednom postane svjestan mnoštva što se okupilo i sa zanimanjem promatra. On se zabulji u njih. Bilo ih je desetak, uglavnom domaćica s cekerima. Ona djevojka u pripijenim hlačama bila je sprijeda. On shvati da u svemu postupa pogrešno.

I odluči da se izgubi.

Pusti zajapurenog vozača i popne se u kombi. Ovaj je u nevjerici iskolačio oči.

Jesse upali motor i krene natraške. Vozila se uz trzaj odvoje. Marini je branik ostao visjeli a stražnja su joj svjetla bila smrskana. Pedesetača za popravak, a desetača ako radiš sam, pomisli bijesno.

Debeli dotrči ispred automobila, ustoboči se kao Neptun, pa važno prijeteći prstom drekne: - Da si ostao ovdje!

Kako je svađa postajala sve spektakularnija, gomila je rasla. Opet je nastao zastoj u prometu i automobili iza njih počeli su se izvlačiti iz kolone i zaobilazeći ih nastavljali dalje.

Jesse ubaci u prvu brzinu i dade gas. Čovjek se nije micao. Onda Jesse uz trzaj otpusti kvačilo i kombi jurne naprijed. Debeli se prekasno bacio prema rubu pločnika. Jesse je čuo tup udarac o lijevu stranu blatobrana u trenu kad je naglo skrenuo. Iza njega su jedna kola uz škripu guma zakočila. Jesse promijeni brzinu i odjuri ne osvrćući se.

Uska i zastrašujuća, poput kakve klopke, činila mu se ulica dok je jurio njome ne obazirući se na pješачke prijelaze, skrećući i kočeci. Očajnički je pokušavao misliti. Sve je uprskao. Cijela je operacija

tekla glatko, a on, Jesse James, izazvao sudar kombijem u bijegu. Tovar papirnata novca odnio vrag zbog štete od jedne pedesetače. Kretenizam!

Smiri se, govorio je sebi. Još nije sve propalo dokle god nisi iza rešetaka. Još ima vremena. Samo kad bi mogao razmišljati Usporio je i skrenuo s glavne ulice. Nema smisla da i dalje privlači pažnju. Vozio je kroz mnoge sporedne ulice i mozgao.

Što će se sad dogoditi? Neki promatrač će nazvati policiju, osobito zato jer je srušio debeloga. Broj kombija je u malom notesu, a osim toga, i netko iz gomile ga je sigurno zapisao. Slučaj će se prijaviti kao bijeg s mjesta nesreće, a broj kombija radiom javili svim patrolnim kolima. Za to treba tri do petnaest minuta. Još pel i već će se slati Jesseov opis. Što ima na sebi? Plave traperice i narančastu košulju. Kretenizam!

Što bi rekao Tony Cox da je ovdje, pa da ga pila? Jesse je pred očima imao šefovo puteno lice i čuo njegov glas. Reci sam sebi što je problem, kužiš?

Jesse će glasno: - Policija ima moj broj i opis.

Razmisli što moraš učiniti da riješiš problem.

- Koga vraga mogu učiniti, Tone? Promijeniti registarsku tablicu i izgled? Pa onda to učini, kužiš?

Jesse se namršti. Tonyevo analitičko razmišljanje došlo je samo dotle. A gdje će on, dovruga, nabaviti registarske tablice, i kako da ih učvrsti? Pa naravno, to je lako.

Vratio se na glavnu ulicu i vozio po njoj dok nije naišao na neki autoservis.

Zaustavi se u vanjskom dvorištu. E to je ono pravo, pomisli, baš k'o naručeno. Iza benzinske crpke bila je radionica za popravke. Jedna kamion-cisterna praznila se na drugoj strani. Poslužitelj mu priđe brišući naočale nekom masnom krpom.

- Za pet funti - Jesse će, pa upita: - Gdje je zahod? - Tamo iza. Jesse pođe u pravcu uperena palca. Neravna betonska staza protezala se duž garaže. Pronašao je razbijena vrata s natpisom "Muški" i prošao kraj njih.

Iza garaže, uz automobile što su čekali na popravak, bila su nabacana zardala vrata, iskrivljeni blatobrani i odbačeni dijelovi strojeva. Jesse nigdje nije vidio ono što je tražio. Odmah do

otpadišta bila su stražnja vrata radionice za popravak, širom otvorena a dovoljno velika da kroz njih prođe autobus.

Nema smisla da se skriva. I on uđe.

Došavši sa sunčeva svjetla, trebalo mu je malo vremena da se privikne na tamu. Unutrašnjost je odisala motornim uljem i ozonom. Jedan mini stajao je na dizalici u visini glave, unutarnji

dijelovi neuredno mu visjeli. Tu je bio i prednji dio kamiona- tegljača na koji je bio prikopčan uređaj za ispitivanje motora, te jaguar na bloketama, bez kotača. Nije bilo nikoga. On pogleda na sat: bit će da su na ručku. Sad promotri oko sebe. I spazi ono što mu treba.

Dvije crveno-bijele pokusne tablice ležale su na bačvi za naftu u kulu. Jesse ih uzme, a onda pogleda naokolo i ukrade još dvije stvari: čisti radnički kombinezon što je visio na kuki u zidu od opeke i komad prljava konopa s poda.

Uto se javi neki glas: - Tražiš nešto, momče?

Jesse se s trzajem okrene a srce mu skoči u grlo. Na drugoj strani radionice stajao je tamnopusi mehaničar u prljavom kombinezonu, naslonio se na sjajni bijeli blatobran jaguara, usta punih hrane, i kako je žvakao tako mu se afro-frizura micala gore-dolje. Jesse pokuša kombinezonom pokriti tablice.

- Zahod. Htio bih se presvući - izusti i zaustavi dah.

- Vani - objasni mehaničar i pokaže prstom, pa proguta zalogaj te opet zagriže sendvič.

- Hvala. - Jesse požuri van.

- I drugi put - dobaci mu mehaničar. Čovjek je imao irski naglasak. Irski crnac? začudi se Jesse. To je nešto novo. Poslužitelj benzinske crpke čekao je kraj kombija. Jesse se popne u vozilo i baci kombinezon i ono što je bilo u njemu straga preko sjedala. Poslužitelj je znatiželjno gledao zamotak. Jesse objasni: - Kombinezon mi je visio na stražnjim vratima. Mora da je prljav.

Koliko?

- Pa bilo je za pet funti, ne? Znači, petaka. Ja nisam to primijetio.

- Ma nisam ni ja, dovraga, nego tek nakon skoro sto kilometara. Jesam rekao za pet funti, a?

- Točno toliko. Za zahod ništa.

Jesse mu je dao novčanicu od pet funti i brzo se udaljio. Malo je skrenuo s rute, što je bilo dobro. Ovo je područje bilo mirnije nego

ono kojim je vozio ranije. S obje strane, malo podalje od ceste, nizale su se obiteljske kuće, a pločnike rubili divlji kesteni. Primijetio je autobusnu postaju. Zelene linije.

Sad mu treba mirna uličica gdje će promijeniti tablice. Opet pogleda na sat.

Oko petnaest minuta od prometne nezgode. Više nema vremena za finese.

Skrenuo je na slijedećem uglu. Ulica se zvala Brook Avenue, u njoj sve same kuće u paru. Za ime Isusovo, treba mu neko skrovitije mjesto! Pa ne može mijenjati tablice pred očima šezdesetak znatiželjnih domaćica!

Ponovo je skrenuo, pa još jedanput, i iza niza od nekoliko trgovina našao je jedan prilaz za dostavu. Ušao je i stao. Tu su bile garaže i kante za smeće, te stražnji ulazi trgovina kroz koje se dostavlja roba. Bolje nije mogao naći. Popeo se na sjedalo pa prešao u stražnji dio kombija. Tamo je bilo jako vruće. Sjeo je na jedan sanduk s novcem i počeo navlačiti kombinezon. Samo još malo pa je gotovo, daj mi još nekoliko minula, mislio je, gotovo molio. Ustao je, ali se nije posve uspravio, pa navukao kombinezon preko ramena. Da sam zajebao stvar, Tony bi mi prerezao grkljan, pomisli i zgrozi se. Tony Cox je opasan gad. Kad je kazna u pitanju taj se zna iživljavati.

Jesse zatvori patent kombinezona. Zna on što su opisi očevidaca. Policija sad već traži visokog tipa, zlokobna izgleda i očajna pogleda, u narančastoj košulji i trapericama. No tko bi se u ovom trenu zagledao u Jessea, vidio bi običnog mehaničara. Uzme pokusne tablice, no konop je nestao, valjda mu je negdje ispao. Pogledom je tražio po podu. Dovraga, po podu kombija uvijek se vuče kakav komad konopa! Onda je otvorio kutiju za alat i našao komad masna konopa smotana oko ručne dizalice. Izišao je i pošao k prednjem dijelu kombija. Radio je pažljivo, bojeći se da u žurbi ne zabrlja.

Vezao je crveno-bijelu tablicu preko originalne registarske tablice, baš kao što u servisima rade kad s nekim teretnim vozilom idu na probnu vožnju.

Onda se odmaknuo da pogleda svoj rad. Baš dobro. Zatim je na stražnjem dijelu kombija napravio isto. Gotovo! Sad već lakše diše.

- Mijenjate tablice, a?

Jesse poskoči i okrene se, a srce mu siđe u petu. Bio je to glas policajca.

To je bila zadnja kap. Jesse više nije mogao smisliti nijedan trik, nijednu uvjerljivu laž, nijednu smicalicu. Sve je u njemu zamrlo. Nije uspio procijediti ni jednu jedinu riječ. Policajac mu se približavao. Bio je posve mlad, s kratkim riđim zaliscima i pjegavim nosom.

- Problemi?

Jesse se zapanji vidjevši da se smiješi. Zraka nade probije mu se do skamenjena mozga. Jezik mu se odvezao:

- Tablice su se rasklimala. Samo sam ih učvrstio. Policajac kimne glavom.

- I ja sam vozio kombi - razgovorljivo će. - Lakše se vozi nego auto. Dobra stvarčica.

Jesseu proleti glavom da čovjek možda igra s njim sadističku igru mačke i miša; zna dobro da je Jesse onaj vozač što je pobjegao s mjesta nesreće, ali se pravi da pojma nema, pa će ga u zadnji čas šokirati.

- Lako je kad dobro radi - promuca, a hladan ga znoj oblijeva.

- E pa, sad ste to obavili. Hajde, krećite, blokirali ste prilaz. Poput kakva mjesečara, Jesse se uspenra u kabinu i upali motor. A gdje je policajcu automobil? Je li ugasio radio? Je li ga uspio zavarati kombinezonom i tablicama?

Kad bi prošao ispred kombija i vidio udubinu koju je napravio branik marine...

Jesse digne nogu s papučice kvačila i polako se odveze uličicom. Na kraju stane i pogleda na obje strane. U bočnom retrovizoru vidio je kako policajac, tamo na drugom kraju, ulazi u patrolna kola.

Jesse se izveze na cestu i patrolna kola nestanu s vidika. Obriše čelo. Sav se tresao.

- Bože, čuda neviđena! - izusti.

21.

Prvi put u životu Evan Jones pio je viski prije ručka. Imao je za to razloga. On se, naime, držao Zakona, i prekršio ga također prvi put. Objašnjavao je to svom prijatelju Arnyu Matthews, no nije baš uspijevaao, jer nije navikao na viski i od prvog duplog mu se već mutilo u glavi.

- Znaš, stvar je u mom odgoju - rekao je pjevnim velškim naglaskom. - Strogo crkvenom. Živjeli smo po Svetom pismu. No pa, možeš jedan zakon zamijeniti drugim ali se ne možeš otarasiti navika poslušnosti. Shvaćaš?

- Shvaćam - Arny odvrati ne shvaćajući uopće. Evan je bio upravitelj londonske podružnice Cotton banke Jamajke, a Arny viši aktuar u Protupožarnom i pomorskom osiguravajućem društvu, a stanovali su u susjednim kućama, imitacijama Tudor- stila, u Wokingu, Surrey.

Njihovo je prijateljstvo bilo površno ali trajno.

- Bankari se drže zakona - nastavio je Evan. - Znaš da je bilo prilično strke kad sam rekao roditeljima da želim postati bankar. U južnom Walesu gimnazijalci obično idu u učitelje, svećenike, činovnike u upravi za ugljen ili sindikalne rukovodioce, ali ne u bankare.

- A moja majka nije ni znala što je to aktuar - suosjećajno će Arny, ne shvaćajući poantu.

- Ne govorim ja o principima dobrog bankarstva, o pravilu najmanjeg rizika, nuzjamstvu za preveliki zajam, niti o većim kamatama na duži rok, ne, nemam ja to na umu.

- Ne - složi se Arny, a pojma nije imao što Evan ima na umu. No osjećao je da će Evan reći nešto indiskretno, a kao svi u Cityu i on je uživao u indiskreciji. - Još jedno piće? - upita podigavši čaše.

Evan potvrdno kimne glavom, i Arny ode do šanka. Njih su se dvojica često sretali u predvorju Pollarda prije odlaska vlakom kući. Evanu su se sviđali raskošni naslonjači i tihi, pomalo servilni barmeni. On nije imao vremena za novije lokale što su se otvarali u uskom središtu, moderne, pretrpane pivnice gdje je treštala glazba a skupljali se dugokosi uspješni mladi ljudi u odijelima s prslukom, koji su pili pivo na krigle ili europske aperitive.

- Ja govorim o poštenju - nastavi Evan kad se Arny vratio. - Bankar može biti budala i preživjeli ako je čestit, ali ako nije... - Apsolutno.

- Uzmimo, naprimjer, Felixa Laskog. To je čovjek bez zrnca poštenja.

- To je taj koji vas je preuzeo?

- Na moje vječno žaljenje, baš taj. Da ti ispričam kako je preuzeo vlast?

U svojem naslonjaču Arny se nagnuo naprijed, s cigaretom na pola puta do usta.

- Hajde.

- Imali smo jednog klijenta, kompaniju South Middlesex Properties. Oni su bili povezani s jednom eskontnom bankom koju smo mi znali, a mi smo tražili mogućnost za dobivanje ovećeg dugoročnog zajma. Zajam je bio previsok za kompaniju, ali je nuzjamstvo bilo golemo. Da skratim priču, zatajili su s isplatom zajma.

- No vi ste imali nekretnine - primijeti Arny. - Zacijelo je isprava o pravu vlasništva bila u vašem trezoru.

- Bez vrijednosti. Ono što smo mi imali bile su kopije, a tako su prošli i drugi kreditori.

- Čista prevara.

- Jest, mada su oni nekako uspjeli stvar prikazati kao da se radi o nekompetentnosti. U svakom slučaju, mi smo se našli u škripcu. Laski nas je izvukao ali je zato dobio kontrolu nad nama.

- Lukavo.

- Lukavije no što misliš, Arny. Laski je zapravo kontrolirao South Middkaex Properties. A, pazi, nije bio u upravi. Ali je imao dionice i radio kod njih kao savjetnik, a uprava je bila slaba...

- I tako je kupio dionice Colton banke novcem koji je posudio a nije vratio.

- Čini se da je tako, zar ne? Arny odmahne glavom.

- Teško mi je u to vjerovati.

- Ne bi ti bilo teško da znaš tog lopova. - Za susjedni stol sjela su dva muškarca, reklo bi se odvjetnici, donijevši sa sobom pivo, i Evan snizivši ton ponovi: - Čovjek bez zrnca poštenja.

- Kakav potez - pomalo zadivljeno će Arny. - Mogao si to dati u novine, ako je istina.

- Tko bi to, dovraga, objavio osim Private Eyc? Ali je istina, stari moj.

Nema te podlosti na koju taj lip nije spreman. - On potegne veliki gutljaj viskija. - Znaš što je danas učinio?

- Valjda ne može biti gore od tog posla sa South Midellesexom - podbadao ga je Arny.

- Ne može! Ha-ha! - Sad se Evanovo lice već malo zažarilo a čaša mu se tresla u ruci. Govorio je polako i promišljeno: - Naredio mi je,

pazi, naredio, da isplatim ček bez pokrića u iznosu od milijun funti. - I zamahnuvši rukom spusti čašu.

- A što je s Treadneedle Streetom?

- Upravo to sam mu i ja rekao. - Dva su se odvjetnika ogledala, i Evans shvati da je viknuo. Onda će tiše: - Točno moje riječi. Ne bi nikad pogodio što je odgovorio. E pa, rekao je: "Tko je vlasnik Colton banke Jamajke?" I spustio mi slušalicu.

- I što si onda ti? Evan slegne ramenima.

- Kad je onaj kome se isplaćuje nazvao, rekao sam da je ček valjan. Arny zazviždi.

- Ono što ti kažeš nije važno. Engleska banka mora izvršiti transfer. A kad oni otkriju da nemate novaca...

- Sve sam mu to rekao. - Evan je shvatio da je na rubu plaća, i bilo ga je stid. - Nikada, u trideset godina rada u bankarstvu, sve otkako sam počeo za blagajničkim stolom Barclays banke u Cardiffu, nikad nisam izdao ček bez pokrića. Sve do danas. - Ispraznio je čašu i žalosno buljio u nju. - Još jednu?

- Ne. Ni ti ne bi smio. Hoćeš li dati ostavku?

- Moram. - I snažno zamahne glavom. - Trideset godina. Ma daj, idemo još jednu rundu.

- Ne - odlučno se odupre Arny. - Moraš kući. - On ustane i uhvati Evana za lakat.

- U redu.

Dva čovjeka iziđu iz lokala na ulicu. Sunce se već visoko popelo i žarilo. Pred kavanama i zalogajnicama stvarali su se repovi jer je bio podnevni odmor.

Prošle su dvije zgodne tajnice ližući sladoled u tuljcu. Arny primijeti: - Divno vrijeme za ovo doba godine. - Krasno - utučeno se složi Evan.

Arny je sišao s pločnika i dozvao taksi. Crni je automobil skrenuo i zaustavio se škripeći.

- Kamo ćeš? - upita Evan.

- Ne ja, nego li. - Arny otvori vrata pa reče vozaču: - Stanica Waterloo.

Evan posrćući uđe i sjedne na stražnje sjedište.

- Idi kući prije no što se tako napiješ da ne možeš hodati reče Arny i zatvori vrata.

Evan otvori prozor i dobaci: - Hvala.

- Najljepše je kod kuće. Evan kimne glavom.

- Da mi je znati što da kažem kod kuće - propenta.

Arny je gledao kako taksi odlazi, potom krene prema svom uredu, razmišljajući o prijatelju. Kao bankar, Evan je gotov. U Cityu se reputacija poštena čovjeka teško stječe a lako gubi. Evan će posve sigurno izgubiti dobar glas, isto kao da je pokušao pokrasti samog ministra financija. Možda će izvući pristojnu mirovinu, ali posla više; neće dobiti. Nasuprot Evanovoj nevolji, Arny je, što se tiče posla, bio siguran, no obreo se u besparici. Imao je pristojnu plaću, ali je uzajmio novac za proširenje dnevne sobe pa su nastale teškoće oko otplate. I sad mu se pružila prilika da na Evanovoj nesreći zaradi. Istina, to nije fer, ali Evanu ionako ne može biti teže no što već jest, zaključio je.

Ušao je u telefonsku govornicu i ubacio novčić. - Evening Post?

- Koji odjel?

- Urednika gradske.

Nastade stanka, a onda se javi drugi glas: - Desk gradske.

- Mervyn?

- Natele Cynu.

- Ovdje Arnold Matthews.

- Zdravo, Arny. Što je novoga? Arny duboko udahne.

- Cotton banka Jamajke ima problema.

22.

Doreen, žena Gluhog Williea, ukočeno je sjedila na prednjem sjedalu Jackova automobila, stišćući torbicu u krilu. Lice joj bijaše blijedo, usne stisnute u čudan izraz pomiješana bijesa i straha. Bila je to koščata žena, vrlo visoka, širokih kukova, sklona debljanju zato što je Willie volio pomfrit. Odjevena je bila bijedno, a to zato jer je Willie volio pivo. Buljila je ravno preda se i obraćala se Jacku iz kuta usana.

- Pa tko ga je odveo u bolnicu?

- Ne znam, Doreen- lagao je Jacko. - Možda se radi o poslu pa nisu htjeli da se zna tko, znaš već. Ja samo znam da su me nazvali i rekli: Gluhi Willie je u bolnici, kaži njegovoj ženskoj, tres. - I on izvede kretanju kao da je zalupio slušalicom.

- Lažljivče - bezizražajno procijedi Doreen. Jacko ušuti.

Straga u kolima, Williejev sin Billy tupo je zurio kroz prozor. Veliko mu nespretno tijelo bilo je zgrčeno u malom prostoru. Inače je uživao u vožnji kolima, no danas je njegova majka vrlo napeta, i njemu je jasno da se nešto dogodilo. A što se dogodilo, to ne zna jer je sve zbrkano. Mama kao da se ljuti na Jacka, a Jacko je prijatelj. Jacko je rekao da je tata u bolnici, ali ne i da je bolestan. A kako bi i mogao biti, ta bio je zdrav-zdravcat kad je rano jutros otišao od kuće.

Bolnica, velika zgrada od opeka, pomalo u gotičkom stilu, nekad je bila rezidencija gradonačelnika Southwarka. U dvorištu je dodatno izgrađeno nekoliko zdanja ravna krova, a preostali dio travnjaka prekrilo je asfaltirano parkiralište.

Jacko je stao kraj ulaza u Odjel traumatologije. Šutke su izišli iz automobila i pošli k vratima. Neki bolničar s lulom u ustima stajao je naslonjen na plakat protiv pušenja zalijepljen na kola hitne pomoći.

S užarenog parkirališta ušli su u svježinu bolnice. Od poznatog antiseptičkog mirisa uhvatio je Doreen takav strah da joj se smučilo. Zelene plastične stolice bile su poredane duž zidova, dok je stol stajao u sredini, nasuprot ulazu. Doreen je uočila jednog dječaka s posjekotinom od stakla, pa mladića s rukom u improviziranom povezu, te djevojku što je rukama držala glavu. Tu je negdje neka žena stenjala. Doreen uhvati panika.

Bolničarka za stolom, kreolka, govorila je na telefon. Čekali su da završi, pa je Doreen upitala:

- Je li jutros ovamo doveden William Johnson? Bolničarka je i ne pogleda.

- Samo trenutak, molim vas. - Onda je nešto pisala u notes, a kad su se vani zaustavila kola hitne pomoći digla je pogled i kazala: - Sjednite, molim vas - pa izišla iza stola i prošla kraj njih prema vratima.

Jacko se odmakne kao da će sjesti, no Doreen ga zgrabi za rukav i naredi: - Ostani ovdje! Prokletstvo, neću valjda čekati puste sate, ne mičem se odavde dok mi ne kaže.

Onda su bolničari unijeli nosila, na njima unesrećeni, potrbuške, umotan u krvav pokrivač. Bolničarka je pošla s njima kroz dvokrilna vrata.

Kroz druga je vrata pak ušla jedna debeljuškasta bjelkinja, i Doreen joj se obrati:

- Zašto ne mogu doznati je li mi muž ovdje? - upita odlučno. Sestra je stala i sve troje ih pogledala. Onda se vratila ona bolničarka kreolka.

Doreen je negodovala: - Pitala sam je ali mi nije htjela reći.

- Bolničarko, zašto se niste pobrinuli za ove ljude? - upita sestra.

- Mislila sam da je unesrećeni u prometu s dva otkinuta uda teži slučaj od ove dame.

- Imali ste pravo, ali sad nije vrijeme za duhovitosti. - I bucma sestra obrati se Doreen: - Kako se zove vaš suprug? - William Johnson.

Sestra potraži u registru.

- Tog imena nema. - Malo zastane. - A1i imamo jednog neidentificiranog pacijenta. Muškarac, bijelac, srednje visine, sredovječan, s ranama od sačmarice na glavi.

- To je on - potvrdi Jacko. A Doreen promuca:

- O, moj Bože. Sestra podigne telefon.

- Bolje da ga vidite, pa ćete utvrditi je li to vaš muž. Okrenula je samo jedan broj i trenutak pričekala. - Doktore, ovdje sestra Row s traumatologije. Ovdje je žena koja je možda supruga pacijenta ranjenog sačmaricom. Da. Hoću... srest ćemo se tamo.

- Onda je spustila slušalicu i kazala: - Molim vas, pođite sa mnom.

Dok su koračali bolničkim hodnikom čije je podove prekrivao linoleum, Doreen se borila s očajem. Bojala se ovoga sve od onog dana, prije petnaest ili više godina, kad je otkrila da se udala za lopova. Oduvijek je sumnjala da je tako, no Willie joj jc rekao da je on poslovan čovjek i ona više nije postavljala pitanja, jer u doba kad su oni hodali djevojka koja je željela muža znala je da ne smije gnjaviti. No u braku nije lako sačuvati tajnu. Dok je mali Billy bio još u pelenama, netko je pokucao na vrata, a Willie je pogledao na prednji prozor i ugledao policajca. Prije no što je otvorio vrata, rekao je Doreen:

“Ovdje smo sinoć igrati poker, ja, Scotch Harry, Tom Webster i stari Gordon.

Počeli smo u deset a završili u četiri ujutro.” Doreen, koja je pola noći provela sama u kući pokušavajući uspavati Billya, samo je

nijemo kimnula glavom, a kad joj je pajkan postavio pitanja, odgovorila je onako kako ju je uputio Willie. I otada brine.

Kad je posrijedi samo sumnja, možeš samu sebe uvjeravati kako nema potrebe da brineš, ali kada znaš da ti muž tamo negdje provaljuje u neku tvornicu ili trgovinu ili čak u banku, onda ne možeš a da se stalno ne pitaš hoće li se ikada vratiti kući.

Nije joj jasno zašto je toliko obuzima bijes i strah. Ona ne voli Williea, ne u onom smislu koji ta riječ podrazumijeva. Kao muž je prilično loš: noću uvijek vani, vječno u besparici, ljubavnik nikakav. Brak je od tolerantnog postao bijedan. Doreen je imala dva pobačaja, onda rodila Billya. Nakon toga su prestali pokušavati. Ostali su zajedno zbog Billya, i ona je znala da nisu jedini takav par. Ne da joj je Willie baš mnogo olakšao muku oko odgoja hendikepirana djeteta, no čini se da je osjećao krivnju, dovoljno veliku da bi ostao u braku. A dječak je obožavao oca.

Ne, Willie, ja te ne volim, mislila je. Ali te želim i trebam, volim da si sa mnom u krevetu, da sjediš uz mene dok gledam televiziju, i ispunjavaš tikete na stolu; i ako se to zove ljubavlju, onda te zacijelo volim. Stali su i sestra reče:

- Pozvat ću vas kad liječnik bude rekao. - I nestade u jednoj bolničkoj sobi zatvorivši za sobom vrata. Doreen je zalijepila pogled za prazan, žućkastobijelo obojeni zid, pokušavajući ne misliti na ono što je iza njega.

Već se našla u ovakvoj situaciji, nakon one pljačke plaća. No tada je bilo drukčije. Došli su i rekli joj: "Willie je u bolnici, ali je dobro, samo je oglušio."

Bio je stavio previše želatinastog dinamita na vrata sefa pa je oglušio na jedno uho. I onda je išla u bolnicu, jednu drugu, i čekala, ali je znala da nije ništa strašno. Nakon loga je prvi i jedini put pokušala da ga navede na pravi put. Činilo se da pristaje, sve dok nije izišao iz bolnice i našao se pred mogućnošću da to zaista i učini. Nekoliko se dana vukao po kući, a kad je ostao bez novca, vratio se opet starom poslu. Kasnije se dogodilo da ga je Tony Cox primio u svoju bandu. On se time ponosio, a Doreen je bila bijesna.

Otada mrzi Tonya Coxa. A Tony to zna. Jednom, kad je bio kod njih, jeo pomfrit i s Williejem raspravljao o boksu, odjednom je prostrijelio pogledom Doreen i upitao: "Što ti imaš protiv mene, curo?"

Willie je zabrinuto htio zagladiti stvar: "Ma smiri se, Tone."

A Doreen je zabacila glavu i siknula: "Ti si vucibatina." Tony se glasno nasmijao, pokazujući pritom puna usta napola sažvakanog pomfrita, i uzvratilo: "Pa to ti je i muž. Nisi to znala?" I onda su nastavili razgovor o boksu.

Doreen nije nikad znala kao iz topa odgovorili takvim domišljatim tipovima kakav je Tony, zato je zašutjela. A uostalom, njeno mišljenje ionako nije bilo važno. Willie nije nikad ni u snu pomislio da nekog ne bi trebalo dovoditi kući samo zato što njoj nije simpatičan. Pa to je njegova kuća, čak iako Doreen mora plaćati stanarinu od svog prihoda što ga dobiva svaki drugi tjedan radeći na katalogu robne kuće.

Danas je Willie obavljao posao za Tonya Coxa. Doreen je to doznala od Jackove žene; Willie joj sam to ne bi rekao. Ako Willie umre, pomisli, kunem se Bogom da ću ubiti Tonya Coxa, pa makar visjela. O Bože, samo da preživi...

Vrata se otvore i sestra proviri. - Izvolite ući, molim. Doreen je ušla prva. Kraj vrata je stajao nizak, tamnopot liječnik, guste crne kose. Ona ga i ne pogleda već priđe ravno krevetu.

Najprije se zbunila. Osobu na visokom željeznom krevetu prekrivala je plahta sve do vrata, a glava joj od brade do tjemena bila omotana zavojima. Ona je očekivala da će vidjeti lice i odmah znati je li to Willie. Na tren nije znala što da radi. Onda je klekla i nježno povukla plahtu. Liječnik je upila:

- Gospođo Johnson, je li to vaš muž?

- O, Bože - zavapi ona. - Willie, što su ti to uradili? - Glava joj se polako spuštala i konačno se čelom naslonila na muževljevo golo rame.

Kao iz daljine čula je Jackov glas: - To je on. William Johnson. I onda je naveo Williejeve godine i adresu. Doreen postane svjesna činjenice da Billy stoji tik uz nju. Nakon nekoliko trenutaka dječak joj položi ruku na rame. Njegovo je prisustvo prisili da obuzda bol, ili da je barem ne pokaže. Pribrala se i ustala.

Liječnik je bio ozbiljan.

- Vaš će muž preživjeti - reče. Ona zagrlila sina.

- Što su mu napravili?

- Napunili ga sačmom. Iz blizine.

Čvrsto je stezala Billyjevo rame. Ne, neće zaplakati.

- Ali će ostati živ?

- Rekao sam vam da će preživjeti, gospođo Johnson. Ali mu možda nećemo uspjeti spasiti vid.

- Što?

- Ostat će slijep.

Doreen čvrsto stisne oči i vrisne:

- Ne!

Istog su je časa svi okružili; očekivali su histeričan napad. Ona ih sve odgurne. Vidjevši Jackovo lice pred sobom, izdere se: -Tony Cox je to učinio, kučkin sine! - Udari Jacka i ponovi: - Kučkin sine!

Čula je Billyev jecaj i odmah se smirila. Okrenula se dječaku, privukla ga i privinula uza se. On ju je nadvisivao za nekoliko centimetara.

- Daj, daj, Billy - mrmljala je. - Tata je živ, zahvali Bogu na tome.

- Morate sad kući - obrati joj se liječnik. - Imamo broj telefona na koji vas možemo nazvati...

- Ja ću je povesti - upadne mu u riječ Jacko. - To je moj broj, ali stanujem blizu.

Doreen se odlijepi od Billya i krene k vratima. Sestra ih otvori. Pred njima su stajala dva policajca.

- Što je sad ovo? - bijesno upita Jacko. Liječnik objasni:

- U ovakvim slučajevima moramo obavijestiti policiju. Sad je Doreen vidjela da je jedan policajac žena. Dođe joj da izbrblja kako su Williea napunili sačmom dok je obavljao lupeški posao za Tonya Coxa. To bi zajebalo Tonya. Ali za petnaest godina braka s lopovom već je; stekla naviku da prevari policiju. A osim toga, čim joj je ta misao sinula, istog je trena bila svjesna činjenice da joj Willie ne bi nikad oprostio izdaju.

Ne, policiji to ne može reći. No nenadano je shvatila kome može.

Zato samo reče: - Htjela bih telefonirati.

JEDAN POSLIJE PODNE

23.

Kevin Hart trkom se uspeo stepenicama i ušao u redakciju Evening Posta.

Jedan momak u majici i cipelama debelih potplata prošao je kraj njega noseći svežanj novina popodnevnog izdanja. Kevin zgrabi prve s vrha i sjedne za stol. Njegov je članak bio na prvoj strani.

Naslov je glasio: **SLOM ŠEFA VLADINOG UREDA ZA NAFTU.**

Kevin se na tren s užitkom zagleda u potpis: "Kevin Hart". Onda počne čitati.

Pomoćnik ministra za energetiku, gospodin Tim Fitzpeterson, nađen je danas onesviješten u svom stanu u Westminsteru. Kraj njega je nađena prazna bočica tableta za spavanje. Gospodin Fitzpeterson, šef vladinog ureda za naftu u Ministarstvu za energetiku, hitno je prevezen u bolnicu kolima prve pomoći.

Svratio sam u njegov stan da ga intervjuiram istovremeno kad i policajac Ron Bowler, koji je poslan da provjeri što je s pomoćnik ministra budući da nije došao na sastanak odbora. Gospodina Fitzpetersona našli smo klonula za stolom. Odmah su pozvana kola prve pomoći.

Predstavnik Ministarstva za energetiku dao je izjavu: "Čini se da je gospodin Fitzpeterson slučajno uzeo preveliku dozu. Provest će se temeljita istraga: Tim Fitzpeterson star je četrdeset i jednu godinu.

Oženjen je i ima tri kćeri.

Kasnije nam je u bolnici rečeno: "Nije u kritičnom stanju."

Kevin je još jedanput sve pročitao ne vjerujući svojim očima.

Članak koji je diktirao preko telefona napisan je tako da ga ne prepoznaje.

Osjećao je prazninu i ogorčenost. Ovo je trebao biti trenutak njegova trijumfa, a neki pomoćnik urednika, neki beskičmenjak, sve je pokvario.

A što je s anonimnom dojavom da Fitzpeterson ima ljubavnicu? Što je s pozivom samog Fitzpetersona kad je tvrdio da ga ucjenjuju? Trebalo bi da novine pišu istinu, zar ne?

Njegov je bijes rastao. Nije se on opredijelio za taj posao zato da bi postao slaboumno piskaralo. Preuveličavanje je jedna stvar - i on je

spreman da onda kad nema značajnijih događaja prikaže svađu pijandura kao rat bandi, a sve zato da bi članak bio zanimljiv- ali zatajivanje važnih činjenica, osobito kad se radi o političarima, to već prelazi pravila igre.

Ako reporter ne može inzistirati na istini, pa tko, dovraga, može?

Ustao je, složio novine i prišao desku vijesti.

Arthur Cole upravo je spuštao slušalicu. Sad digne pogled prema Kevinu.

Kevin mu gurne novine pod nos.

- Što je ovo, Arthure? Ucijenjeni političar pokušava samoubojstvo, a Evening Post piše da je slučajno uzeo pretjeranu dozu.

Cole pogleda mimo njega i zovne: - Barney, dođi na tren ovamo.

- Što se događa, Arthure? - nije odustajao Kevin. Cole ga opet pogleda.

- Odjebi, Kevine - kratko odsiječe. Kevin je buljio u nj. A Cole se obrati reporteru Barneyu:

- Nazovi policiju u Essexu i pitaj je li im poslan alarm da traže kombi koji je u bijegu.

Kevin se okrene, sav zabezeknut. Očekivao je raspravu, dokazivanje, pa čak i svađu, ali ne i da će biti ovako nehajno otpravljen. Upet je sjeo, na drugu stranu prostorije, leđa okrenuo desku vijesti i tupo se zabaljio u novine. Je li to ono što su provincijski konzervativci znali kad su mu govorili da se kloni Fleet Streeta? Je li to ono što su krajnji ljevičari na koledžu mislili kad su tvrdili da je i tisak kurva?

Ne da sam ja neki ušljivi idealist, mislio je. Ja ću braniti našu neodoljivu znatiželju i naš senzacionalizam, ali ću bez krznanja reći da ljudi imaju novine kakve zaslužuju. Ali nisam potpuni cinik, još nisam, za ime Božje.

Uvjeren sam da smo tu zato da otkrijemo istinu i da je onda tiskamo.

Zapitao se želi li on doista biti novinar. Posao je uglavnom dosadan.

Povremeno ima uzbuđenja, kad nešto krene kako treba, kad li članak uspije pa ti se ime pojavi u naslovu, ili kad se dogodi nešto senzacionalno pa šest-sedam novinara istovremeno jurne na telefon natječući se s konkurencijom i jedan s drugim - takvo se nešto upravo događa, otmica kombija s novcem, no Kevin ne radi na tome.

Ali devet desetina vremena provodiš čekajući: čekaš da detektivi iziđu iz policijske postaje, pa da porota izreče osudu, onda čekaš da stignu slavne ličnosti, jednostavno čekaš neki događaj koji ćeš objaviti. Kevin je vjerovao da će rad u Fleet Streetu biti drukčiji od onoga u večernjim novinama Midlandsa, gdje se zaposlio čim je završio studij. Kao reporter-pripravnik zadovoljavao se time da intervjuira tupe, uobražene vijećnike, objavljuje preuveličane pritužbe stanara kuća u općinskom naselju, te da piše članke o amaterskim predstavama, izgubljenim psima i beznačajnim ispadima huligana. Povremeno je objavljivao tekstove kojima se doista ponosio: seriju reportaža o problemima doseljenika u grad, kontroverzni tematski članak o rasipništvu gradske uprave, te naslovni članak o jednom dugotrajnom i kompleksnom istraživačkom planu. No odlazak u Fleet Street, kako je vjerovao, znači baviti se događajima od općedržavne važnosti a ne više beznačajnim sitnicama. A kad tamo, uvidio je da sve ozbiljne teme - iz politike, gospodarstva, proizvodnje, umjetnosti - obraduju specijalisti, i da je za te specijalizirane poslove dugačka lista kandidata, sve redom sjajnih, talentiranih ljudi baš kakav je i on, Kevin Hart.

Zato mu treba nešto čime će zabriljirati, nešto što će natjerati rukovodstvo Posta da ga uoče i kažu: "Taj mladi Hart je dobar. Da li ga maksimalno iskoristavamo?" Morala bi mu se pružiti jedna dobra šansa: neka senzacionalna vijest, kakav ekskluzivni intervju i spektakularan potez.

Bio se ponadao da je to nešto našao danas, ali se prevario. I sad se pita hoće li mu se takva prilika ikad pružiti: Ustao je i otišao u toalet. A što bih drugo mogao raditi, upita se. Pa uvijek bih mogao dobiti posao na kompjutorima, u propagandi ili upravi kakve detaljističke kuće. Ali ne želim napustiti novinarstvo kao neuspješan čovjek.

Dok je prao ruke, ušao je Arthur Cole. Stariji se kolega obratio Kevinu preko ramena. Na svoje iznenađenje Kevin začuje: - Žao mi je zbog onoga, Kevine. Znaš i sam kako je katkad na vijestima.

Kevin nije znao što da kaže, pa samo povuče ručnik. Cole priđe umivaoniku.

- Ne ljutiš se?

- Nisam se uvrijedio - odvrati Kevin. - Ne smetaju mi tvoje psovke. Bilo bi mi svejedno i da si me nazvao najvećim gadom na svijetu. - Oklijevao je. Nije to ono što je mislio reći. Trenutak je buljio u zrcalo, a onda se osokoli: - Ali kad vidim svoj članak u novinama bez pola činjenica koje sam naveo, onda se počinjem pitati bi li bilo bolje da postanem programer kompjutera. Cole je napunio umivaonik vodom i oprao lice. Onda napipa ručnik i obriše se.

- Ovo bi morao znati, no ipak ću ti i ja reći - počne. - Tekst koji smo objavili u novinama sastoji se od onoga što znamo, i samo od toga. A znamo da je Fitzpeterson nađen bez svijesti i hitno prebačen u bolnicu, te znamo i da je kraj njega nađena prazna bočica, jer si ti svemu tome bio svjedokom. Ti si se našao na pravom mjestu u pravo vrijeme, a, uzgred rečeno, takva je spretnost vrlo važna za jednog reportera. Da vidimo sad što još znamo. Znamo da smo dobili anonimnu prijavu kako je taj čovjek proveo noć s nekom prostitutkom; pa da je netko nazvao, predstavio se kao Fitzpeterson i tvrdio da ga ucjenjuju Laski i Cox. Pazi, ako objavimo te dvije činjenice onda svakako navodimo na zaključak da su one u vezi s prevelikom dozom tableta, zapravo da je Fitzpeterson uzeo preveliku dozu jer je bio ucijenjen preko prostitutke.

- Ali taj zaključak je tako očit da sigurno varamo čitatelje ako ga ne objavimo - nije popuštao Kevin.

- A što ako su ti pozivi bili neslane šale, ako se radilo o tabletama za probavu, a čovjek je pao u dijabetičku komu? I mi mu upropastimo karijeru?

- Malo vjerojatno, ne?

- Naravno. Kevine, ja sam devedeset posto uvjeren da je sve ono što si ti napisao u članku točno. Ali mi nismo ovdje zato da bismo tiskali svoje sumnje. A sad, natrag na posao.

Kevin je pošao za Arthurom iz toaleta, pa u redakciju. Osjećao se kao junakinja nekog filma koja kaže: "Tako sam smušena, ne znam što da radim!"

Napola je bio sklon dati Arthuru za pravo, a opet je osjećao da sve to ne bi smjelo biti lako. Na jednom stolu, za kojim nije bilo nikoga, zazvonio je telefon i Kevin podigne slušalicu.

- Redakcija.

- Jeste li vi reporter? - javi se ženski glas.

- Jesam, gospodo. Zovem se Kevin Hart. Izvolite. - U mog muža su pucali i ja želim pravdu.

Kevin uzdahne. Nekakva mjesna pucnjava znači sudski proces, što opet znači da novine ni u kojem slučaju ne mogu objaviti nešto senzacionalno.

Pretpostavio je da će mu žena reći tko joj je pucao na muža i tražiti da se to tiska. Ali porota zapravo utvrđuje tko je pucao na koga a ne novinari. Kevin upita:

- Vaše ime, molim

- Doreen Johnson, New Street 5, istok jedan. Na mog su Williea pucali u toj otmici kombija s novcem. - Ženin se glas prekinuo. - Oslijepio je -

nastavila je pa viknula: - Da znate da je ta otmica maslo Tonya Coxa, i to objavite. I linija se prekine.

Kevin je polako spustio slušalicu, pokušavajući povezati ono što je čuo.

Ovo je ludi dan što se tiče telefonskih poziva. Uzeo je svoju bilježnicu i prišao desku vijesti. - Nešto si saznao? - upita Arthur.

- Ne znam - oklijevao je Kevin. - Nazvala je neka žena. Dala mi je ime i adresu. Reče da joj je muž sudjelovao u otmici kombija s novcem, da su mu pucali u lice i oslijepili ga, i da je ta otmica maslo Tonya Coxa.

Arthur je buljio.

- Coxa? - zapanji se. - Coxa? - Arthure - zovne netko.

Kevin digne pogled, ljut zbog tog prekida. To je zvao Mervyn Glazier, urednik gradske, zdepast mladić u iznošenim cipelama od antilop kože i majici.

Glazier priđe i reče: - Možda imam vijest za tvoje strane za popodne. Mogući stečaj jedne banke, zove se Cotton banka Jamajke, a vlasnik joj je neki Felix Laski.

Arthur i Kevin zurili su jedan u drugog. - Laski? Laski? - zapanjeno će Arthur. - Isuse Kriste! - izleti Kevinu.

Onda se Arthur namršti, počese glavu, pa upita s čuđenjem: - Koji se to vrag događa?

Plavi je; morris još pratio Tonya Coxa. Spazio ga je na parkiralištu kad je izišao iz gostionice. Nadao se da pajkani neće izvoditi gluposti s alkotestom; naime, uz sendviče sa sušenim lososovim mesom popio je tri krige piva.

Detektivi su se izvezli nekoliko sekunda nakon rollsa. Tonya to nije brinulo.

Već im je jedanput danas pobjegao, pa može i opet. Najjednostavniji način je da nađe dio ceste pogodan za brzu vožnju pa da pritisne nogom. Međutim, volio bi da oni ne primijete da im je umaknuo, baš kao jutros. To neće biti teško.

Prešao je rijeku i ušao u West End. Dok se probijao između automobila, pitao se iz kojeg ga razloga pajkani prate. Dijelom samo zato da bi ga gnjavili, u to je bio siguran. Kako to odvjetnici zovu? Uznemirivanje. Umišljaju si da će, ako ga dovoljno dugo prate, postati nestrpljiv i nepažljiv i napraviti neku glupost. Ali to je samo izgovor, a pravi je razlog vjerojatno u politici Scotland Yarda. Možda je zamjenik komesara (za kriminal) zaprijetio da će slučaj bande Tonya Coxa oduzeti od CI i dati ga Letećem odredu, pa je zato CI postavio nadzor kako bi mogli reći da nešto ipak rade.

Ali Tonya to nije brinulo, sve dotle dok ne počnu ozbiljno djelovati. Jednom su to učinili, prije dvije godine. U to je doba Tonyew bandu budno pratilo orlovsko oko Kriminalističkog odjela Središnjice West Enda. Tony je bio sklopio nagodbu sa samim detektivom-istražiteljem koji je radio na njegovu slučaju.

Jednog mu je tjedna istražitelj odbio uobičajenu novčanu nagradu i rekao da je igra završena. Tonyu nije bilo druge nego žrtvovati neke ljude iz svojih redova. Tako su on i istražitelj namjestili trojici lupeža iz srednjeg rukovodećeg kadra optužbu za ucjenu. Petorica su dospjela u zatvor, novine su hvalile Kriminalistički odjel kako je uništio moć bandita u Londonu, i posao se nastavio kao i prije. Nažalost, isti je istražitelj kasnije i sam zaglavio jer je namjestio hašiš nekom studentu. Tužan kraj karijere s tako lijepim izgledima, zaključio je Tony.

Ušao je u višekatno parkiralište u Sohou. Na ulazu je odugovlačio, sporo vadio kartu iz automata, sve promatrajući plavi morrisu retrovizorima. Jedan je detektiv iskočio iz kola i pretrčao cestu da bi nadgledao izlaz za pješake.

Drugi je našao mjesto za parkiranje nekoliko metara dalje, uz parking-uru, odakle je mogao vidjeti automobile koji izlaze iz zgrade. Tony je zadovoljno kimnuo glavom.

Odvezao se na prvi kat i zaustavio kola kraj ureda. Unutra je našao nekog njemu nepoznatog mladića. On ga oslovi:

- Ja sam Tony Cox. Hoću da mi parkiraš automobil i dadeš jedan odavde koji je na duže parkiran, po kojeg danas neće nitko doći. Mladić se namršti. Kosa mu je bila kovrčava i neuredna, na njemu masne traperice, izlizane na stražnjici.

- Ne mogu ja to, prijatelju - kazao je. Tony nestrpljivo udari nogom.

- Ne volim dvaput govoriti, sinko. Ja sam Tony Cox. Mladić se nasmije, ustane i odloži strip.

- Nije me stalo tko ste, vi...

Tony ga udari u želudac. Velika mu šaka lupnula je u mekano, kao da je pogodila jastuk pun perja. Poslužitelj se zgrči stenjući i hvatajući dah.

- U škripcu sam s vremenom, momče - objasni Tony.

Uto se vrata ureda otvore i uđe stariji čovjek sa sportskom kapom.

- Što se događa? Oh, to si ti, Tony. Imaš problema?

- A gdje si ti, pušiš u zahodu, a? - Tony će oštro. - Trebaju mi kola čiji trag ne vodi do mene, i žuri mi se.

- Nema problema - reče stariji čovjek, pa skine svežanj ključeva s kuke na zidu od azbesta. - Imam odličnu Granadu, tu je dva tjedna.

Trolitraš, automatik, divna brončana boja...

- Ma jebeš boju. - Tony uzmi ključeve.

- Tamo - pokaže mu čovjek. - Ja ću parkirati tvoja kola. Tony je izišao iz ureda i ušao u granadu. Privezao je pojas i krenuo. Zastao je kraj svog automobila u kojem je sad sjedio čovjek s kapom.

- Kako se zoveš? - upita ga Tony. - Davy Brewster.

- Dobro, Davy Brewstere. - Tony izvuče novčanik i izvadi dvije novčanice od deset funti. - Pazi da mali drži začepljenu gubicu, kužiš?

- Nema problema. Puno hvala. - Davy uze novac.

Tony krene dalje. U vožnji je stavio naočale za sunce i kapu sa štitnikom.

Stigavši na ulicu, ugleda plavi morris na desnoj strani. On nasloni desnu ruku na rub prozora, prekrivši lice, a lijevom je upravljao.

Drugi detektiv, na lijevoj strani, bio je leđima okrenut cesti kako bi mogao nadgledati izlaz za pješake.

Pravio se da gleda izlog neke crkvene knjižare.

Tony poveća brzinu i pogleda u retrovizor. Detektivi ga nisu primijetili.

- K'o od šale - glasno će Tony i uputi se prema jugu. Automobil je bio vrlo udoban, s automatskim mjenjačem brzina i servo-upravljačem.

Imao je kasetofon. Tony pogleda kasete, nađe jednu s Beatlesima i stavi je u aparat. Onda zapali cigaru.

Za manje od sata bit će na farmi, brojiti novac. Isplatilo se održavati vezu s Felixom Laskim, pomisli. Upoznali su se u restoranu jednog Tonyeva kluba. U

Coxovim kockarnicama služila se najbolja hrana u Londonu. Moralo je biti tako. Tonyev je moto bio: ako poslužuješ kikiriki, gosti će ti biti majmuni. A on je htio da u njegove klubove zalaze bogataši a ne frajeri što naručuju kriglu piva i malu porciju pomfrita. Osobno nije volio neke lude specijalitete, no one večeri kad je upoznao Laskog, sjedeći za stolom kraj financijerova, jeo je golem, krvavo pečen rostbif.

Glavnog kuhara doveo je iz Pruniera. Tony nije pojma imao kako on priprema to jelo, ali rezultat je bio fantastičan. Pogled mu je privukao visok, elegantan muškarac za susjednim stolom, muškarac izvanredna izgleda za svoje godine. Bio je s nekom djevojkom u kojoj je Tony odmah prepoznao kurvu. Tony je bio pojeo rostbif i upravo se sladio golemim kolačem kad se nezgoda dogodila. Konobar je servirao Laskom kanelone i onda se nekako prevrnula napola puna boca crvenog vina. Fufica je vrisnula i odskočila, a nekoliko kapi vina poprskalo je Laskow sjajnobijelu košulju.

Tony je odmah djelovao. Spustivši ubrus na stol, ustao je i pozvao tri konobara i šefa sale. Najprije se obratio onom nespretnom konobaru:

“Možeš ići, slobodan si. U petak pokupi svoje dokumente.” Onda se okrenuo drugima: “Bernardo, stolnjak. Giulio, drugu bocu vina. Gospodine Charles, drugi stol, i nema računa za gospodina.” Konačno je rekao gostima: “Ja sam vlasnik, Tony Cox. Izvolite večerati na račun kuće, i primite moje isprike.

Nadam se da ćete izabrati najskuplja jela u jelovniku, a za početak uzmite bocu Dom Perignona.” Onda je progovorio Laski: “U ovakvim slučajevima čovjek ne može ništa.” Glas mu je bio dubok, izgovor pomalo stran. “Ali čovjeku godi tako velikodušna, staromodna isprika.” Smiješio se.

“Sva sreća da mi nije polio haljinu”, utvrdila je fufica, a njen je izgovor potvrdio Tonyevu pretpostavku o lome kojim se zanatombavi, kao i to da je iz istog dijela Londona iz kojeg i on.

Šef sale se ispričao: “Gos’n Cox, kuća je puna. Nema nijednog praznog stola.”

Tony je pokazao svoj stol. “Što ovome fali? Brzo ga raščistite.” “Nemojte, molim vas”, usprotivio se Laski. “Ne bismo vam htjeli oduzeti stol.”

“Inzistiram.” “Onda nam se pridružile, molim vas.”

Tony ih je oboje pogledao. Fufici se prijedlog očito nije svidio.

A tip, je li samo ljubazan, ili ga ozbiljno poziva? Dakle on je već gotovo završio s jelom, pa ako mu se ne bude svidjelo lako će ubrzo otići. “Ne želim se nametati...”

“Ni govora”, uvjeravao ga je Laski. “A usput ćete me i savjetovati kako da dobijem na ruletu.” “Važi”, složio se Tony.

Ostao je s njima cijelu večer. On i Laski su se odlično složili, a vrlo brzo je bilo jasno da ono što djevojka misli nije važno. Tony je pričao o lupeštinama iz kockarskog svijeta, a Laski mu parirao anegdotama, pričama o burzovnim spletkama. Pokazalo se da Laski sam nije kockar, ali da rado dovodi druge u klub. Kad su pošli u kasino, kupio je žetone u vrijednosti od pedeset funti i sve ih dao djevojci, Večer je završila kad je Laski, sad već posve pijan, rekao: “Valjda bi sad trebalo da je povedem kući i poševim.”

Nakon toga su se sreli još nekoliko puta u klubu, nikad po dogovoru, i uvijek se na kraju zajedno opili. Poslije nekog vremena Tony je dao Laskom na znanje da je guzoljub, ali ovaj nije reagirao, iz čega je Tony zaključio da je Gnancijer tolerantan heteroseksualac.

Tony je bio polaskan činjenicom da bi se mogao sprijateljiti s čovjekom Laskieva ranga. Ona zgoda u restoranu bila je najlakša od svega, a i dobro uvježbana: uzvišene geste, zapovjedničko držanje, silna uslužnost i svjesno ublažavanje naglaska. Ali održati poznanstvo s nekim tako pametnim, tako bogatim, s nekim tko se

ležerno kreće u gotovo aristokratskim krugovima kao Laski, to je već bio priličan pothvat. Laski je napravio prvi korak ka produblivanju te veze. Jedne su se nedjelje do sitnih jutarnjih sati obilato nalijevali pićem, i Laski je pričao o moći novca. "S dovoljno novaca", rekao je, "mogu doznati sve u Cityu, ma čak i kombinaciju na bravi Irezora Engkake banke."

A Tony je primijetio: "Seks je bolji." "Kako to misliš?" "Seks je bolje sredstvo."

Ja mogu doznati što hoću u Londonu uz pomoć seksa." "Pa, baš i sumnjam", nije se složio Laski koji je imao kontrolu nad svojim seksualnim porivima.

Tony slegne ramenima. "U redu. Iskušaj me." I tada je Laski napravio prvi korak. "Pravo na korištenje naftnog nalazišta Shield. Saznaj tko ga je dobio - prije no što vlada to objavi."

Tony je vidio sjaj u Gnancijerovu oku i zaključio da je cijeli taj razgovor bio isplaniran. "Zašto mi ne postaviš teži zadatak?" uzvratilo je. "S političarima i državnim službenicima stvar je i prelaka."

"To je dovoljno", nasmiješio se Laski, "U redu, ali i ja tebe moram iskušati."

Laski je stisnuo oči. "Izvoli."

Tony je zatražio prvo što mu je palo na um. "Saznaj mi planprijeevoza izlizanih novčanica u pogon za spaljivanje Engleske banke."

"Ma to me čak neće stajati ni penija", povjerljivo je izjavio Laski.

I tako je sve počelo. Tony se cerio vozeći fordovom kroz južni London. Kako je Laski uspio realizirati svoj dio pogodbe, to on ne zna, no što se tiče njegova dijela, išlo je kao po loju. Tko zna informaciju koja nam treba? Šef vladinog ureda za naftu. A kakav je to čovjek? Prvi do djevice - vjeran muž. I što mu žena pruža u krevetu? Ništa naročito. A hoće li pasti na najstariji od svih štoseva? Dok si rekao britva.

Kaseta je došla do kraja i on je okrene. Pitao se koliku bi novaca moglo biti u kombiju. Sto milja? Možda čak i četvrt milijuna. Mnogo više od toga izazvalo bi nepriliku. Pa ne možeš u Barclays banku s vrećama punim izlizanih petača, a da ne izazoveš sumnju. Oko sto i pedeset milja bilo bi najidealnije. Svakom momku pet milja, još nekoliko za troškove, a oko pedeset tisuća potajno noćas ubaciti u

utržak od različitih zakonitih poslova. Kockarnice su kao naručene za prikrivanje nezakonito stečena novca.

Momci već znaju što će s pet milja: isplatiti dugove, kupiti rabljena kola, uložiti po koju stotku na račune u dvije-tri banke, pokloniti ženi nov kaput, posuditi neki groš punici, provesti se u bircu, i šlus, kinta otpirjala. Ali daj im dvadeset tisuća i već im se u glavi roje lude ideje. Pa kad nezaposleni nekvalificirani radnici i povremeno zaposleni počnu naokolo pričati o vilama na jugu Francuske, onda ti čuvari zakona odmah postanu sumnjičavi.

Tony se nasmiješi. Ja bih trebao brinuti što ću s velikim viškom novca, pomisli. Baš mi se sviđaju problemi što prate uspjeh. Ipak, ne pravi ražanj dok je zec još u šumi, zna reći Jacko. Možda je kombi pun izlizanih novčića od pola penija što se moraju rastaliti. E to bi bila smijurija. Gotovo je stigao.

Stade zviždati.

25.

Felix Laski sjedio je u svom uredu, gledao televizijski ekran i parao žutu kuvertu na uske trake. Pred televizijom zatvorenog kruga, modernim ekvivalentom telegrafskog aparata za primanje burzovnih tečajeva, Laski se osjećao kao zabrinuti mešetar u nekom starom filmu iz doba ekonomske krize, negdje 1929. Na aparatu su se stalno nizali burzovni izvještaji i kretanje cijena dionica, robe i valute. Pravo za korištenje naftnog nalazišta nije spomenuto. Hamiltonove dionice pale su jučer za pet poena, a trgovanje je bilo umjereno.

Rasparao je cijelu kuvertu na komadiće i bacio ih u metalni koš za smeće.

Trebalo je da već pred sat vremena bude objavljeno tko je dobio pravo.

Podigao je plavi telefon i okrenuo 123. Točno je trinaest sati, četrdeset i sedam minuta i pedeset sekundi. Objava kasni više od sata. Nazvao je Ministarstvo za energetiku i tražio ured za tisak. Neka žena mu je rekla:

- Ministar kasni. Čim stigne početak konferencija za tisak, a objava će biti data čim ministar otvori konferenciju. Kvrugu vi i vaša odlaganja, pomisli Laski, meni se tu radi o biti ili ne biti.

Onda pritisne interfon.

- Carol? - Nije bilo odgovora i on zaurla: - Carol! Djevojka proviri kroz vrata.

- Žao mi je, kopala sam po spisima. - Donesi mi kavu.

- Odmah.

Iz svoje "izlazne" plitice izvadio je fascikl s naslovom "Precizna elektronika - izvještaj o prodaji, 1. tromjesečje". Radilo se o rutinskoj špijunaži firme koju je imao namjeru preuzeti. Smatrao je da osnovna oprema može donijeti profil prilikom izlaska iz krize. No, imali Precizna mogućnosti širenja, pitao se. Preletio je pogledom prvu stranu izvještaja, namrštitio se na neprobavljiv stil direktora prodaje i bacio fascikl na stranu. Kad se upusti u neku špekulaciju pa ne uspije, on to može smireno prihvatiti. Ali katkad nešto pođe naopako iz nepoznata razloga. Znao je da se neće moći koncentrirati ni na što sve dok se ne sredi to pitanje Shilda.

Prstima je dotaknuo oštar nabor na hlačama i sjetio se Tonya Coxa. Zavolio je tog mladog gangstera, unatoč njegovoj očitoj homoseksualnosti, jer je u njemu osjetio srodnu dušu, što bi rekli Englezi. Poput Laskog, i Cox se iz siromaštva uzdigao do bogatstva odlučnošću, oportunističkom i beskrupuloznošću. I isto kao Laski, i on skromno pokušava ublažiti svoje manire nižeg staleža. Laski je u tome bolji, ali samo zato jer ima dužu praksu.

Cox želi biti kao on, Laski, i u tome će uspjeti - kad uhvati pedesete, bit će to otmjeni, sjedokosi londonski gospodin. Laski je znao da nema ni jednog jedinog opravdanog razloga s kojeg bi vjerovao Coxu. Naravno, njegov mu je instinkt govorio da je mladić pošten prema ljudima koje pozna, no u ovom su svijetu takvi kao Tony Cox profesionalne varalice. A da jednostavno nije izmislio cijeli taj slučaj s Timom Fitzpetersonom?

Na televizijskom ekranu opet se pojavila cijena Hamilton Holdingsa - još jedan poen niža. Da se bar ne koriste tim prokletim kompjutorskim slogom, sve sami vodoravni i okomili nizovi, pa stalno mora napinjati oči. Počeo je preračunavati koliko će izgubiti ako Hamilton ne dobije pravo.

Kad bi ovog trena mogao prodati 510.000 dionica, izgubio bi svega nekoliko stotina funti. No tako mnogo dionica nije moguće prodati po tržišnoj cijeni.

A cijena im i dalje pada. Gubitak bi mogao iznositi, recimo, čak i dvadeset tisuća funti.

A uz to ide i psihološki gubitak - gubitak njegove reputacije pobjednika.

Je li još u nečem izložen opasnosti? S onim informacijama koje mu je on pribavio, Cox je sigurno isplanirao neki prekršaj. Međutim, budući da Laski zapravo nema pojma o tome, ne može ni biti optužen za sudjelovanje u kriminalu. No, postoji i britanski zakon o poslovnoj tajni, doduše, prema istočnoeuropskim standardima, blag, ali ipak gadan primjer zakonodavstva.

Po njemu je zabranjeno izvući povjerljive podatke iz državnog službenika.

Bilo bi teško dokazati da je Laski to učinio, ali ne i nemoguće. On je pitao Petersa čeka li ga značajan dan, a ovaj je odgovorio: "Jedan od onih dana." I onda je Laski obavijestio Coxa: "Danas." No pa, ako Coxa i Petersa nagovore da svjedoče, onda će Laski biti optužen. Samo što Peters nema blage veze o lome da je odao tajnu, a nikome neće ni pasti na pamet da ga ispituje. A kad bi Cox bio uhićen? Britanska policija uvijek ima načina da iscijedi informacije iz ljudi, pa čak i ako ne koriste palice za bejzbol. Cox bi mogao kazati da je dobio informacije od Laskog, a oni će onda provjeravali Laskievo kretanje tog dana, pa bi mogli otkriti da jc bio na kavi s Petersom...

Ali to je prilično mala vjerojatnost. Laskom je sad veća briga bila završetak posla s Hamiltonom. Zazvonio je telefon i on se javi: - Molim?

- Gospodin Ley - obavijesti ga Carol.

Laski cokne jezikom.

- Vjerojatno je u vezi s Cotton bankom. Spojite ga s Jonesom.

- Već sam pokušala, ali je gospodin Jones otišao kući. - Otišao kući? U redu, spojite me.

Čuo je gdje Carol govori: "Sad ću vas spojiti s gospodinom Laskim."

- Laski? - začuje se zvonak glas, otmjeno otežući riječi. - Da.

- Ovdje Ley iz Engleske banke. - Kako si?

- Dobar dan. Slušajte, prijatelju... - Laski nato zakoluta očima - napisali ste prilično velik ček za Fetta i kompaniju.

Laski probljedi.

- Moj Bože, zar su ga već predočili za isplatu?

- Jesu, a čini mi se da se tinta još nije ni osušila. E sad, radi se o tome da je ček ispostavljen na Cotton banku, kao što očitó znate, a jadna mala Cotton banka nema za nj pokrića. Slušate li me?

- Dabome da slušam. - Taj prokleti tip govori kao da se obraća djetetu.

Laskom je to grozno smetalo. - Zacijelo se nisu poštovalé moje upute u vezi onog što treba poduzeti da bi se ta svota osigurala. Međutim, možda je moje osoblje bilo uvjerenó da nemaju puno vremena na raspolaganju.

- N -da. Ali je jako pametno pripremiti novce prije no što se potpiše vražji ček, znate, samo zato da čovjek bude siguran. Nije li tako, a?

Laski je strelovito razmišljao. Dovraga, do ovog nije trebalo doći da je objava data na vrijeme. I kamo je u vražju mater nestao Jones?

- Vjerojatno ste već pogodili da je ček isplata za većinu dionica Hamilton Holdingsa. Ja bih rekao da su te dionice garancija...

- Ma ni govora - prekine ga Ley. - To ni slučajno. Engleska banka ne bavi se financijskim spekulacijama na burzi.

Možda ne, pomisli Laski, ali da je izjava o pravu već objavljena, pa da znate da je Hamilton Holdings dobio naftno nalazište, ne biste uzvitali toliku prašinu. Onda mu pade na pamet da možda znaju da Hamilton nije dobio pravo, i da zato i zovu. I on će sad već ljutito: - Dobro, vi ste banka. Platit ću vam kamatu na novac za dvadeset i četiri sata...

- Banka se obično ne upušta u trgovinu novcem. Sad Laski povisi ton: - Pa vi vraški dobro znate da ja lako mogu nabaviti pokriće, samo mi treba malo vremena! Ako mi vratite ček, ja sam propao čovjek. Zar me hoćete uništiti zbog ušljivog milijuna, i to za jedan dan, i glupe tradicije? Ley uzvрати ledenim glasom: - Gospodine Laski, naša je tradicija upravo u tome da uništimo ljude koji potpisuju čekove bez pokrića. Ako se ovaj ček ne bude mogao isplatiti tražit ću od korisnika da protestira. A to zapravo znači da u roku od sata i pol morate položili gotovinu od milijun funti u Threadneedle.

Doviđenja.

- Proklet bio! - izdere se Laski, ali je linija već bila prekinula. Lupnuo je slušalicom tako da je pukla plastika. Misli su mu bjesomučno letjele.

Mora postojati način da se odmah domogne milijuna... zar ne?

Dok je razgovarao na telefonu Carol mu je donijela kavu, a on nije ni vidio kad je ušla. Sad otpije malo i namršti se.

- Carol! - drekne. Ona otvori vrata. - Izvolite.

Zajapuren i uzdrhtao, zavitlao je skupocjenu porculansku šalicu u metalni koš za otpatke, gdje se bučno razbila, i zaurlao: - Prokleta kava je hladna! A djevojka se okrenula i potprašila pete.

DVA POSLIJE PODNE

26.

Mladi Billy Johnson tražio je Tonya Coxa, a stalno je to zaboravljao. Izišao je iz kuće vrlo brzo nakon što su se svi zajedno vratili iz bolnice.

Njegova je majka stalno glasno plakala, po kući se vrzmalo nekoliko policajaca, a Jacka su odveli u policijsku stanicu da im pomogne oko istrage.

Stalno su pristizali susjedi i rodbina i stvarali još veću zbrku. A Billy je volio mir. Nikome izgleda nije padalo na pamet da mu spremi ručak ili obrati bilo kakvu pažnju, pa je pojeo kutiju keksa s đumbirom i izišao na stražnja vrata, rekavši gospođi Glebe iz treće kuće da ide k teti gledati televizor u boji.

Dok je hodao, sređivao je misli. Hodanje ga je poticalo na razmišljanje. Kad bi se uznemirio, gledao je automobile, izloge trgovina i ljude da bi se pribrao.

Najprije je zaista krenuo teti, a onda se sjetio da zapravo nije naumio onamo, već da je to samo rekao gospođi Glebe kako mu ne bi pravila neprilike. I tad je morao razmisliti kamo se stvarno uputio. Stao je, zagledao se u izlog prodavaonice ploča, pomno čitao naslove na šarenim omotnicama i pokušavao ih povezati s pjesmama koje je čuo. On, doduše, ima gramofon, ali ne i novaca za ploče, a ukus njegovih roditelja razlikuje se od njegova.

Mama voli sentimentalne pjesme, tata limenu glazbu, dok se Billyu sviđa rock and roll. Jedina druga osoba koju on znam da voli rock je Tony Cox... To je to! On traži Tonya Coxa.

Krenuo je otprilike u pravcu Bethnal Greena. On je jako dobro poznao East End - svaku ulicu, svaku trgovinu, sva bombardirana mjesta, pustopoljine, kanale i parkove ali je sve to poznao pojedinačno. Prošao je mimo jedne ruševine i sjetio se da je tu živjela baka Parker koja je uporno sjedila u svojoj prednjoj sobi, dok su se s obje strane rušile stare kuće, a ona ustrajala sve dok nije navukla upalu pluća i umrla, oslobodivši tako londonski okrug Tower Hamlets briga što da s njom radi. Billy je tada sa zanimanjem pratio cijeli taj slučaj, kao kakvu televizijsku emisiju. Da, on je poznao

sve dijelove područja istočnog Londona, samo ih u glavi nije mogao sklopiti u cjelinu.

Znao je Commercial Road, kao i Mile End Road, ali nije znao da se spajaju kod Aldgatea. Usprkos tome, gotovo uvijek bi pronašao put kući, pa čak ako mu je katkad trebalo više vremena no što je računao. A kad bi se stvarno izgubio, onda bi ga pajkani vratili kući u patrolnim kolima. Svi su policajci poznavali njegovog tatu.

Kad je stigao u Wapping, već je opet bio zaboravio odredište, i vjerovao je da sigurno ide vidjeti brodove. Ušao je kroz otvor u ogradi, onaj isti otvor kroz koji je ušao sa Snjeguljicom i patuljcima, onoga dana kad su uhvatili štakora pa oni nagovorili Billya da ga odnese kući, mami, a ona će se obradovati i skuhat će ga za čaj. Mama sc, dabome, nije obradovala, već je poskočila i ispustila vrećicu šećera i vrištala, a kasnije je plakala i rekla da ne bi smjeli praviti budalu od Billya. Ljudi su s njime često izvodili neslane šale, ali njemu to nije smetalo jer je volio društvo.

Malo je prolunjabo naokolo. Činilo mu se da je prije, kad je bio mali, ovdje bilo još brodova. Danas je tu samo jedan, veliki, duboko sc; spustio u vodu, a sa strane mu piše ime koje ne može pročitati. Radnici su protezali neku cijev od broda ka skladištu. Billy je neko vrijeme stajao i gledao, onda upita jednog radnika: - Što je unutra?

Čovjek u kapi sa štitnikom i prslukom pogleda ga. - Vino, momče.

Billy se iznenadi.

- U brodu? Sve vino? Do vrha?

- Jest, momče. Chateau Murycco, staro vinu, barem od četvrtka. Nato se svi nasmiju, a Billyu nije bilo jasno zašto, ali se ipak i on nasmijao.

Radnici su nastavili s poslom, a jedan je malo kasnije upitao: - A što ti uopće ovdje radiš?

Billy je na tren razmislio, pa lanuo: - Zaboravio sam.

Čovjek ga ozbiljno pogleda, onda promrmlja nešto jednom drugom. Billy je čuo dio odgovora: "... mogao bi pasti u proketo piće". Onda onaj prvi ode u skladište.

Malo kasnije stigao je policajac dežuran na dokovima, i upitao ljude:

- Je li to taj momak? - Oni su potvrdno kimnuli, a policajac se onda obrati Billyu: - Jesi li se izgubio?

- Nisam.

- A kamo si krenuo?

Billy je već htio reći da nije krenuo nikamo, ali taj mu se odgovor nije činio valjanim. Odjednom se sjeti.

- U Bethnal Green.

- U redu, hajde sa mnom, pokazat ću ti put.

Uvijek spreman da pođe linijom manjeg otpora, Billy je koračao uz policajca prema izlazu iz doka.

- Pa, gdje stanuješ? - pitao ga je policajac. - U New Streetu.

- Zna li ti mama gdje si?

Billy je zaključio da je policajac druga gospođa Glebe i da mu treba slagati.

- Zna. Idem k teti. - Sigurno znaš put? - Sigurno.

Stigli su do izlaza. Policajac ga zamišljeno pogleda, pa se odluči.

- Dakle, u redu, sad pođi. I nemoj više lunjati po dokovima, sigurniji si vani.

- Hvala - reče Billy, što je uvijek činio kad je bio u nedoumici. I udalji se.

Sad se lakše sjetio svega. Tata je, ono, u bolnici. Ostat će slijep, a za to je kriv Tony Cox. Billy je poznavao jednog slijepca, zapravo dvojicu, ako računáš Squinta Thatcheru koji je slijep samo kad s harmonikom pođe u West. Ali stvarno slijep je jedino Hoperaft koji stanuje sam u jednoj smrdljivoj kući u Isle of Dogsu i hoda noseći bijeli štap. Hoće li tata morati nositi naočale za sunce i koračati vrlo polako, opipavajući štapom rub pločnika? Na tu se pomisao Billy uzrujao. Svi uglavnom vjeruju da se on ne može uzrujati jer nikad ne proljeva suze. Tako se, dok je još bio beba, i utvrdilo da je drukčiji: znao se povrijediti i nije plakao. Mama katkad veli: "On osjeća, ali to nikad ne kazuje."

A tata kaže da se mama ionako dovoljno često uzrujava za njih oboje.

Kad bi se dogodilo nešto doista strašno, kao kad su ga ono Snjeguljica i patuljci debelo zeznuli sa štakorom, Billy bi se u sebi sav uspenio i poželio da napravi nešto drastično, da vrišti, naprimjer, ali to se nije nikada dogodilo.

Štakora je ubio, pa mu je bilo lakše. U jednoj je ruci držao štakora, a u drugoj opeku, pa ga je njome udarao po glavi sve dok se nije prestao koprcati. To će isto učiniti Tonyu Coxu.

Onda mu sine da je Tony veći od štakora, ma zapravo veći i od njega, i to ga je zbunilo pa se okanio te ideje. Zaustavio se na kraju ulice. U kući na uglu bila je u prizemlju prodavaonica, jedna od onih starinskih u kojima se prodaje sve i sva. Billy je poznavao vlasnikovu kćer Sharon, zgodnu djevojku duge kose. Prije nekoliko godina dopustila mu je da joj opipa dojke, no onda je pobjegla i više nije htjela s njim govoriti. Iduća četiri dana nije mogao misliti ni na što drugo nego samo na te okrugle loptice pod njenom bluzom i na one osjećaje koji su ga proželi kad ih je dotaknuo. Konačno je shvatio da taj doživljaj spada u one divote koje se nikad ne ponavljaju. Ušao je u trgovinu. Iza tezge stajala je Sharonina majka u prugastoj kuti. Nije ga prepoznala.

- Zdravo - smiješeći se pozdravi. - Izvolite? - zbunjeno uzvratila ona.

- Kako je Sharon?

- Odlično, hvala. Trenutačno je vani. Poznajete je?

- Da. - Billy je razgledao trgovinu: izbor hrane, željezariju, knjige, galanterijsku robu, duhanske proizvode i slastice. Najradije bi rekao: "Jedanput mi je dopustila da joj pipam dojke", ali znao je da to ne bi bilo u redu. Zato reče: - Nekad smo se igrali zajedno.

Taj je odgovor žena valjda priželjkivala, jer sad kao da joj je laknulo.

Nasmiješila se, a Billy joj je vidio požutjele zube, kakve i njegov otac ima.

- Mogu li vas nečim poslužiti? - upitala je.

Sa stepenica je dopiralo štropotanje cipela, a onda kroz vrata iza tezge u trgovinu uđe Sharon. Billy se iznenadio jer je izgledala mnogo starija. Kosa joj bila kratka, a prilično velike dojke tresle se pod majicom. Uz dugačke noge pripile se traperice.

- Bok, mama - pozdravila je, jer je upravo izlazila. Billy je oslovi: - Zdravo, Sharon.

Ona stane i zabljuje se u nj. Onda joj lice ozari prepoznavanje.

- O, zdravo, Billy. Žuri mi se. - I ode. Njenoj je majci bilo neugodno.

- Žao mi je, zaboravila sam da je gore... - Ma ne smeta. I ja štošta zaboravim.

- No pa, mogu li vas nečim poslužiti - ponovi žena. - Htio bih nož.

Billyu je to iznebuha došlo na um, ali je istog trena znao da je baš to ono pravo. Pa ne možeš takvog snažnog tipa kakav je Tony Cox

udariti kamenom po glavi, taj će mlatnuti tebe. Zato ga treba nožem u leđa, kao Indijanca.

- Za vas ili za majku? - Za mene.

- A za što?

Billy je znao da joj to ne smije otkriti, pa se namršti i procijedi: - Za rezanje. Konopca i tako.

- Aha. - Žena segne u izlog i izvadi nož u koricama, kakav imaju izviđači.

Billy je izvadio sav novac iz džepa na hlačama. S novcem nikad nije znao kako treba, uvijek je puštao da prodavač uzme koliko treba.

Sharonina majka pogleda i reče: - Ali imate samo osam penija.

- Je li dovoljno? Ona uzdahne.

- Nije, žao mi je.

- Pa, mogu li onda dobiti žvakaće?

Žena vrati nož u izlog i s police dohvati paketić guma za žvakanje.

- Šest penija.

Billy pruži ruku s novcem i žena uzme nekoliko novčića.

- Hvala - reče Billy. Izišao je na ulicu i otvorio paketić. Najradije bi uvijek sve odjednom strpao u usta. Tako je koračao i uživao. Na trenutak je bio zaboravio kamo ide.

Stao je i promatrao radnike kako kopaju jamu u pločniku. Vrh glave bio im je u razini Billyevih stopala. On je sa zanimanjem uočio da stjenke jame mijenjaju boju s dubinom. Na vrhu je bio pločnik, onda sloj nečeg crnog sličnog katranu, pa rahla smeđa zemlja, potom vlažna glina. Na dnu je ležala potpuno nova betonska cijev. Zašto li polažu cijevi pod pločnik? Billy nije imao pojma. Nagnuo se i upitao: - Zašto stavljate cijev ispod pločnika?

Jedan je radnik digao pogled k njemu i uzvratio: - Skrivamo je od Rusa.

- A tako - kimne Billy kao da je shvatio. Malo kasnije krenuo je dalje.

Bio je gladan. Ali, nešto mora napraviti prije no što ode kući na ručak.

Ručak? Pa pojeo je kutiju keksa jer je tata u bolnici. To ima neke veze s njegovim dolaskom ovamo, u Bethnal Green, međutim, nije se baš mogao sjetiti kakve. Skrenuo je iza jednog ugla, potražio ime

ulice na pločici pričvršćenoj visoko na zidu, i vidio da je u Quill Streetu. Aha, sad se sjetio.

Ovdje stanuje Tony Cox, na broju devetnaest. Pokucat će na vrata...

Ne, neće. Nije znao zašto, ali osjećao je da se mora ušuljati kroz stražnja vrata. Iza terase je bila jedna uličica. Billy je njome pošao k stražnjoj strani Tonyeve kuće.

Žvakaća mu je već izgubila svaki okus pa ju izvadi iz usta i baci, a onda tiho otvori stražnja vrata i neprimjetno uđe.

27.

Tony Cox vozio je polako po izbrazdanom blatnjavom putu, više zbog vlastite udobnosti nego iz obzira prema vlasniku "posuđenog" automobila. Ta uličica, bez imena, vodila je od ceste prvog reda k jednoj seljačkoj kući sa štagljem. Štagalj, prazna, ruševna zgrada i jutro neplodne zemlje oko njih bili su vlasništvo kompanije Land Development čiji je opet vlasnik bio neki pasionirani kockar što je Tonyu Coxu dugovao brdo novaca. Štagalj se prigodimice koristio za uskladištenje robe oštećene u požaru a kupljene po bagatelnim cijenama, tako da nije bilo neobično vidjeli neki kombi ili automobil gdje stiže u dvorište.

Željezna vrata na kraju uličice bila su otvorena i Tony uveze automobil.

Plavog kombija nije bilo na vidiku, no Jesse se naslanjao na zid kuće i pušio cigaretu. Onda je prišao Tonyevim kolima i otvorio vrata.

- Nije baš išlo glatko, Tony - odmah ga zaskoči. Tony iziđe iz automobila.

- Je li novac ovdje?

- U kombiju. - Jesse pokaže glavom prema štaglju. - Ali uopće nije išlo glatko.

- Idemo unutra, ovdje je prevruće. - Tony otvori vrata štaglja i zakorači unutra, a Jesse za njim. Jednu trećinu poda zauzeli su sanduci. Tony pročitava etikete na nekoliko njih. Odore i kaputi iz vojnih viškova. Plavi kombi bio je nasuprot vratima. Tony je odmah uočio pokusne tablice vezane konopom preko originalnih registarskih tablica.

- Što si to izvodio? - sumnjičavo upita.

- O bogamu, Tony, čekaj dok čuješ što sam morao učiniti. - Prokletstvo, pa reci mi.

- Pa eto, imao sam sudar, ništa teško, vidiš, samo smo se on šali. E, ali tipčina ti izlazi iz kola i hoće zvali pajkane. Ja onda dižem sidro, nego kako. A on ti stade ispred i ni makac, pa ga ja opičim.

Tony tiho opsuje.

Sad Jesseovo lice preplavi strah.

- E sad znam da će pajkani za mnom, nego kako. Zato stajem u autoservis, pa tobože odo u zahod i drpim pokusne tablice i ovaj kombinezon. - I on žestoko kimne glavom kao da sam sebi odobrava postupak. - Onda kidam ovamo.

Tony ga je zapanjeno gledao, onda prasne u smijeh.

- Lopužo jedna - smijuljio se zadovoljno. Jesseu lakne.

- Ipak sam se prima snašao, nego kako. Tony se prestane smijati.

- Lopužo jedna - ponovi. - Voziš cijelo bogatstvo ukradena novca u kombiju i ti staješ - prsa mu se nadmu i iz njega ponovo provali grohot. Staješ u autoservis i drpiš kombinezon.

I Jesse se smiješio, ali ne zato što mu je to bilo zabavno nego iz zadovoljstva što se oslobodio straha. Onda se opet uozbilji.

- Ali imam i stvarno gadne vijesti. - Boga mu božjeg, što još?

- Vozač kombija se htio praviti lafom.

- Niste ga valjda ubili? - zabrine se Tony.

- Nismo, samo tresnuli po tintari. Ali Jackova pucaljka je opalila u tom metežu - izgovorio je "mlatežu" - i ravno u Gluhog Williea. Ravno u facu. Loše mu je, Ton

- U kurac! - Tony naglo sjedne na neki stari tronožac. - Oh, jadni stari Willie. Jesu li ga odveli u bolnicu, jesu li?

Jesse kimne glavom.

- Zato Jacko i nije ovdje. On ga je odveo. Je li stigao onamo Ž1V...

- Zar je tako teško? Jesse opet kimne glavom.

- U kurac! - ponovo će Tony pa zašuti. - Ma Gluhi Willie doista nema sreće. Već je oglušio na jedno uho, mali mu je mentalno zaostao, a žena kao kakav boksač teške kategorije. I on žalosno cokane jezikom. - Udvostručit ćemo njegov dio, ali mu od toga neće biti bolje. - Ustane.

Jesse otvori kombi. Osjetio je olakšanje nakon što je Tonyu priopćio loše vijesti ne izazvavši njegov gnjev. Onda Tony protrlja ruke.

- Dakle, da vidimo što smo dobili.

U stražnjem dijelu kombija bilo je devet sivih čeličnih sanduka. Izgledali su kao niski metalni kovčezi, svaki je imao ručku na oba kraja i dvostruku bravu.

Njih dvojica su ih istovarili i poredali nasred štaglja. Tony ih je pohlepno gledao, lice mu izražavalo gotovo čulni užitek.

- Stari moj, to li je kao Ali Baba i njegovih četrdeset prokletih hajduka - reče.

Jesse je vadio plastični eksploziv, žice i detonator iz velike plastične vreće u uglu štaglja.

- Da je bar Willie ovdje da izvede ovaj bum-bum! - Ma samo da je ovdje i točka - složi se Tony.

Jesse se pripremao da otvori sanduke s eksplozivom. Zalijepio je želatinski eksploziv svud oko brava, spojio štapine žicama, te svaku bombicu priključio na detonator.

Promatrajući ga, Tony dobaci: - Čini se da znaš taj posao.

- Dovoljno sam često gledao Williea kako to radi. - On se naceri.

- Možda bih mogao postati glavni u klapi za obijanje sefova eksplozivom...

- Willie nije mrtav - osorno ga prekine Tony. - Barem koliko mi znamo.

Jesse podigne detonator i iznese ga van wkući za sobom žice. Tony je išao za njim.

- Izvezi kombi, da se benzin ne zapali, shvaćaš? - naredi. - Ali nema opasnosti...

- Ti ovo još nikad nisi radio, i neću riskirati.

- U redu. - Jesse zatvori stražnja vrata kombija i izveze ga u dvorište.

Onda otvori haubu i zupčanim štipaljkama spoji detonator s akumulatorom kombija.

- Pazi, sad - upozori i pritisne ručicu. Odjekne prigušen prasak. Obojica se vrata u štagalj. Sanduci su bili otvoreni, poklopci im visjeli pod nepravilnim, iskrivljenim kutom.

- Dobro si to obavio - pohvali ga Tony.

U sanducima su novčanice bile uredno i gusto naslagane. Po dvadeset snopova nizalo se u dužinu, deset u širinu i pet u dubinu,

sve u svemu, tisuću snopova po sanduku. U svakom je snopu bilo sto novčanica, dakle sto tisuća novčanica u jednom sanduku.

Prvih je šest sanduka sadržavalo novčanice od deset šilinga, istrošene i bez vrijednosti.

- Isuse Kriste! - izleti Tonyu.

U idućem su bile novčanice od jedne funte, ali nije bio pun. Tony je izbrojio osam stotina snopova. U predzadnjem su do vrha bile naslagane novčanice od jedne funte.

- To je već bolje. Tako i treba - zadovoljno primijeti Tony. Zadnji je sanduk, pak, bio pun-puncat desetica.

- Kriste moj mili! - zamumlja Tony. Jesse raskolači oči.

- Koliko je to, Tony?

- Milijun sto osamdeset tisuća funti sterlinga, sinko.. Jesse radosno klikne: - Pa mi smo bogati! Lova do krova! No Tony sumorno napomene:

- Mislim da bismo mogli spaliti sve desetice.

- Ma o čemu ti to? - Jesse ga je gledao kao da je lud. - Kako to misliš, spaliti? Jesi šenuo pameću?

Tony se okrene, ščepa Jesseovu ruku i čvrsto je stisne.

- Slušaj me. Pođeš li u Rosei Crown i naručiš pivo i pitu s mesom, pa platiš deseticom, i ako to činiš svaki božji dan u tjednu, što će ljudi tamo pomisliti?

- Pomislit će da sam dignuo dobru lovu. Boli me ruka, Tone.

-A koliko treba onim smrdljivim njuškalima da se odšetaju do pajkana i to otkucaju? Dok si rekao britva. - Pustio je Jesseovu ruku.

- To je previše novaca, Jess. Tvoj problem je u tome što ne misliš. Toliku lovu moraš negdje sakriti, a kad je već i skrivena, pajkani je mogu naći.

Takvo gledište Jesse nije mogao shvatiti. - Pa ne možeš valjda baciti novac?

- Ma ti me odista ne slušaš, a? Imaju Gluhog Williea, je l' tako? Njihov će vozač potvrditi da je Willie sudjelovao u mojoj kompi, pa će skužiti da smo mi obavili taj biznis, je l' tako? Dajem glavu da će se još večeras nacrtati kod tebe, rasparati ti madrace i prekopati krumpirište. E pa sad, pet milja u novčanicama od jedne funte može bili životna ušteđevina, ali pedeset milja u deseticama, e, to te već mora teretiti, je l' tako?

- Nikad nisam tako razmišljao - prizna Jesse. - To znači ne imati mjere.

- Valjda se toliki novac ne može staviti u Abbey National. Možeš dobiti dobru lovnu na kladjenju, ali ako je imaš previše, znači da si je negdje drpio, ne? - objašnjavao je sada Jesse Tonyu kako bi pokazao da je razumio. - To je to, je l' tako?

- Da. - Tonya više nije zanimala pouka. Sad je razmišljao o tome kako bi na jednostavan način stavio u promet tako golemu količinu novca.

- A ne možeš ni ušetati u Barclays banku s milijun milja i tražiti da ti otvore štednu knjižicu, ne?

- Ma kužiš ti to - podrugne se Tony, a onda odjednom oštro pogleda Jessea. - Ali tko može poći u banku s hrpom novca a da ne izazove sumnju?

- Pa valjda nitko - izgubljeno će Jesse.

- Misliš? - I Tony pokaže sanduke s robom iz vojnih viškova. - Otvori nekoliko ovih kutija. Hoću da se obučeš u odoru Kraljevske mornarice.

Upravo mi je nešto vraški sjajno palo na pamet.

28.

Sastanak uredništva u popodnevnim satima bio je rijetkost. Glavni je urednik znao reći: "Jutra su zabavna, a popodneva radna." Do ručka je ulagao sve snage u izdavanje novina. U dva sata već je bilo kasno za bilo što značajno: sadržaj novina već je manje-više bio određen, većina dnevnih izdanja dotad je bila tiskana i raspaćana, i sad bi urednik usmjerio svoje umne napore, kako je sam govorio, na administrativnu šljaku. No, morao je biti tu, za slučaj da iskrsne nešto za što je potrebna odluka rukovodioca. Arthur Cole bio je uvjeren da je takav trenutak upravo kucnuo.

Cole, zamjenik urednika vijesti, sjedio je nasuprot urednikovu golemom bijelom stolu. S Coleove lijeve strane bio je reporter Kevin Hart, s desne Mervyn Glazier, urednik gradske. Glavni urednik je završio s potpisivanjem hrpe pisama i podigao pogled.

- No, što je nova?

- Tim Fitzpeterson je izvan životne opasnosti - priopći Cole. - Objava o pravu korištenja naftnog nalazišta je odgođena, napadači

nestali s kombijem u kojem je više od milijuna, a u cijeloj Engleskoj je zapelo da bude vruće.

- I?

- I ima još nešto.

Urednik zapali cigaru. Iskreno rečeno, on se radovao kad bi mu kakva uzbudljiva priča prekinula administrativnu šljaku. - Da čujemo.

172

- Sjećaš se kako je Kevin upao na jutarnji sastanak prilično uzbuđen zbog telefonskog poziva, navodno, Tima Fitzpetersona? - upita Cole.

Urednik se blagonaklono nasmiješi.

- E pa, ako se reporteri ne uzbuđuju dok su mladi, što će dovraga biti od njih kad ostare?

- No, dakle, možda je Kevin imao pravo kad je tvrdio da se radi o senzaciji. Sjećaš se kako su se zvali oni koji su navodno ucijenili Filzpetersona? Cox i Laski. - Cole se obrati Kevinu: - Nastavi, Kevine.

Kevin spusti nogu koju je bio prebacio preko druge i nagne se naprijed.

- Bio je još jedan telefonski poziv. Ovaj put je zvala neka žena, navela svoje ime i adresu. Rekla je da joj je muž, William Johnson, sudjelovao u otmici kombija s novcem, te da su u njega pucali i oslijepili ga, i da je ta otmica maslo Tonya Coxa.

- Tonya Coxa! I jesi li to istražio? - uzбудio se urednik.

- U bolnici leži neki William Johnson ranjen sačmaricom u lice. Kraj kreveta mu je detektiv, čeka da dođe k sebi. Bio sam kod žene, ali ona neće da govori.

Urednik, koji je nekad bio kriminalistički reporter, reče: - Tony Cox je velika zvjerka. Taj je na sve spreman. Gadan tip. Nastavi.

- Sad je Mervyn na redu - upadne Cole.

- Radi se o banci koja ima problema - pojasni urednik gradske. - O Cotton banci Jamajke. To je strana banka s podružnicom u Londonu.

Ima mnogo britanske klijentele. U svakom slučaju, vlasnik joj je neki Felix Laski.

- Otkud mi to znamo? - upita urednik. - Naime, da ima problema.

- Pa, dobio sam mig od jednog kontakta i nazvao Threadneedle Street da provjerim. Dabome, oni neće to izravno potvrditi, ali kako su digli dreku, dade se zaključiti da je informacija točna.

- Ispričaj što ti je točno rečeno.

Glazier izvuče svoj blok. On je stenografirao sto pedeset riječi u minuti i njegove su bilješke uvijek bile besprijekorne.

- Razgovarao sam s nekim Leyom, koji najvjerojatnije na tome radi. Poznam ga jer...

- Preskoči reklamu, Mervyne; prekine ga urednik. - Svi mi znamo da li imaš dobre kontakte.

Glazier se naceri.

- Oprostite. Prvo sam ga pitao što zna o Cotton banci Jamajke. Njegov je odgovor bio: "Engleska banka zna mnogo o svakoj banci u Londonu."

Onda sam kazao: "Znači, vi ćete znati i kako trenutno stoji Cotton banka." A on: "Naravno, što ne znači da ću vam i reći." Potom ja velim:

"Navodno su pred bankrotom. Točno ili netočno?" Odgovorio je: "Dalje." Ja inzistiram: "Ma dajte, Donalde, nismo na kvizu, radi se o novcu ljudi." Ali se on ne da: "Znate da o tim stvarima ne mogu govoriti. Banke su naši klijenti, i mi cijenimo njihovo povjerenje." Nato ću ja: "Čujte, napisat ću članak o tome kako je Cotton banka pred slomom. Kažite mi bi li takav članak bio točan ili ne bi." A on onda:

"Kažem vam da najprije provjerite činjenice." I to je bilo sve. - Glazier zatvori notes. - Da je banka u redu, on bi to bio rekao. Urednik kimne glavom.

- Takvo mi se rezoniranje nije nikad sviđalo, ali vjerojatno imaš pravo. - On istrese pepeo u veliku staklenu pepeljaru. - I što proizlazi iz svega toga? Cole je rezimirao:

- Cox i Laski ucjenjuju Fitzpetersona_ Fitzpeterson pokušava samoubojstvo. Cox otima kombi. Laski ima neprilika. - Slegne ramenima. - Nešto se događa. - Što bi ti htio?

- Saznati istinu. Nismo li zato tu? Urednik ustane i ode k prozoru, kao da želi dobiti na vremenu kako bi razmislio. Malo je pomaknuo žaluzine i u sobi postade nešto svjetlije. Debeli plavi sag išarale su pruge, isti izbočeni uzorak. Onda se vrati k stolu i sjedne.

- Ne - odluči. - Nećemo se u to upuštati, a reći ću vam i zašto. Prvo, mi ne možemo predvidjeti slom banke jer bi naše predviđanje samo od sebe izazvalo taj slom. City bi se potresao i kad bi se samo postavilo pitanje o izgledima banke. Drugo, mi ne možemo otkriti otmičare kombija. To je posao policije. U svakom slučaju, ma što mi otkrili, ne može se objaviti bojazni da ne prejudiciramo suđenje. Hoću reći, ako mi znamo da iza toga stoji Tony Cox, onda to i policija mora znati. A prema zakonu, ako znamo da je uhićenje neminovno ili moguće, onda je to stvar sub judice. Treće, Tim Fitzpeterson neće; umrijeti. Ako se budemo glupirali po Londonu zabadajući nos u njegov seksualni život, dok si trepnuo u Parlamentu će se već postavljati pitanja o reporterima Evening Posta što jure naokolo u potrazi za prijavim rubljem političara. Takve ćemo stvari prepustili tabloidima. - Položio je ruke na stol, s dlanovima okrenutim dolje. - Žao mi je, momci.

Cole ustane.

- U redu, natrag na posao.

Tri novinara iziđu. Došavši natrag u redakciju, Kevin Hart provali: - Da je on glavni urednik Washington Posta, Nixon bi još pobjeđivao na izborima na račun zakona i reda.

Nitko se nije nasmijao.

TRI POSLIJE PODNE

29.

- Gospodine Laski, dobila sam Smitha i Bernsteina. - Hvala Carol. Spoji me. Halo, George.

- Felix, kako si?

Laski se trudio da mu glas zvuči nasmijano, što nije bilo lako.

- Bolje ne može biti. Jesi li se što popravio u servisu? - " George Bernstein igrao je tenis.

- Nimalo. Znaš da sam bio učitelj Georgeu mlađem? - Znam.

- E, sad me šije.

Laski se nasmije. - A kako je Rachel?

- Ni dek mršavija. Spominjali smo te sinoć. Rekla je da bi se morao oženiti. Ja sam kazao: "Pa Felix ti je veseljak druge vrste, topli brat. Zar nisi znala?" A ona: "Veseljak? Pa zašto se veseli ljudi ne bi ženili?"

Onda sam joj objasnio: "Hoću reći, Rachel, on je homoseksualac." A njoj ispalo pletivo iz ruku. Povjerovala mi! Možeš li to zamisliti, Felixe?

Laski se opet nasilu nasmije. Nije mu bilo do ovakva razgovora.

- Vodim ja računa o tome, George.

- O braku? Ne upuštaj se u to! Ni slučajno! Jesi li me zato zvao?

- Ma ne, to mi se samo malo mota u podsvijesti. - Pa, što mogu učiniti za tebe?

- Sitnicu. Treba mi milijun funti na dvadeset i četiri sata, pa sam pomislio da bih se mogao obratiti tebi. - Felix zadrži dah. Nastade kratki muk.

- Milijun, dakle? Otkad se Felix Laski bavi trgovinom novca?

- Otkako sam saznao da se preko noći mogu obogatiti. - Pa otkrij mi tajnu, a?

- Može, kad mi posudiš novce. Bez šale, George, je li to moguće?

- Dabome da jest. Što ti je jamstvo?

- Ovaj, pa valjda inače ne tražite jamstvo za dvadeset i četiri sata, ne? -

Laski je tako čvrsto stiskao slušalicu da su mu zglobovi na prstima pobijelili.

- Imaš pravo. Ali inače i ne posuđujemo tolike svote bankama kakva je tvoja.

- U redu. Jamstvo mi je pet stotina i deset tisuća dionica Hamilton Holdingsa.

- Samo trenutak.

Opet je nastao muk. Laski je zamišljao Georgea Bernsteina, tog zdepastog muškarca krupne glave i velika nosa, lica trajno razvučena u široki cerek, kako sjedi za starim stolom u tijesnom uredu s pogledom na Svetog Pavla i provjerava brojke u Financial Timesu, dok mu prsti lagano kuckaju po tastaturi stolnog kompjutora. Bernstein se vratio na telefon.

- Po današnjoj cijeni to nije ni izdaleka dovoljno, Felixe.

- Ma daj, to je formalnost. Znaš da te neću zajebati. Pa to sam ja, Felix, tvoj prijatelj. - Rukavom je obrisao čelo.

- Rado bih ti pomogao, ali imam partnera.

- Tvoj partner se tako uspavao da kolaju glasine kako je umro.

- Ovakav bi ga ugovor probudio pa da je i u samom grobu. Pokušaj kod Larrya Wakelya, Felixe. Možda ti on može pomoći. Laski je već pokušao kod Larrya Wakelya, ali je o tome šutio.

- Hoću. Može jedna partija za vikend?

- Odlično. - U Bernsteinovu glasu jasno se osjetilo olakšanje. - U subotu ujutro u klubu?

- Deset funti po partiji?

- Puknut će mi srce kad te operušam.

- Radujem se tome. Doviđenja, George. - Čuvaj se.

Laski na tren sklopi oči, a slušalica mu visjela u ruci. Znao je da mu Bernstein neće posuditi novac, no sad se već hvatao i za slamčicu. Rukom je protrljao lice. Ne, još nije poražen.

Pritisnuo je vilicu telefona i začuo brujanje. Izgriženom olovkom birao je broj.

Na drugoj strani telefon je dugo zvonio. Već je htio nazvati ponovo, kad se javi neki glas:

- Ministarstvo za energetiku.

- Ured za tisak - zatraži Laski. - Pokušat ću vas spojiti. Onda se javi glas neke druge žene: - Ured za tisak.

- Dobar dan - pozdravi Laski. - Možete li mi reći kad će ministar objaviti tko je dobio pravo...

- Ministar kasni - prekine ga žena. - Vaš desk vijesti je o tome obaviješten, a puno objašnjenje je u agencijskoj vijesti. - I ona spusti slušalicu.

Laski se nasloni u stolici. Hvatao ga je strah, a to mu se nije sviđalo. On mora vladati ovakvom situacijom: najmilije mu je kad jedini drži sve konce u rukama, kad je maher oko kojeg svi trčkaraju i pokušavaju saznali što se događa. Nije njegov stil da ponizno moli zajam.

Telefon opet zažvrli. Javi se Carol: - Na liniji je neki gospodin Hart.

- A tko je taj?

- Ne znam, ali tvrdi da zove u vezi s novcem koji je potreban Cotton banci.

- Spojite me. Halo, Laski na telefonu.

- Dobar dan, gospodine Laski. - Bio je to glas mlada čovjeka. Ovdje Kevin Hart iz Evening Posta.

Laski se zapanji.

- Činilo mi se da je rekla... Ma nije važno.

- Kako se radi o novcu koji banka treba. Pa, banka koja je zapala u teškoće i treba novac, zar ne?

Laski odbrusi: - Ne želim s vama razgovarati, mladiću. No nije uspio spustiti slušalicu jer Hart kao iz topa ispali: - Tim Fitzpeterson.

Laski problijedi. - Što?

- Jesu li problemi Cotton banke u ikakvoj vezi s pokušajem samoubojstva Tima Fitzpetersona?

Odakle to oni, dovraga, znaju. Laskom je mozak grozničavo radio. Možda i ne znaju. Možda pretpostavljaju, bacaju udicu, kako to sami vele, prave se da znaju kako bi vidjeli hoće li druga strana zanijekati. Laski ga zaskoči: - Zna li vaš urednik za ovaj vaš telefonski poziv? - Ovaj, dabome, ne zna.

Po reporterovu glasu Laskom je bilo jasno da je izazvao ono što je i namjeravao - strah. I sad privede stvar kraju:

- Ne znam, mladiću, kakvi su vam to trikovi, ali čujem li još štogod o toj budalaštini, znat ću odakle su glasine potekle. Ali Hart nije odustajao: - U kakvoj ste vezi s Tonyem Coxom ?

- S kim? Zbogom, mladiću. - I Laski spusti slušalicu. Pogleda na ručni sat.

Tri i četvrt. Nema nade da za petnaest minuta namakne milijun funti.

Čini se da je sve propalo.

Banka će bankrotirati, njegova reputacija biti uništena, a još ga vjerojatno čeka i krivični postupak. Kako bi bilo da napusti zemlju, još danas? Ne bi mogao ponijeti ništa sa sobom. Da počne sve iznova, u New Yorku ili Beirutu? Za to je prestar. Ako li ostane, ono što uspije spasiti od svog bogatstva bit će mu dovoljno do kraja života. No kakav će to prokleti život biti? Okrene se u stolici i zagleda kroz prozor. Vani je osvježilo - na koncu ipak nije ljeto. Visoke zgrade Citya bacale su dugačke sjene i prekrivale obje strane ulice tamo dolje. Laski je promatrao promet i razmišljao o Elleni Hamilton. I baš je danas, od svih dana pod suncem, donio odluku da se oženi njome! Bolne li ironije! Dvadeset je godina mogao birati koju hoće, među manekenkama, glumicama, debitanticama, pa čak i princezama. I kad je konačno izabrao, onda je propao. Praznovjernome bi to bio znak da se ne bi trebao ženiti. A možda ta mogućnost više za njega i ne postoji. Jer jedno je Felix Laski, milijuner i plejboj, a pak nešto sasvim drugo Felix Laski, bankroter i bivši robijaš. Bio je siguran da njegov odnos s Ellen nije od onih ljubavi koje bi mogle preživjeti takvu katastrofu. Njihova je ljubav senzualna, hedonistička, usmjerena na vlastiti užitak, nešto posve različito od one vječne odanosti koju veliča Molitvenik

Barem je tako uvijek bilo. Po Laskievoj teoriji, trajna se naklonost rađa kasnije, lijekom zajedničkog življenja i svega zajedničkog. Na koncu konca, ona gotovo histerična požuda što ih je spojila sigurno će s vremenom splasnuli. Ne bih smio teoretizirati, pomisli, u mojim bih godinama to morao znati.

Jutros mu se činilo da može donijeti odluku o ženidbi s njom smireno, s lakoćom, pa čak i cinizmom, sve preračunavajući što će time dobiti, kao da se radi tek o još jednom burzovnom potezu. Ali sad kad više nije gospodar situacije, sad je spoznao - i ta ga je spoznaja zaboljela kao kakav fizički udarac - da mu je očajnički potrebna. Jer, on doista želi vječnu odanost, želi da netko brine o njemu, da voli njegovo društvo, da mu s nježnošću dotakne rame kad prođe kraj njegova naslonjača. Želi nekoga tko će uvijek biti tu,

tko će mu govoriti "Volim te" i s njim provesti starost. Sve dosad, cijeli je život bio sam, i toga mu je već dosta.

Sve je to priznao sam sebi, pa nastavio razmišljati. Kad bi ga mogao imati, ne bi mu teško palo što mu se carstvo ruši, ugovor s Hamilton Holdingsom propada, a reputacija se uništava. Čak bi lakše pošao i u zatvor s Tonyem Coxom ukoliko bi znao da će ga čekati kad iziđe.

Da barem nije nikad upoznao Tonya Coxa! On je bio uvjeren da će lako držati na uzdi sitnog gangstera kakav je Tony Cox. Tip možda ima golemu moć unutar svog ograničenog kruga, ali se svakako neće usuditi dirnuti u jednog uglednog poslovnog čovjeka. Možda i neće, no kad taj poslovni čovjek ulazi s tim gangsterom u ortakluk, pa ma kako neobavezan, onda on prestaje biti ugledan, i to partnerstvo kompromitira njega, a ne Coxa.

Vrata ureda se otvore, Laski se u stolici okrene i spazi " Tonya Coxa.

Laski je buljio zinuviši, kao da vidi nekog duha.

Carol je dobrzala za Coxom skačući oko njega kao terijer, pa dobaci Laskom: - Molila sam ga da pričeka, ali nije htio nego ravno unutra. - U redu je, Carol, prepustite to meni - umiri je Laski. Djevojka iziđe i zatvori vrata.

- Koga vruga radiš ovdje? - eksplodira Laski. - Znaš li koliko je to opasno? Već su me nazivali iz novina i pitali o tebi i Fitzpetersonu. Jesi li znao da je pokušao samoubojstvo?

- Smiri se. Budi hladnokrvan - savjetovao je Cox.

- Da se smirim, a? Sve je pošlo dovraga. Izgubio sam sve, a ako me vide s tobom dospjeti ću i zatvora...

Cox zagradi velikim korakom naprijed, ščepa Laskog za vrat i prodrma ga.

- Začepi gubicu! - zareži. Onda ga baci natrag na stolicu. A sad slušaj.

Treba mi tvoja pomoć.

- Ni slučajno - promumlja Laski.

- Začepi! Treba mi tvoja pomoć i dobit ću je ili ću li namjestiti zatvor, u to budi krvavo siguran. Dobro znaš da sam jutros obavio onaj posao s kombijem punim novca.

- Ništa ja o tome ne znam. Cox kao da nije čuo.

- Pa, dakle, nemamo kamo sakrili novac, zato ću ga staviti u tvoju banku.

- Ne budi komičan - otrese se Laski, a onda se namršti. Koliko ga ima?

- Nešto više od milijuna. - Gdje?

- Vani u kombiju. Laski skoči.

- Milijun funti ukradenog novca imaš lamo vani u jebenom kombiju?

- Da.

- Ti nisi pri pameti. - Laskom je mozak grozničavo radio. - O kakvim se novcima radi?

- O izlizanim novčanicama.

- Jesu li u originalnim sanducima?

- Nisam valjda takav lupan. Prebacili smo ih u kutije. - A serijski brojevi nisu u slijedu?

- Sporo kužiš. Ako ne požuriš, odšlepat će kombi zbog parkiranja na žutoj crti.

Laski se počeo po glavi.

- Kako ćeš to unijeti u trezor? - Vani imam šest momaka.

- Ne mogu dopustiti da ti tvoji prostaci unose sav taj novac u trezor. Osoblje će posumnjati...

- Uniformirani su. Jakne, hlače, košulje i kravate, sve iz viškova ratne mornarice. Izgledaju kao čuvari iz sigurnosti, Felixe. A ta tvoja pusta pitanja ostavi za kasnije, što veliš? Laski se odluči.

- U redu, kreni. - Ispratio je Coxa i pošao s njim sve do Carolina stola. - Nazovi trezor - naredi djevojci. - Reci im neka odmah sve pripreme za deponiranje gotovine. Osobno ću obaviti administrativni dio. I daj mi vanjsku liniju na moj telefon. Vratio se dugim koracima u svoj ured, digao slušalicu i nazvao Englesku banku. Pogleda na sat. Tri i dvadeset pet. Dobio je gospodina Leya.

- Ovdje Laski.

- Da?- oprezno će bankar. Laski se silio da govori mirno.

- Sredio sam onaj problemčić, Ley. Potrebna gotovina nalazi se u mom trezoru. Mogu vam je isporučiti odmah, kao što ste prije predložili, ili pak možete provjerili danas, a da isporuku obavimo sutra.

- Aha. - Ley je trenutak razmišljao. - Neće biti potrebno ni jedno ni drugo, Laski. Da brojimo toliki novac ovako kasno popodne, to bi bilo

ubitačno. Nego, ako možete isporučiti rano ujutro, onda ćemo i isplatiti ček sutra.

- Hvala. - Laski odluči utrljati sol u ranu. - Žao mi je što sam vas prije onako razljutio.

- Možda sam se ja malo prenaglio. Doviđenja, Laski. Laski spusti slušalicu. Još je grozničavo razmišljao. Valjda će do sutra uspjeti skupiti sto tisuća u gotovini. Cox će zacijelo moći namaknuti isto toliko iz svojih klubova. Tom će gotovinom zamijeniti dvjesto tisuća ukradena novca. To je samo još jedna mjera opreza. Jer, ako bi sve novčanice u sutrašnjoj isporuci bile prestare za stavljanje u promet, netko bi mogao posumnjati da krađa u jednom danu i deponiranje idućeg dana nisu slučajni.

Ubacivanje dobro očuvana novca ublažit će tu sumnju.

Čini se da je sve sredio. Na tren se malo opusti. Opet sam uspio, pomisli, pobijedio sam. I nezadrživo se stade smijati ponesen likovanjem.

A sad treba nadgledati detalje. Najbolje je da siđe u trezor da bi umirio nesumnjivo zbunjeno osoblje. A osim toga, htio bi da se Cox i njegova družba što prije pokupe odavde. Nakon toga nazvat će Ellen.

30.

Ellen Hamilton provela je gotovo cijeli dan kod kuće. Felixu je kazala da je tobože krenula u trgovinu, no to je bila samo izlika da ga vidi. Ona se inače strahovito dosađivala. Izlet u London bio je posve kratak. Vrativši se, presvukla se, ponovo uredila frizuru i duže no obično pripremala ručak koji se sastojao od bijelog mekanog sira, salate, voća i crne kave bez šećera.

Onda je oprala suđe jer ga je bilo malo pa nije htjela uključiti stroj, a gospođu Tremlett poslala da usisačem počisti prostorije na katu. Potom je na televiziji gledala vijesti i neku melodramsku seriju, pa uzela čitati jedan povijesni roman i nakon pet stranica ga ostavila, zatim je išla iz sobe u sobu čisteći ono što je već bilo čisto, i napokon sišla do bazena da se okupa, pa se u zadnji čas predomisli.

Sad je gola stajala na popločanom podu u svježini vrtne kućice, s kupaćim kostimom u jednoj i haljinom u drugoj ruci, i razmišljala: Ako se ne mogu odlučiti hoću li se okupati ili neću, pa kako ću onda

smoći snage da napustim muža? Spustila je odjeću i opustila ramena. Na zidu je bilo zrcalo veličine čovjeka, no ona nije ni pogledala u nj. Vodila je računa o svom izgledu zato što joj je bilo do njega stalo a ne iz taštine, pa nije dolazila u napast da stalno visi pred zrcalom. Pitala se kako je to kad se čovjek kupa gol. U njenoj je mladosti nešto takvo bilo nečuvano, a osim toga, ona je oduvijek bila sputana. Bila je toga svjesna i nije se nastojala mijenjati, ma zapravo je bila zadovoljna tom svojom sputanošću jer je njenom stilu života dala upravo onaj oblik i postojanost za kojima je težila.

Pod je mamio hladnoćom. Došla je u napast da legne i valja se po njemu, hladeći s užitkom vruću kožu na ledenim pločicama. No prosudivši da bi, i to s velikom vjerojatnošću, mogli naići Pritchard ili gospoda Tremlett, opet se obuče. Vrtna kućica stajala je na maloj uzvisini. S njenih je vrata pucao pogled na veći dio posjeda od devet jutara. Bio je to prekrasan perivoj, stvoren početkom prošlog stoljeća, ekscentrično oblikovan i zasađen desetcima različitih vrsta drveća. Prije je uvijek boravila u njemu s velikim zadovoljstvom, no u zadnje vrijeme više je nije privlačio, kao uostalom ni išta drugo. Najljepše je u njemu bilo u svježini popodneva. Pod nježnim lahorom Ellenina je šarena pamučna haljina vijorila poput zastave. Prošla je mimo bazena i zašla u šumarak, gdje su se sunčeve zrake probijale kroz krošnju i stvarale lelujave šare na suhoj zemlji.

Felix tvrdi da nije sputana, ali, dabome, griješi. Ona je samo u svom životu stvorila jedan kutak u kojem je postojanost žrtvovana užitku. Osim toga, više i nije bezobzirnu imati ljubavnika ukoliko je čovjek dovoljno oprezan, a ona jest krajnje oprezna.

Problem je u tome što se njoj sviđa taj osjećaj slobode. Shvatila je da je u opasnim godinama. U časopisima za žene, koje površno pregleda (a nikad pomno ne pročita), stalno se naklapa o lome kako žena, vidjevši kolike su godine prohujale, odjednom shvati da joj preostaje još užasno malo vremena, pa odlučuje da nadoknadi sve ono što je propustila. Moderne, slobodne mlade autorice upozoravaju kako na tom putu ženu čeka razočaranje. Otkud bi one znale? Ma samo nagađaju, kao i svi drugi.

Po njenom sudu, to nema veze s godinama. Kad joj bude sedamdeset, i ako joj do toga bude stalo u tim godinama, lako će naći kakva živahna devedesetgodišnjaka koji će žudjeti za njom. A

nema to veze ni s menopauzom, što je kod nje nastupila već poodavno. Stvar je jednostavno u tome što je Derek svakim danom sve manje privlači Felix sve više. I sad su te suprotnosti kulminirale do neizdržljivosti.

Na svoj diskretan način obojici je dala na znanje kakva je situacija.

Nasmiješila se sjetivši se kako su se zamislili kad im je iznijela svoj zakukuljeni ultimatum. Pozna ona dobro svoje muškarce: svaki će analizirati njene riječi, ubrzo ih shvatiti i čestitati sebi na oštroumlju. A nijedan neće spoznati da je ugrožen.

Išetala je iz šumarka i naslonila se na ogradu na rubu jedne livade. Tu su pasli magarac i stara kobila. Magarca su držali zbog unučadi, a kobilu zato jer je nekoć bila Ellenin omiljen lovački konj. Blago njima - oni pojma nemaju da stare.

Prešla je livadu i uspela se na nasip sa zapuštenim željezničkim tračnicama.

Ovuda su nekad huktale lokomotive, u ono doba kad su ona i Derek bili lakoumni mladi otmjeni par, plesali uz jazz glazbu, nalijevali se šampanjcem i priređivali zabave onkraj svojih mogućnosti. Koračala je između zarđalih tračnica, skakala od jednog do drugog željezničkog praga, sve dok ispod trulog crnog drva nije istrčalo nešto malo i dlakavo. Preplašeno jurne niz nasip, pa krene prema kući, uz potok što je vijugao neravnom dubravom. Ne, više ne želi biti lakoumna i mlada, ali još želi biti zaljubljena.

Pa ona je, takoreći, otvorila karte obojici muškaraca. Dereku je rečeno da mu posao istiskuje ženu iz života i da će morati sve iz temelja mijenjati ukoliko je želi zadržati. Felix je, pak, upozoren da mu ona ne kani zauvijek ostati ljubavnicom. Obojica bi se mogla pokoriti njenoj volji, čime bi se pred nju postavio problem izbora. Ili će možda oba zaključiti da mogu i bez nje, u kojem slučaju njoj neće biti druge nego da postane kao kakva junakinja iz romana Françoise Sagan, što njoj nikako ne bi odgovaralo.

No, pod pretpostavkom da su oba spremna postupiti po njenoj volji - koga će odabrati? Zašavši za ugao kuće, pomisli: vjerojatno Felixa...

Onda se zapanji ugledavši pred kućom automobil i Dereka gdje izlazi iz njega.

Zašto se vratio tako rano? Mahnuo joj je. Izgledao je sretan.

A ona, s osjećajem krivnje, pojuri po šljunku k njemu i poljubi ga.

31.

Kevin Hart je s razlogom trebao biti zabrinut, ali je nekako bio bezvoljan.

Urednik mu je izrijeком rekao neka ne istražuje slučaj Cotton banke. Kevin ga nije poslušao, a Laski je, pak, pitao: “Zna li vaš urednik za ovaj poziv?” To pitanje često u bijesu postavljaju intervjuirani, a novinara zbog toga nikad ne boli glava. Osim, naravno, ukoliko ti urednik baš nije zabranio da telefoniraš.

I sad, ako Laski zapne pa pozove urednika - pa možda i samog predsjednika - eto ti Kevinu grdne nevolje. Pa kako to, onda, da nije zabrinut?

Zaključio je da mu više nije toliko stalo do posla kao jutros. Dabome, urednik ima debele razloge da zataška cijelu priču; ta uvijek postoje valjani razlozi za kukavičluk. Čini se da riječi “To se protivi zakonu” svi prihvaćaju kao presudan argument. No značajne su novine u prošlosti uvijek kršile zakone, i to zakone po krutosti iznad ovih današnjih a po primjeni nesmiljenije. Po Kevinovu dubokom uvjerenju, novine bi morale objavljivati istinu, pa i uz prijetnju tužbom, a čak i zatvorom. No njemu je bilo lako ustrajati na lom uvjerenju budući nije bio urednik.

Tako je sjedio u redakciji, tik uz desk vijesti, pijuckajući čaj iz automata i čitajući u novinama svoju trač-rubriku, a istovremeno sastavljajući u glavi veličanstvenu besjedu koju bi s užitkom bio držao uredniku. Što se tiče novina, u ovo doba dana već je za sve kasno. Sad bi se u njih mogao ugurati samo kakav članak o pokolju ili nesreća s više mrtvih. Pola reportera, onih što imaju osamsatno radno vrijeme, već je otišlo kući. Kevin je radio deset sali, četiri dana u tjednu. Dopisnik za privredu, popivši osam krigli Guinnessa za ručak, spavao je u jednom kutu. Jedna osamljena tipkačica isprekidano je kljucala po stroju, dok je jedna reporterka završavala neki članak za sutrašnje prvo izdanje. Stenografi su se prepirali oku nogometa, a pomoćni urednici sastavljali šaljive tekstove za slike što su se nabadale na klin i grohotom se smijali svojim duhovitostima. Arthur Cole koračao je gore-dolje, odolijevao napasti da zapuši, a potajno gajio nadu da će izbili požar u Buckinghamskoj palači. Svako

malo zastao bi i prolistao tekstove nataknete na njegov klin, sve kao u strahu da je možda previdio veliki događaj dana.

Nakon nekog vremena doklatio se Mervyn Glazier iz svog malog kraljevstva, košulje izvučene iz hlača. Sjeo je kraj Kevina, zapalio lulu s čeličnim kamišem, a nogu u oguljenoj cipeli stavio na koš za papir.

- Cotton banka Jamajke - reče potihom, kao neki uvod. Kevin se naceri.

- Jesi li i ti bio zloćok? Mervyn slegne ramenima.

- Pa što ja mogu kad me ljudi salijeću s informacijama. A uostalom, ako je banka ikad i bila u opasnosti, sad ju je prebrodila.

- Kako znaš?

- Preko mog šturog kontakta iz Threadneedle Streeta. "Nakon onog razgovora malo sam поближе ispitao Cotton banku i utvrdio da u financijskom pogledu izvanredno stoji." I to je sve. Drugim riječima, potihom je spašena.

Kevin ispije čaj i bučno zgnječi plastičnu šalicu. -I to je to.

- Također sam čuo, iz jednog drugog izvora, i to ne svjetlosnu godinu udaljenog od Savjeta burze, da je Felix Laski kupio glavninu dionica u Hamilton Holdingsu.

- Znači da nije ostao bez kinte. I je li Savjet zainteresiran? - Nije. Znaju i nije ih briga.

- Što misliš, jesmo li mi digli dreku bez razloga? Mervyn polako odmahne glavom.

- Ni slučajno.

- I ja lako mislim.

Mervynu se ugasila lula. Stresao je pepeo u koš. Onda se dva novinara na tren bespomoćno pogledaju, pa Mervyn ustane i ode.

Kevin se ponovo vrati trač-rubrici, ali se nije mogao koncentrirati. Pročitao je jedan odlomak četiri puta ne shvaćajući što čita, pa odustao. Danas se dogodio neki gadan lopovluk i on je gorio od želje da sazna što je to bilo, tim više što je naslućivao da je posve blizu istini.

- Čuj, daj sjedni malo ovdje dok odem u zahod - zovne ga Arthur.

Kevin zaobiđe desk vijesti i sjedne za urednikov stol s telefonskim aparatima i kućnom telefonskom centralom. Nije se razveselio, ta

mjesto mu je povjereno samo zato jer u ovo doba dana i nije važno tko je tu. On je među besposlenima bio prvi pri ruci.

A u novinarstvu je besposlenost nezaobilazna, mozgao je dalje. Osoblja mora biti dovoljno da bi odoljelo poslu u dane kad ga ima preko glave, pa ih je onda, dabome, previše u neki normalan dan. U nekim li novinskim kućama utrape kakav kretenski posao samo da nešto radiš, pa tako pišeš članke na osnovi propagandnog materijala ili agencijskih vijesti o izjavama lokalnih vlasti, tekstove koji nikad neće dospjeti u novine. Takve obeshrabrujuće zadatke na koje uzalud trošiš vrijeme daju oni manje sigurni novinski rukovodioci.

Iz prostorije s teleprinterom došao je jedan momak noseći agencijsku vijest na dugačkom papiru. Kevin uze papir i baci pogled.

Stade čitati, a u njemu rasla zapanjenost i likovanje. Korporacija na čelu s Hamilton Holdingsom danas je dobila pravo na korištenje najnovijeg nalazišta nafte u Sjevernom moru, Shilda.

Ministar za energetiku, gospodin Carl Wrightment, objavio je ime natjecatelja-dobitnika na konferenciji za novinstvo, koja je protekla u sjeni nenadane bolesti šefa vladinog ureda za naftu, gospodina Tima Fitzpetersona.

Ova bi objava trebala dati prijeko potreban stimulans oslabljenim dionicama grafičke grupacije Hamilton, čiji polugodišnji rezultati, objavljeni jučer, pokazuju neuspjeh. Procjenjuje se da Shield ima naftne rezerve iz kojih bi se moglo crpsti i do pola milijuna barela tjedno. Partneri grupacije Hamilton su tehnički div Sean i British Organic Chemicals. Nakon objave, gospodin Wrightment je dodao: "S žaljenjem vas moram obavijestiti o nenadanoj bolesti gospodina Tima Fitzpetersona, čiji je rad u okviru vladine naftne politike toliko dragocjen."

Kevin je triput pročitao vijest, je; dva vjerujući njenim implikacijama.

Fitzpeterson, Cox, Laski, otmica, kriza banke, preuzimanje kontrole a sve to u golemom, zastrašujućem krugu vodi natrag k Fitzpetersonu.

- Ma nije moguće! - komentirao je glasno.

- Što je to? - javi se straga Arthurov glas. - Vrijedi li to inserta? - A insert je ono što javnost zna kao vijest u zadnji čas. Kevin mu preda list i prepusti stolicu, pa će polako:

- Zacijelo će ta vijest uvjeriti urednika da promijeni mišljenje. Arthur je sjeo i čitao, Kevin ga sav uzbuđen promatrao. Htio je da njegov nadređeni reagira, da skoči i drekne "Zaustavi prvu stranu!" ili nešto slično. No Arthur ni da mrdne.

Konačno spusti papir na stol i ravnodušno pogledao Kevina.

- I onda?

- Nije li jasno k'o sunce! - ustreptalo ustvrdi Kevin. - Nije. Objasni mi.

- Pazi, Laski i Cox ucjenjuju Fitzpetersona da bi im otkrio tko je dobio pravo za Shield. Cox, možda uz pomoć Laskog, otima kombi s novcem i tako do milijun funti. Sad Cox daje novac Laskom, a ovaj ga koristi za kupovinu kompanije koja je dobila pravo.

- I što bi li htio da mi u vezi s tim učinimo?

- Za ime Kristovo! Mogli bismo dati mig, namjestiti istragu, ili reći policiji, pa da, barem obavijestiti policiju. Mi smo jedini koji znamo cijelu stvar, pa ne možemo pustiti gadove da se izvuku.

- Zar ti baš ništa ne znaš? - ogorčeno će Arthur. - Što hoćeš reći?

Arthurov glas bio je sumoran kao nad grobom: - Hamilton Holdings je matična kompanija Evening Posta. - Zastane i pogleda Kevina ravno u oči. - Felix Laski je tvoj novi gazda.

ČETIRI POSLIJE PODNE

32.

Sjedili su u maloj dnevnoj sobi, za okruglim stolićem, i on je rekao: - Prodao sam kompaniju.

Ona se nasmiješi, pa mirno odvraća: - Derek, jako mi je drago. - A onda joj, protiv njene volje, navru suze na oči, i tad je, prvi put od Andreveva rođenja, ledeni zid njene samokontrole napuknuo i srušio se. Kroz suze je vidjela njegovu zapanjenost kad je shvatio koliko joj to znači. Ustala je i otvorila vitrinu. - U to ime treba nešto popili.

- Dobio sam za nju milijun funti - nastavi on, znajući da je to ne zanima.

- Je li to dosta?

- Kako stvari stoje, jest. No što je najvažnije, dovoljno da budemo pristojno zbrinuli dokle god živimo. Pripremila je džin s tonikom za sebe, pa upita: - Što ćeš ti? Perrier, molim. Odlučio sam se okaniti alkohola neko vrijeme.

Dala mu je piće i sjela nasuprot. - Što te je navelo na odluku?

- Ništa posebice. Razgovor s tobom, pa s Nathanielom. Otpije gutljaj mineralne vode. - Ali najviše razgovor s tobom. Ono što si rekla o našem načinu življenja.

- I kad će to biti definitivno?

- Već jest. Više se ne vraćam u ured, nikad. - Odljepio je pogled od nje i kroz vrata prema terasi zagledao se u livadu.

Napustio sam službu u podne i otada još nisam osjetio čir. Fantastično, zar ne?

Jest. - Slijedila je njegov pogled i vidjela kako se žarke sunčeve zrake probijaju kroz krošnju njena omiljena stabla, običnog bora. - Jesi li već pravio kakve planove?

- Mislio sam da ćemo to učiniti zajednički. - On joj se nasmiješi.

- Ali, ustajat ću kasno, jesti male obroke triput dnevno, uvijek u isto vrijeme, gledati televiziju, probati se prisjetiti kako se slika. Ona kimne glavom. Bilo joj je neugodno, kao i njemu. Odjednom su se našli u posve novom međusobnom odnosu i oboje su se zbunili, ne znajući što bi rekli, kako bi se ponašali. Za njega je situacija bila jednostavna: on je prinio žrtvu koju je ona tražila, dao joj je svoju

dušu, i sad očekuje njeno priznanje, želi da ona prihvati taj dar i nečim uzvratiti.

Ali, ona bi morala uzvratiti napuštanjem Felixa. Ne, to ne mogu učiniti, pomisli, a te su joj riječi odzvanjale u glavi poput jeke kakva prokletstva.

- Što bi željela da radimo? - upita on.

Reklo bi se kao da zna za njenu dilemu, pa je nastoji potaknuli, navesti je da govori o njima dvoma kao o cjelini.

- Htjela bih da provedemo puno vremena u odlučivanju - odgovori mu.

- Dobra ideja. - Ustao je. - Idem se presvući.

- I ja ću gore s tobom. - Uzela je piće i pošla za njim. On se iznenadio, a zapravo je i ona bila malo začuđena, ta prošlo je već trideset godina otkako su se zadnji put gledali kako se svlače.

Prešli su hodnik i stali se zajedno uspinjali glavnim stubištem. Teško dahćući, on protisne:

- Za šest mjeseci trkom ću gore.

On je gledao u budućnost s velikom radošću, ona s velikim strahom. Za njega život ponovo počinje. Da je barem ovo učinio prije no što je upoznala Felixa!

Pridržao joj je vrata spavaonice, a njoj se nešto stislo oko srca. To je nekad bio ritual, njihov znak, ljubavna šifra. Počelo je kad su još bili mladi. Ona je uočila da je gotovo dosadno uslužan kad osjeća požudu, pa se našalila:

“Otvaraš mi vrata samo onda kad želiš voditi ljubav.” I dabome, otad su pomišljali 193 na seks svaki put kad bi joj pridržao vrata, pa je to postao njegov način iskazivanja ljubavne želje. U onim je danima osjećala potrebu za takvim signalima. Danas je, pak, vrlo sretna kad predloži Felixu: “Idemo to raditi na podu.” Je li se Derek sjetio toga pa joj sad daje na znanje da je to priznanje koje od nje želi? Prošle su puste godine, a on se jako razdebljao. Je li to izvedivo?

Ušao je u kupaonicu i otvorio slavine, a ona je sjela za toaletni stolić i četkala kosu. U zrcalu ga je vidjela kad je izišao iz kupaonice i počeo se svlačiti. Još se držao svog starog običaja: najprije cipele, pa hlače, potom sako. Jednom joj je rekao da je tako pravilno, da cipele treba skinuti prije sakoa. Ona mu je uzvratila kako je

muškarac komičan u košulji, kravati i čarapama, pa su se oboje smijali.

Skinuo je kravatu i otkopčao ovratnik košulje, odahnuvši s olakšanjem.

Ovratnici su ga uvijek stezali. Možda ih više ne bi trebao zakopčavati.

Sad je svukao košulju, pa čarape, onda majicu, i konačno gaćice. Uto je spazio njen pogled u zrcalu. U njegovim se očima javi nekakav prkos, kao da želi reći: "Evo kako izgleda star čovjek. Bolje ti je da se navikneš na to." Malo su se gledali, onda ona skrene pogled, a on ode u kupaonicu i s bučnim se pljuskom spusti u kadu.

Sad kad joj je bio van vidokruga mogla je slobodnije razmišljati, kao da joj je prije, dok je bio u sobi, mogao pročitati misli. Njena joj se dilema nametnula na najprozaičniji način: može li se ili ne može suočiti s mišlju na seks s Derekom? Prije nekoliko mjeseci možda bi mogla - ne, ne "možda" nego "bi mogla" i to sa žudnjom - no otada je upoznala čvrsto i mišićavo Felixovo tijelo i nanovo otkrila svoje u čistoj tjelesnosti njihova ljubavnog odnosa.

Silom si je predočila Derekovo golo tijelo: jaka šija, pretilne grudi s čupercima sijedih dlaka oko bradavica, golem trbuh po kojem se poput strelice nižu dlake pa se šire prema slabinama, i konačno - no, dakle, barem su na tom mjestu on i Felix vrlo slični.

Onda je zamislila sebe u krevetu s Derekom, razmišljala o tome kako bi je milovao, ljubio, pa kako bi mu ona uzvratila i odjednom shvati da to može učiniti, i uživati u tome, zbog svega onoga što to znači: jer Felixovi prsti mogu biti vješti i znalački, no Derekove su joj ruke bliske godinama; ona može u zanosu strasti grepsti Felixova leđa, ali Derek će za nju uvijek podmetnuti svoja; od Felixova izgleda stane ti dah, ali na Derekow se licu očituju mnoge godine ljubaznosti i utjehe, suosjećanja i razumijevanja.

Možda voli Dereka. A možda je jednostavno prestara za promjenu.

Čula ga je kako ustaje u kadi, pa je uhvati panika. Vrijeme joj je bilo prekratko, još nije spremna za neopozivu odluku. Pa ne može se, upravo ovdje i sad, pomiriti s mišlju da više nikad neće osjetiti Felixa u sebi. Ne, to je prebrzo. Mora razgovarati s Derekom. Mora naći neku drugu temu, promijeniti raspoloženje, njegovo i svoje. Sto bi mogla reći? Izišao je iz kade: sad će se obrisati i začas ga evo ovdje.

- Tko je kupio kompaniju? - glasno mu dobaci.

Nije razumjela što je uzvratilo, a u tom trenu zazvoni telefon. Pošla se javiti i usput ponovila:

- Tko je kupio kompaniju? - Onda digne slušalicu. Derek dovikne: - Neki Felix Laski. Upoznala si ga, sjećaš se?

Stajala je kao skamenjena, držala telefon uz uho, ne javljajući se. Previše je toga odjednom da bi sve shvatila: implikacije, ironiju, podmuklost.

Iz slušalice joj u uho dopre glas: - Halo, Halo. Bio je to Felix.

- O, Bože, ne - šapne ona.

- Ellen? Jesi li to ti? - upita on. - Jesam.

- Imam ti mnogo toga reći. Možemo li se naći? - Ja, ovaj, mislim da ne - prostenja ona.

- Nemoj tako. - Njegov dubok glas, kao u kakva šekspirijanskog glumca, zvučao je poput glazbe violončela. - Želim da se udaš za mene.

- O, Bože!

- Eilen, reci nešto. Hoćeš li se udati za mene?

Odjednom je spoznala što želi i počne dolaziti k sebi. Duboko uzdahne, pa će odlučno:

- Ne, sigurno neću.

I spusti slušalicu zureći u nju nekoliko trenutaka.

Polako i smireno svukla je svu odjeću i uredno je složila na stolicu.

Onda je legla u krevet i čekala svog muža.

33.

Tony Cox je bio sretan. Polako se vozeći kući u rollsu kroz ulice istočnog Londona, slušao je glazbu s radija. Razmišljao je o tome kako je sve prošlo dobro, a nesreća Gluhog Williea već mu je pomalo padala u zaborav. Tupkao je prstima po upravljaču u taktu neke pop-pjesme živahnog ritma. Sad je već osvježilo. Sunce se spuštalo prema obzorju, a bijeli se oblaci nizali po modrom nebu. Promet je bivao sve gušći, uskoro će "špica", no Tony je tog predvečerja bio najstrpljiviji čovjek na svijetu. Sve je prošlo dobro, na koncu konca. Dečki su dobili svoj dio, a on im je objasnio kako je i zašto ostatak skriven u jednoj banci. Obećao im je još jednu isplatu nakon nekoliko mjeseci, i bili su jako zadovoljni.

Laski je, na Tonyevo čuđenje, vrlo spremno primio novac. Možda je lukavi gad naumio štogod drpiti. Neka samo proba! Kad Tony bude dizao bilo koju svotu, morat će zajedno smisliti neki trik kako bi prikrili pravu prirodu novca.

To neće biti teško.

Večeras ništa ne može biti teško. Što bi radio večeras, pitao se. Možda će poći u kakav klub i kupiti nekog prijatelja da s njim provede noć. Fino će se odjenuti, nakititi bižuterijom, a u džep gurnuti smotuljak desetica. Naći će nekog momka, nekoliko godina mlađeg od sebe, i zasuti ga ljubaznostima: te fina klopa, pa neki zabavni program, šampanjac - i s njim u stan u Barbicanu.

Malo će momka tamburati, tek toliko da ga zagrije, a onda...

Bit će to gala noć. Ujutro će dečko otići džepova punih novaca, s modricama, doduše, ali sretan. Tony je volio usrećivati ljude. Nagonski se zaustavio pred jednom trgovinom na uglu i ušao. Bila je to prodavaonica novina sa sjajnom novom dekoracijom, duž zidova joj nove police za novine i knjige. Tony zatraži najveću čokoladu u trgovini.

Za tezgom je bila mlada djevojka, debela, pjegava i drska. Segnula je za čokoladom, a najlonska kuta joj se digla gotovo do stražnjice. Tony skrene pogledom.

- Pa tko je sretna dama? - interesirala se djevojka. - Moja mama.

- Smislite nešto drugo.

Tony plati i brzo iziđe. Ništa mu nije bilo tako odbojno kao odbojna žena.

Vozeći se dalje, razmišljao je: ma zbilja, s milijun funti mogao bih si priuštiti i nešto više od noćnog provoda u gradu. Ali zapravo ništa drugo i ne želi.

Mogao bi kupiti kuću u Španjolskoj, ali tamo mu je prevruće. Kola ima dovoljno, a kružna putovanja svijetom ga ne zanimaju; palaču na selu ne želi, a nije ni nekakav kolekcionar. Kad ovako razmišljaš, dođe ti da se grohotom nasmiješ. U jednom danu postaneš milijuner i onda ti ništa pametno ne pada na um nego da kupiš čokoladu od tri funte.

Ipak, novac jest sigurnost. Ako mu kola krenu nizbrdo - pa čak i ako, sačuvaj Bože, dopadne ćorke - moći će se manje-više stalno brinuti za momke. A jest katkad skupo voditi tu lopovsku družbu. Ima

ih sve u svemu dvadesetak u kompi, a svaki od njih očekuje da od njega petkom dobije kakvu kintu, pa bilo da su imali neku akciju ili ne. Uzdahnuo je. Da, sad će mu te obaveze lakše padati. Zato se sve to isplatilo.

Stao je pred majčinom kućom. Sat na kontrolnoj ploči pokazivao je četiri i trideset pet. Mama će uskoro pripremiti užinu: možda tost sa sirom ili zapečeni grah, pa voćni kolač ili Battenberg, i za kraj kruške iz konzerve s prelivom. A možda ga čeka ono što najviše voli - čajna pogača s džemom.

Kasno večeras ponovo će jesti. Oduvijek ima dobar apetit.

Ušao je u kuću i zatvorio ulazna vrata. Hodnik je bio u neredu. Usisač je ležao nasred stubišta, kišna kabanica pala sa zidne vješalice na popločani pod, a nešto je bilo pobacano kraj kuhinjskih vrata. Činilo se kao da je mama nekamo nenadano pozvana. Nadao se da nije ništa loše.

Podigne kabanicu i objesi je o kuku. I pas je bio vani, jer se nije čulo radosno lajanje.

Zakorači u kuhinju pa stane, s jednom nogom i dalje u hodniku. Nered je bio užasan. Najprije nije uopće mogao pojmiti što je to. Onda namiriše krv.

Vidjela se svugdje na zidovima, podu, stropu, po cijelom hladnjaku, štednjaku, rešetki za sušenje. Nosnice mu ispuni smrad klaonice, od čega mu se smuču. Ali odakle li dopire? I od čega? Luđački je tražio ne bi li štogod našao, ali ništa, samo krv.

U dva golema, teška koraka prijeđe kuhinju i širom otvori stražnja vrata.

Onda mu bi jasno.

Nasred malog betoniranog dvorišta ležala je njegova kuja, nož joj još u tijelu, onaj isti nož koji je jutros previše naoštrio. Tony klekne kraj unakaženog leša.

Tijelo kao da se smanjilo, poput ispuhana balona.

Na Tonyeve usne navirale su tihe psovke. Zabulji se u višestruke ubode i komade tkanine među psećim iskeženim zubima, i šapne: - Hrabro si mi se borila, curo.

Onda zađe u vrt i pretraži ga kao da bi ubojica još mogao biti ondje. No našao je samo veliku ružičastu grudu izvakane žvakaće gume, koju je valjda bacilo neko dijete.

Očito je mama bila vani kad se ovo dogodilo. Sva sreća. Tony odluči da će sve počistiti prije no što se vrati.

Iz šupe donese lopatu. Između dvorišta i vrtnih vrata prostirao se mali komad nerodna zemljišta koji je stari znao povremeno obrađivali. Sad je obrastao u korov. Tony skine sako, označi na tlu mali kvadrat i stane kopati.

Nije mu dugo trebalo da iskopa grob. Bio je jak, k tome bijesan. Žestoko je zabadao lopatu i smišljao kako će kazniti ubojicu ako ga ikad nađe. A naći će ga. Gad je to učinio iz zlobe, a oni koji se bave takvim svinjarijama moraju se prije ili kasnije pohvaliti, inače se nisu iskazali ni pred kime osim pred sobom, a to nikad nije dovoljno. Pozna on takve tipove. Već će netko nešto načuli i ispričati kojem njegovom momku nadajući se nagradi.

Sine mu da bi možda pajkani mogli bili iza toga. Ma ne, nije moguće, nije to njihov stil. Pa tko onda? Ima on, doduše, bezbroj neprijatelja, ali nema među njima nijednoga koji bi u sebi nosio toliku mržnju i imao petlje izvesti ovakvu gadariju. Tipa takvih kvaliteta Tony odmah prima u službu. Zamotao je psa u sako i nježno spustio zamotak u jamu. Onda je nabacao zemlju pa lopatom poravnao površinu. Psu se ne moli na grobu, zar ne? Ne.

Vrati se u kuhinju. Užas od nereda! On to ne može srediti sam. Mama će se vratili svakog trena. Ma kojim se to vražjim čudom zadržala vani tako dugo?

Mora mu netko pomoći. Odluči nazvati bratovu ženu.

Prođe kuhinjom pazeći da još više ne raspacka krv. Ma zbilja je tu užasno puno krvi, previše čak i za jednog boksera. Uđe u dnevnu sobu da telefonira - i nađe je ondje. Vjerojatno je pokušavala dohvatiti telefon. Tanak trak krvi vodio je od vrata do tijela koje je ležalo potpuno ispruženo na sagu.

Ubodena je samo jedanput, ali je ubod bio smrtonosan. Sleđeni izraz užasa na Tonyevu licu sad se polako mijenjao, lice se izobličilo poput zgnječena jastuka i konačno poprimilo grimasu očaja. Polako je podigao ruke i dlanovima pokrio obraze. Usta mu se otvorila.

A kad je progovorio, bio je to urlik ranjenog bika: - Mama! O, Bože, mama!

Srušio se na koljena kraj tijela i plakao, tresao se u snažnim i prodornim jecajima, kao dijete kad grca u očaju jada.

Vani se na ulici skupilo mnoštvo pred prozorom dnevne sobe, no nitko se nije usuđivao ući.

Gradski teniski klub nije imao nikakve veze s tenisom, ali je zato i te kako imao veze s popodnevnim cuganjem. Kevinu Hartu bola je oči nepriličnost njegova naziva. U tom klubu, smještenom u jednoj uličici kraj Fleet Streeta, stisnutom između neke crkve i bloka poslovnih zgrada, jedva da je bilo mjesta i za stolni tenis, a kamoli za pravi. Ako je bila potrebna tek izlika za služenje pića u doba kad su drugi lokali zatvoreni, u tom se slučaju, po Kevinovu sudu, moglo smisliti nešto uvjerljivije, kakav klub filatelista ili željezničkih modelara. A što se tiče tenisa, on se ovdje sveo na automat u koji ubaciš novčić, pa ti se na ekranu pokaže minijaturno tenisko igralište, a ti onda okrećeš dugme i tako mičeš svog igrača.

No, bilo kako bilo, klub je imao tri lokala i restoran, i tu si uvijek mogao naći ljude iz DailyMaila ili Mirrora, koji bi ti jednom mogli pomoći da dobiješ kakav posao.

Kevin je stigao nešto iza pet sati. Uzeo je kriglu piva i sjeo za jedan stol, pa dokono ćaskao s nekim reporterom Evening Posta kojeg je površno poznavao. No mislima je bio daleko od tog razgovora; bijes u njemu još se nije stišao. Malo kasnije reporter je otišao, a Kevin vidje Arthura Colea gdje ulazi u lokal.

Na Kevinovo iznenađenje, zamjenik urednika uzeo je piće i došao sjesti za njegov stol.

Umjesto pozdrava kazao je: - Kakav dan!

Kevin kimne glavom. Doista mu nije bilo do Arthurova društva. Htio je biti sam kako bi se smirio.

Arthur izlije u sebe pola piva pa spusti kriglu zadovoljno odahnuvši.

- Nisam pio za ručkom - objasni.

Iz puke ljubaznosti Kevin primijeti:

- Cijelo si vrijeme bio sam za kormilom.

- Da. - Cole izvadi kutiju cigareta i upaljač i stavi ih na stol. - Cijeli se dan ustežem. Ne znam koliko ću još izdržati. Kevin kradomice pogleda na sat.

Možda bi sad mogao poći u El Vino

-Zacijelo misliš da si pogriješio što si uopće izabrao ovo zanimanje - primijeti Arthur.

Kevin se zapanji. Nije vjerovao da je Cole tako pronicav. - Da.

- Možda imaš pravo.
 - To je jako ohrabrujuće. Cole uzdahne.
 - Vidiš, to je tvoj problem. Ti baš uvijek moraš poklopiti nekom svojom mudrolijom.
 - E pa, ako moram lizati pete, onda sam pogriješio profesiju. Arthur posegne za cigaretama, ali se predomisli.
 - Danas si nešto naučio, zar ne? Počinješ shvaćati kako cijela stvar funkcionira i, ako ti to uopće nešto znači, postao si malo ponizniji.
- Kevina je ljutio taj pokroviteljski ton.
- Čudi me da nakon onoga što se danas dogodilo nitko ne osjeća krivnju zbog ponašanja.

Cole se oporo nasmije, a Kevin shvati da je pogodio pravu žicu: Arthur mora da stalno osjeća krivnju zbog promašaja. Stariji čovjek odvratil: - Vi ste neki novi soj ljudi, i valjda ste nam potrebni. Po onom starom načinu, po kojem je svatko počinjao od najniže stepenice i radom se polako uspinjao, stvarali su se bolji reporteri nego rukovodioci. A bog i bogme, u upravi novina nema dovoljno pametnih glava. Nadam se da ćeš izdržati. Još jedno pivo?

- Hvala.

Arthur ode na šank. Kevin je bio pomalo zbunjen. Taj Cole mu je uvijek upućivao samo kritiku, a sad ga moli da ostane u novinstvu i postane rukovodilac. To nije bio njegov plan, ali samo zato jer mu nikad nije ni pao na pamet. A to i nije ono što on želi, a želi istraživali, pisati, raditi u korist istine.

Ipak, nije bio siguran. Razmislit će o tome. Kad se Arthur vratio s pićem, Kevin upita: - Ako mi se ovakve stvari događaju kad naiđem na neku senzaciju, kako mogu ikad uspjeti?

Arthur se ponovo oporo nasmije.

- Misliš da si jedini? Shvaćaš li ti da sam ja danas bio urednik vijesti?

Tebi će se barem pružiti druga prilika. - Uzeo je kutiju s cigaretama i ovaj put zapalio.

Kevin ga je gledao kako uvlači dim. Točno, pomisli, meni će se pružiti druga prilika. A Arthuru neće.

K R A J

Sken: KIKA

Table of Contents

Ken Follet Papirnati novac

UVOD

ŠEST PRIJE PODNE

1.

2.

3.

SEDAM PRIJE PODNE

4.

5.

6.

OSAM PRIJE PODNE

7.

8.

DEVET PRIJE PODNE

9.

10.

11.

12.

DESET PRIJE PODNE

13.

14.

15.

JEDANAEST PRIJE PODNE

16.

17.

18.

19.

PODNE

20.

21.

22.

JEDAN POSLIJE PODNE

23.

24.

25.

DVA POSLIJE PODNE

26.

27.

28.

TRI POSLIJE PODNE

29.

30.

31.

ČETIRI POSLIJE PODNE

32.

33.